

Φουντώνει
ο έρωτας για
την πυρηνική
ενέργεια Σελ. 10

ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ
Επενδύσεις
από Google,
Microsoft
και Amazon

ΗΠΑ
Σε εφαρμογή
το σχέδιο για
«πυρηνική
αναγέννηση»

ΛΟΓΩ Α.Ι.
Αναμένεται
αύξηση
της ζήτησης
κατά 160%

Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
Ιδιαίτερως
ενεργοβόρα
τα κέντρα
δεδομένων

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

ΕΞΑΛΛΟΙ ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Φρενάρει η «χρυσή βίζα» της Πορτογαλίας

Η «χρυσή βίζα» της Πορτογαλίας, που θεωρήθηκε ένας γρήγορος δρόμος για να αποκτήσουν υπηκοότητα και δικαιώματα διαμονής οι πλούσιοι επενδυτές, αντιμετωπίζει τώρα σοβαρές καθυστερήσεις, προκαλώντας απογοήτευση σε πολλούς αιτούντες. Απελπισμένοι από τη μεγάλη αναμονή, οι επενδυτές κινούνται πλέον νομικά εναντίον του κράτους. Σελ. 12

Με Nurofen,
ο πονοκέφαλος **δεν**
θα χαλάσει
τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΠΟΛΛΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ερχονται αλλαγές στον τραπεζικό χάρτη

Οι **ευρωπαϊκές** κυβερνήσεις άντλησαν 13 δισ. ευρώ φέτος από την πώληση μεριδίων τραπεζών. Με τις ιδιωτικοποιήσεις των τραπεζών, που είχαν κρατικοποιήσει και διέσωσαν με χρήματα των φορολογουμένων, βάζουν τελεία σε όσα έφερε η κρίση. Η επιστροφή των τραπεζών στον ιδιωτικό τομέα οδηγεί σε μετασχηματισμό του κλάδου. Σελ. 9

Με διαφορετικές ταχύτητες οι μέτοχοι Τράπεζας Κύπρου

Μένει επί του παρόντος η Caius, λένε πηγές στην «Κ» – Τι σχεδιάζουν οι υπόλοιποι

Με «**διαφορετικές**» ταχύτητες» κινούνται οι μέτοχοι της Τράπεζας Κύπρου. Οι κύριοι πρωταγωνιστές των πιθανών πωλήσεων των μετοχών τους το τελευταίο διάστημα ήταν τρεις. Η CarVal Investors, η Caius Capital

και η πρόην Λαϊκή Τράπεζα (Cyprus Popular Bank Public Co Ltd). Η CarVal επέλεξε την πώληση κατά προσέγγιση του 1/3 των μετοχών που είχε στην BOC στις αρχές Οκτώβρη μέσω ABB διαδικασίας, η Λαϊκή έχει ξεκι-

νήσει τη διαδικασία για πιθανή πώληση των μετοχών της, ενώ η Caius δεν έχει επί του παρόντος σχέδια να δρομολογήσει συναλλαγή επιταχυνόμενης λογιστικής ανάπτυξης (ABB) για το μερίδιό της στην Τράπεζα Κύ-

πρου. Την παραπάνω θέση μετέφεραν στην «Κ» χρηματιστηριακές πηγές που γνωρίζουν τα πλάνα του 4ου μεγαλύτερου μετόχου της Τράπεζας Κύπρου (5,42% των μετοχών στην BOC). Σελ. 4

Το στοίχημα του 1 τρις. δολ. για την τεχνητή νοημοσύνη

Εντείνεται ο προβληματισμός εκείνων που δηλώνουν επιφυλακτικοί με την τεχνητή νοημοσύνη. Οι τεράστιες επενδύσεις που χρειάζονται προϋποθέτουν ότι οι εφαρμογές της ΑΙ θα πρέπει να επιλύσουν εξαιρετικά πολύπλοκα προβλήματα. «Φούσκα» ή «επανάσταση» που θέλει τον χρόνο της; Το ντιμπέιτ για το στοίχημα του 1 τρις. δολ. μόλις άρχισε. Σελ. 13

Μειώθηκαν επενδύσεις και ΑΕΠ στην Ελλάδα

Κάτω από τα επίπεδα του 2010, όταν η Ελλάδα έμπαινε στα μνημόνια, παραμένει το ΑΕΠ της σε σταθερές τιμές. Συγκεκριμένα, είναι 196,984 δισ., 8% χαμηλότερα από τα 214,603 δισ. που ήταν το 2010. Χαμηλότερες και οι επενδύσεις, που έπεσαν στα 31,88 δισ. ευρώ, από 36 δισ. το 2010. Σελ. 14

Φρένο στο λάδι αλλά όχι στην ακρίβεια

Ελαφρώς μειωμένες σε σχέση με φέτος αναμένεται να είναι στα ράφια οι τιμές του ελαιολάδου τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο. Η φετινή παραγωγή ελίων τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο θα είναι αυξημένη, γεγονός που θα οδηγήσει σε μείωση της τιμής και θα ανακουφίσει τους καταναλωτές. Ωστόσο, η ακρίβεια σε πολλά προϊόντα και υπηρεσίες εξακολουθεί να ταλαιπωρεί τα νοικοκυριά. Η κυβέρνηση δέχεται «βροχή» εισηγήσεων για παροχές από συνδικαλιστικές και άλλες οργανώσεις, ενώ σήμερα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχει συνάντηση με τους αρχηγούς των κομμάτων, οι οποίοι θα υποβάλουν τις εισηγήσεις τους. Σελ. 7

Το Plan B για απορρόφηση κονδυλίων από το ΤΑΑ

Διαβουλεύσεις με την Ε.Ε.

Διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διενεργεί η Διεύθυνση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου, με στόχο να επιτευχθεί νέα τροποποίηση του Σχεδίου. Από τα 40 σχέδια ύψους €350 εκατ. που είχαν εγκριθεί αρχικά, ορισμένα δεν είχαν το αναμενόμενο ενδιαφέρον και το Ταμείο προσανατολίζεται στη διοχέτευση των χρημάτων σε άλλα ώριμα σχέδια. Σελ. 5

Φορολογικές ελαφρύνσεις ίσως και πριν από το 2026

Για επιχειρήσεις, νοικοκυριά

Αν και το πλάνο είναι να ολοκληρωθεί η φορολογική μεταρρύθμιση το 2026, δεν αποκλείεται να λάβουμε μικρή γεύση φοροελαφρύνσεων για επιχειρήσεις και νοικοκυριά και πριν από την ολοκλήρωσή της. Ο υπουργός Οικονομικών μίλησε στο πλαίσιο παρουσίας του Προϋπολογισμού του 2025 για το μεγάλο εγχείρημα. Σελ. 4

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- **Ψάχνοντας** ρόλο για την Ε.Ε. στο Κυπριακό – Λίγα λόγια για τον διάλογο με Ούρσουλα. Σελ. 6
- **Εθνικό Συμβούλιο:** Συζήτησησεν τα επόμενα βήματα και αναμένουν την Ντι Κάρλο. Σελ. 6
- **Αλλημείες** για «outsourcing» στο μεταναστευτικό – Νομικές φόρμουλες μελετούν οι Βρυξέλλες. Σελ. 8

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η ΕΚΤ καθάρισε, σειρά των κυβερνήσεων

Όλες οι μετρήσεις του πληθωρισμού είτε μειώθηκαν είτε παρέμειναν σταθερές. Συγκεκριμένα, η ετήσια μεταβολή Σεπτεμβρίου παρουσιάζει μείωση στο 1,7%, το χαμηλότερο ποσοστό από τον Απρίλη του 2021. Οι τιμές της ενέργειας παρουσιάζουν αρνητική ετήσια μεταβολή ύψους 6,1%, ενώ τα τρόφιμα παραμένουν αυξημένα κατά 2,4%. Στα προϊόντα, ο πληθωρισμός διατηρείται οριακά στο 0,4%, ενώ στις υπηρεσίες η ετήσια μεταβολή είναι στο 3,9%. Ο εσωτερικός πληθωρισμός παραμένει ισχυρός καθώς τα ημερομίσθια συνεχίζουν να ασκούν πίεσεις στις τιμές. Για το επόμενο διάστημα αναμένεται έξαρση του πληθωρισμού λόγω αύξησης των τιμών της ενέργειας, πριν καταγραφεί υποχώρηση για το μεγαλύτερο μέρος του 2025. Η επιπλοκή στην οικονομία παραμένει

προβληματική κρατώντας την καταπόνηση χαμηλά και ναρκοθετώντας την πολυ-αναμενόμενη ανάκαμψη. Οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι πιθανόν να προκαλέσουν χειρότερηση των δεδομένων, κυρίως στους τομείς της ενέργειας και του παγκόσμιου εμπορίου. Πιθανές νέες αναταράξεις στο διεθνές εμπόριο δυνατόν να καθυστερήσουν περαιτέρω την ανάκαμψη στην Ευρώζων. Τα δανειακά επιτόκια στην Ευρώζων κυμαίνονται στο 5% για επιχειρηματικά δάνεια και στο 3,7% για στεγαστικά. Η οικονομική συγκυρία δημιουργεί αύξηση στη ζήτηση για επιχειρηματικά δάνεια, ενώ θετικοί είναι και οι ρυθμοί για τα στεγαστικά αφού η αγορά λόγω ανταγωνισμού προσφέρει βελτιωμένα επιτόκια. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και διαπιστώνοντας ότι η αποκλιμά-

κωση των τιμών ακολουθεί την επιθυμητή πορεία, η ΕΚΤ προχώρησε στη δεύτερη κατά σειρά μείωση των βασικών επιτοκίων του ευρώ κατά 25 μονάδες βάσης, η οποία ήταν και ομόφωνη. Η επόμενη ευκαιρία για μειώσεις έρχεται τον Δεκέμβριο. Εχοντας την άνεση επεξεργασίας νέων δεδομένων και προβλέψεων θα διαφανεί αν θα επιβεβαιωθούν ή όχι οι προχθεσινές αποφάσεις και αν θα ανοίξει ο δρόμος για την τρίτη εντός 2024 μείωση των επιτοκίων. Όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση οι νομισματικές αποφάσεις λαμβάνονται στη βάση, εκτίμηση της πορείας του πληθωρισμού, δομικός πληθωρισμός και ποσοστό μετάδοσης των αποφάσεων στην πραγματική οικονομία. Η διάσκεψη Τύπου που ακολούθησε τις αποφάσεις για μείωση των επιτοκίων

υπήρξε η αφορμή για να ξεκαθαριστεί ότι η ΕΚΤ ασχολείται αποκλειστικά με την πορεία των τιμών και οι αναφορές για την ανάπτυξη γίνονται μόνο στον βαθμό που σχετίζονται με τον πληθωρισμό. Δεν αποτελεί συνεπώς παράμετρο που επηρεάζει τις νομισματικές αποφάσεις οι οποίες εστιάζονται στην τιθάσευση του πληθωρισμού. Και προς αυτή την κατεύθυνση δεν μπορεί κανείς να αδικήσει την Κριστίνη Λαγκάρντ, η οποία με κάθε ευκαιρία τονίζει πως η νομισματική πολιτική που ακολουθεί το συμβούλιο υπό την καθοδήγησή της παράγει αποτελέσματα. Αποτελέσματα που σε καμία περίπτωση δεν συνιστούν ολοκληρωτική νίκη κατά του πληθωρισμού, διασφαλίζουν όμως τη μεσοπρόθεσμη σταθεροποίηση στο 2%. Ο δημοσιονομικός πυλώνας εξα-

κολουθεί να χρήζει εξισορρόπησης, παράλληλα με ένα γενναίο επενδυτικό πρόγραμμα που θα δρομολογήσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Δύο στόχοι εντελώς αντιφατικοί μεταξύ τους, οι οποίοι κάνουν τη δουλειά των κυβερνήσεων εξαιρετικά δύσκολη αν συνυπολογιστεί και η λαϊκή δυσάρεσκεια. Οι χώρες της Ευρωζώνης εισέρχονται σε μια περίοδο που μπορεί να διαρκέσει από 5 έως 7 χρόνια, κατά την οποία καλούνται να προχωρήσουν με τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις στην οικονομία. Στόχος η δημιουργία εκείνων των συνθηκών που με την αναγκαία προσπάθεια στον στόχο της ανάκαμψης θα επιτρέψουν στην Ευρώζων να προσφέρει ξανά ευημερία στους πολίτες, σε ένα περιβάλλον χαμηλών τιμών και υψηλής καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις **cashback!**

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ

HELLENIC BANK

μπλε

ΣΧΟΛΙΟ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ανασκάπτοντας την ιστορία της κυπριακής αρχαιολογίας

Πραγματοποιήθηκε και η δεύτερη προβολή του ντοκιμαντέρ του Τμήματος Αρχαιοτήτων «Σκάμματα» σε σκηνοθεσία Δανάνς Στυλιανού, στο Θέατρο Ριάλτο τη Δευτέρα 21 Οκτωβρίου. Η παραγωγή του ντοκιμαντέρ έγινε με αφορμή την επέτειο των πενήντα χρόνων από το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Η ιδέα και η επιμέλεια του περιεχομένου ήταν της Ευτυχίας Ζαχαρίου, έφορο Αρχαιοτήτων, της Ευθυμίας Άλφα, αρχαιολογική λειτουργός Α΄ και της Άννας Σατράκν, αρχαιολογική λειτουργός. Όπως αναφέρεται και στο δελτίο Τύπου του Τμήματος Αρχαιοτήτων το ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» αναδεικνύει σημαντικές στιγμές της κυπριακής αρχαιολογίας, πριν και μετά τα τραγικά γεγονότα του 1974, συνυφαίνοντας αρχαιολογικό υλικό από ανασκαφές, με συγκλονιστικές προσωπικές μαρτυρίες. Όντως το ντοκιμαντέρ κατέγραψε με τρόπο εξαιρετικό τις περιπέτειες της κυπριακής αρχαιολογίας λίγο πριν και μετά το 1974, και ταυτόχρονα έδειξε την ορμητικότητα που είχε αρχίσει να αποκτά αυτή, όταν κατά τη δεκαετία του 1960 ξένης αρχαιολογικές αποστολές είχαν αρχίσει να φτάνουν στο νησί, αποστελούμενες από ανθρώπους που αγάπησαν όχι μόνο την επιστήμη τους, αλλά και το νησί και τους ανθρώπους του.

Ακούστηκαν όσα έπρεπε να ακουστούν, αν και είμαι βέβαιος πως υπήρχε υλικό για περισσότερα του ενός ντοκιμαντέρ. Συνδέθηκαν, μέσα στο οξύμωρο της διαίρεσης, οι ανασκαφές στα βόρεια του νησιού, σήμερα κατεχόμενες θέσεις, με εκείνες στις νότιες περιοχές, Απόστολος Ανδρέας – Κάστρος (Καρπασία), Άγιος Επίκτητος – Βρυσί (Κερύνεια), Σαλαμίνα (Αμμόχωστος) και στον αντίποδα Αρχαίο Κίτιο – Παμπούλα, Χοιροκίτια και Καλαβασός (Λάρνακα), οι άνθρωποι των πρώτων ανασκαφών συνέχισαν το έργο τους στις ελεύθερες περιοχές, με την ίδια ορμητικότητα και ενδιαφέρον όπως σε εκείνες, απ’ όπου ξεκίνησαν το επιστημονικό τους ταξίδι στην κυπριακή αρχαιολογία, έχοντας έρθει από τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία, την Αυστραλία κ.α. και έκτοτε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο δέθηκαν άρρηκτα με τους τόπους στους οποίους πάτησαν και άφησαν τα χνάρια τους. Ακούστηκαν με καθαρότητα συναισθήματος οι αγωνίες, αποτυπώθηκε με ενάργεια ο αγώνας των Κύπριων υπαλλήλων του Τμήματος Αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια των δύσκολων μηνών, μετά το Πραξικόπημα και την εισβολή, τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1974. Επίσης, οι συντελεστές του ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» δεν παρέλειψαν να αποτίσουν και φόρο τιμής σε κορυφαίους αρχαιολόγους του νησιού, αλλά και σε σημαντικές προσωπικότητες της κυπριακής αρχαιολογίας, που συνδέθηκαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με αυτή, αλλά και με τους αφανείς εργάτες και εργάτριες, που δούλεψαν στις ανασκαφές.

Εκτός από την προφανή ιστορία που ακούστηκε στα «Σκάμματα» είδαμε και πως η ανάπτυξη μπορεί να επηρεάσει την αρχαιολογία και σε ολόκληρο το νησί (θέσεις Τέντα-Καλαβασός, λόγω της διανοίξης του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας – Λεμεσού, αλλά και στον Άγιο Επίκτητο, με την ανεξέλεγκτη δόμηση), καθώς και πως ο πόλεμος και η τουρκική κατοχή διαγράφουν ολόκληρες θέσεις, όπως στην περίπτωση του Κάστρος. Σημαντικότρο, όμως, κατά τη γνώμη μου είναι πως το ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» αναδεικνύει ξεκάθαρα πως η διαιρεση του νησιού επιπράζει την πολιτισμική ιδιοσυστασία του νησιού... Μετά το καλοκαίρι του 1974, τίποτε δεν είναι το ίδιο ούτε στην κυπριακή αρχαιολογία.

Επόμενη προβολή: Πολυχώρος Πολιτισμού «ΑΤΤΙΚΟΝ», Ευαγόρα Παλληκαρίδη, Πάφος. Τετάρτη, 30 Οκτωβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Εισόδος ελεύθερη. Απαραίτητη κράτηση θέσεων.

Διαβάστε ολόκληρο το άρθρο στο www.kathimerini.com.cy

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α Τ Α Ρ Ι Ο

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Σύγχρονη εικαστική έκθεση στη Λάνια Λευκωσίας: «Ο Πόλεμος των Κρασιών»

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτιστικών Αποκέντρωσης των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του υφυπουργείου Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας παρουσιάζεται η διεθνής ομαδική έκθεση La Bataille des Vins / Ο Πόλεμος των Κρασιών, σε διάφορες τοποθεσίες στην κοινότητα Λάνιας της επαρχίας Λεμεσού. Στην έκθεση θα παρουσιαστούν έργα των Έβελυν Αναστασίου (Κύπρος), Κλίτσα Αντωνίου (Κύπρος), Άντωννς Βολανάκς (Ελλάδα), Jake Chapman (Ηνωμένο Βασίλειο), Ελίνα Ιωάννου (Κύπρος), Στέλιος Καλλινίκου (Κύπρος), Μελίτα Κούτα (Κύπρος), Φάνος Κυριάκου (Κύπρος), Niamh O'Malley (Ιρλανδία), Natacha Ant o Moutinho (Πορτογαλία) και Αλέξανδρος Ψυχούλης (Ελλάδα). Η έκθεση υποστηρίζεται με θεωρητικά, ιστορικά και φιλοσοφικά κείμενα των Γαβριήλ Κουρέα (Κύπρος), Niki Young (Μάλτα) και Προκόπη Χρίστου (Κύπρος). Η οργάνωση, παραγωγή και καλλιτεχνική επιμέλεια είναι του Πιόργου Λάζογλου και η ιδέα, η έρευνα και η καλλιτεχνική διεύθυνση είναι της Κλίτσας Αντωνίου.

Ο τίτλος της προτεινομένης έκθεσης προέρχεται από το ποίημα La Bataille des Vins (Ο Πόλεμος των Κρασιών [1224]), του Γάλλου ποιητή Henri d'Andeli. Το ποίημα περιstrέφεται γύρω από τον πρώτο διαγωνισμό κρασιού που φιλοξένησε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ της Γαλλίας. Ο μονάρχης έστειλε τους αγγελοφόρους του να συγκεντρώσουν τα καλύτερα κρασιά από διάφορες τοποθεσίες σε όλο τον κόσμο. Ο κριτής, χρησιμοποίησε το μπαστούν του για να απομακρύνει όλα σχεδόν τα κρασιά σπράχνοντάς τα κάτω από το τραπέζι, επιλέγοντας το κυπριακό κρασί. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται στο ποίημα: «Li rois les bons vins corona / Et a chascun son non dona / Vin de Cypre fist apostolle / Qui resplendist comme une estoile», που μεταφράζεται ως: «ο βασιλιάς τα καλύτερα κρασιά βράβευσε / και στο καθένα έδωσε ένα όνομα / το κρασί της Κύπρου ήταν των Αποστόλων / που λάμπει σαν αστέρι».

Η έκθεση

Τα έργα των καλλιτεχνών φιλοξενούνται σε διάφορες τοποθε-

Τα έργα των καλλιτεχνών σε αντισυμβατικές εγκαταστάσεις και συνεργατικές δράσεις θα παρουσιάζονται σε έξι διαφορετικές τοποθεσίες στην κοινότητα Λάνιας.

σιες στη Λάνια, μια κοινότητα γνωστή για την ιδιαίτερη φιλοξενία και την ονοιποιστική της κληρονομιά. Ο Προκόπης Α. Χρίστου στο δοκίμιό του, διευκρινίζει πως η έννοια της φιλοξενίας αναδεικνύει την πράξη του καλωσορίσματος αγνώστων και της καλλιέργειας βαθιών δεσμών μαζί τους, ενώ διατηρεί τη βαθύτερη πολιτιστική και πνευματική της σημασία, ιδιαίτερα σε συγκεκριμένες συνθήκες και μέρη όπου εκδηλώνεται μέσω παραδοσιακών πρακτικών. Οι διαρκείς αξίες της φιλοξενίας διοχετεύονται συχνά μέσω της προσφοράς αναλόσιμων αγαθών, όπως για παράδειγμα της Κοινωνταρίας, ενός κυπριακού κρασιού που τρέφει σώμα και ψυχή μέσω των ανακουφιστικών γλυκών ιδιοτήτων του.

Η ερευνητική και εκ των υστέρων οπτική και συμμετοχική προσέγγιση σχετικά με την ονοιποιση και τις διαφορετικές πιτυχές της, αναδεικνύεται στα έργα των καλλιτεχνών σε αντισυμβατικές εγκαταστάσεις και συνεργατικές δράσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε έξι διαφορετικές τοποθεσίες

Ο τίτλος της προτεινομένης έκθεσης προέρχεται από το ποίημα «La Bataille des Vins» του Γάλλου ποιητή Henri d'Andeli, όπου το κρασί της Κύπρου, η κουμανταρία, «ήταν των Αποστόλων / που λάμπει σαν αστέρι».

στην κοινότητα Λάνιας. Οι επισκέπτες με τη βοήθεια της χαρτογράφησης των τοποθεσιών αυτών μπορούν να επισκεφθούν τον Παλιό Αστυνομικό Σταθμό της κοινότητας, όπου τρεις καλλιτέχνες εκθέτουν τις δημιουργίες τους. Η Έβελυν Αναστασίου αποτυπώνοντας μια μουσική setlist σε πέτρα με τη χρήση μεταδοτυπίας μετατρέπει το εφημερο σε μνημειακό αντικείμενο αποτυπώνοντας έτσι την αισθησιακή εμπειρία μιας ζωντανής παράστασης και το διονυσιακό πνεύμα της ποίησης σε έναν ιερό ύμνο απελευθέρωσης. Τα αντικείμενα της Ελίνας Ιωάννου - παριστιακές πέτρες που διαμορφώνονται από το νερό και τον χρόνο, μαζί με κυτά μεταλλικά σαλιγκάρια και αλυσίδες - συνεργούν για να προκαλέσουν «ευσθητικές αντιλήψεις» που απαιτούν από τους επισκέπτες να ασχοληθούν ενεργά με τις οικολογικές συνέπειες των πράξεών τους. Τέλος, το έργο της Natacha Ant o Moutinho εξετάζει τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις στην περιοχή Douro της Πορτογαλίας, γνωστή για το κρασί Port και τις δυσκόλες

συνθήκες, ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα παιδιά, που συνδέονται με την παραγωγή κρασιού. Η εγκατάσταση τιμά τα άτομα που συνήθως αποκλείονται από τις επισήμες αηγήσεις και αναδεικνύει τις αδικίες που είναι εγγενείς στην παραγωγή και κατανάλωση κρασιού.

Η δεύτερη στάση είναι στον χώρο εκδηλώσεων Κλέλια Χατζιωάννου. Εκεί, ο Άντωννς Βολανάκς ξεκινά από τη διαδικασία της ζήμωσης για να φέρει στην επιφάνεια τη δυναμική της ρευστότητας στη διαμόρφωση των έμφυλων ταυτοτήτων. Με το συμμετοχικό αυτό έργο, ο καλλιτέχνης προσκαλεί τον επισκέπτη σε ένα σύνολο αισθησεων χωρίς ορθολογική σκέψη, αγκαλιάζοντας έτσι τη συγκεκριμένη αντίληψη που περιβάλλει το φύλο. Στον ίδιο χώρο η εγκατάσταση του Φάνου Κυριακού φέρνει στον επισκέπτη την αίσθηση της όσφρησης και των αισθηολογικών δυνατοτήτων. Τα συμμετρικά κομμάτια από ξύλο πεύκου και η προσθήκη μυρωδιάς κυπριασίου στο ξύλο, περιπλέκει και μπερδεύει τις αισθήσεις μας,

ανακαλώντας μνήμες από παρελθοντικούς τόπους και τοπία αλλά και από το παρόν. Ακριβώς απέναντι, στο χώρο του Παραδοσιακού Καφενείου, ο επισκέπτης μπορεί να συναντήσει μια συλλογή σχεδίων του Αλέξανδρου Ψυχούλη που μεταφέρουν τη σημειωτική δυναμική της μυρωδιάς από το οινολογικό εργασιτήριο του πατέρα του στο Βόλο, συνυφασμένα με τις χωρικές μνήμες του παραδοσιακού Καφενείου στα Λάνια.

Περιφερειακά της κεντρικής πλατείας του χωριού ο επισκέπτης μπορεί να εξερευνήσει ακόμη τρεις σημαντικούς χώρους. Στο Παραδοσιακό Πατιτήρι - Λινός η εγκατάσταση της Κλίτσας Αντωνίου, οινόψ πόντος /οινόψ πόντος - κρασοσκότεινη θάλασσα, όρος που χρησιμοποιείται από τον Όμηρο για να περιγράψει το χρώμα των παραγμένων νερών, δημιουργεί μια πολυαισθητηριακή εμπειρία και ενσωμάτωσps στην εγκατάσταση με τα κεραμικά πιθάρια που υπάρχουν στο χώρο. Στο δώμα του Λαογραφικού Μουσείου, ο Στέλιος Καλλινίκου παρουσιάζει μια βίντεο εγκατάσταση εμπύθους σε παραδοσιακές θεραπευτικές διαδικασίες που συνδέονται περήτεχνα με το έδαφος και εναρμονίζονται με τα στοιχεία της φύσης. Η τελευταία τοποθεσία είναι το Ελαιοτριβείο της κοινότητας Λάνιας, όπου η Μελίτα Κούτα αντλεί έμπνευση από τις διαδικασίες ζήμωσης, απόσταξης και διήθησης, εξετάζοντας την αινιγματική μετατροπή μιας ουσίας σε μια άλλη, υπονοώντας ότι αυτή η αλχημιστικού τύπου διαδικασία περιλαμβάνει ανεπαίσθητες μικροδραγσιες που εξελίσσονται κατά κύριο λόγο πέρα από τον ανθρώπινο έλεγχο ή παρέμβαση.

Πληροφορίες:

Λάνια, επαρχία Λευκωσίας. Εγκαινία 27 Οκτωβρίου, ώρα 16:00. Διάρκεια έκθεσης: ως 1 Δεκεμβρίου. Ώρες λειτουργίας: Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή 10:00-18:00 ή κατόπιν ραντεβού.

Στα εγκίνια την έκθεση θα προλογίσει ο Μίρης Σοφοκλέους, διευθυντής του Πατίκειου Δημοτικού Μουσείου, Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Ερευνών Λεμεσού.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

«... πήραν τη φωνή μας τα πουλιά...»

Το Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτιστικών Φορέων - Στέγη Γραμμάτων, Τεχνών Λεμεσού, οι Εκδόσεις Ηλία Επιφανίου και η συγγραφέας Μαρία Μιχαηλίδου διοργανώνουν την παρουσίαση του βιβλίου «... πήραν τη φωνή μας τα πουλιά...». Για το βιβλίο θα μιλήσουν η Μαρία Κάτζη, πρ. Λυκειάρχης, φιλόλογος, λογοτέχνης και ο Ανδρέας Ονουφρίου, λογοτέχνης. Χαιρετισμούς θα απευθύνουν οι Εύρος Αλεξάνδρου, πρόεδρος Συντονιστικού Συμβουλίου Πολιτιστικών Φορέων - Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Λεμεσού, Τάσος Αριστοτέλους, εκδότης του περιοδικού «Θέματα», ο Χαμπής Τσαγγάρης, χαράκτης και ο εκδότης Ηλίας Επιφανίου. Ανάγνωση αποσπασμάτων από τη Φυτούλα Βακανά, εκπαιδευτικός, λογοτέχνης.

Παρασκευή, 25 Οκτωβρίου, ώρα 7:30 μ.μ., Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Λεμεσού (Νέο οικημα), 16ης Ιουνίου 1943, 8, Λεμεσός.

AEI Film Festival

Επιστρέφει το AEI Film Festival, αυτή τη φορά στο Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας (CVAR), από τις 26 Οκτωβρίου και μέχρι τις 3 Νοεμβρίου 2024. Το 7ο AEI Film Festival θα προσφέρει στους λάτρεις του ντοκιμαντέρ εννέα ημερές ποιστικών ταινιών από όλο τον κόσμο. Το Φεστιβάλ Αρχαιολογικού, Εθνογραφικού και Ιστορικού Ντοκιμαντέρ (AEI Film Festival) θα πραγματοποιηθεί στο Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας (CVAR), που βρίσκεται στην οδό Ερμού, στην εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας. Η διοργάνωση, για άλλη

μια φορά, αναμένεται ότι θα ελκύσει εκατοντάδες φίλους του ντοκιμαντέρ και επιπλέον καλλιτέχνες, δημιουργούς και μέλη της κριτικής επιτροπής από την Κύπρο και άλλες χώρες.

Πληροφορίες www.aei-filmfestival.org

Celebration

Η Open Arts παρουσιάζει το έργο του Χάρολντ Πιντέρ «Celebration», σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου. Ο Πιντέρ, με ένα εμπρηστικά κωμικό και ταυτόχρονα σκοτεινό έργο, ασκεί απερίφραστα την

Η Open Arts παρουσιάζει το έργο του νομπελίστα Χάρολντ Πιντέρ «Celebration», σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου.

Το Ίδρυμα Τεχνών Φόρος διοργανώνει ρεσιτάλ για πιάνο με τον διεθνούς φήμης πιανίστα Yevgeny Sudbin.

βιολίστρια Alena Baeva συνεργάζεται με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου και τη μασέτρο Ζωή Τσόκανου.

αμείλικτη κοινωνικοπολιτική κριτική του στις ισχυρές δυτικές κοινωνίες που ευημερούν εις βάρος των ασθενέστερων, πολιτικά και οικονομικά, κρατών της γης. Ταυτόχρονα σπλητεύει την πνευματική ένδεια, σ' έναν κόσμο που καταρρέει κάτω από το βάρος της παγκοσμιοποιήσης και της γυαλιστερής επιφάνειας, επιδεικνύοντας τη χυδασιότητα και τη βαθιά ανηθικότητα που χαρακτηρίζει το σήμαρα. Παιζουν (σε αλφabetική σειρά): Θανάσps Γεωργίου, Σοφία Καλλή, Έλενα Καλλινίκου, Ανδρέας Κούτσουμπας, Χριστίνα Παπαδοπούλου,

Αντρέας Παπαμικαλόπουλος, Αλέξανδρος Παρίσιος, Λένια Σορόκου, Σπύρος Σταυρινίδης.

Παραστάσεις: 24, 25, 26, 27 Οκτωβρίου και 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. SPACE, Κωστή Παλαμά 12, Λευκωσία. Εισιτήρια/πληροφορίες - more.com | 99125833 / 99461186

Ρεσιτάλ για πιάνο

Το Ίδρυμα Τεχνών Φόρος διοργανώνει ρεσιτάλ για πιάνο με τον διεθνούς φήμης πιανίστα Yevgeny Sudbin. Καταζωμένos

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντές: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

**ECONOMIST
IMPACT**

20th Annual Cyprus Summit

**Revealing the nexus between volatility
and determination
Geopolitics • Economy • Innovation**

November 21st-22nd 2024 | Hilton Nicosia

In collaboration with

The Economist in dialogue with business and finance leaders

Stavros Stavrou
President
Cyprus Chamber
of Commerce and Industry

Evgenios Evgeniou
Chairman
Invest Cyprus

Maria Panayiotou
President
Cyprus Investment
Funds Association (CIFA)

Michael C. G. Charalambides
CEO & managing director
ECOMMBX

Philippos Soseilos
CEO and chairman
PwC Cyprus

John Ardill
Vice-president
global exploration
ExxonMobil

Giorgos Nikoloudis
Chief technology officer
Aambience Services

Panagiotis Polydoros
Country manager
for Greece, Cyprus & Malta
Mastercard

Sunil Kapoor
Partner and COO
OL Shipping Group

Wassim El Hajj
Rector
AUB Mediterraneo

www.hazliseconomist.com | www.20thcyprussummit.economist.com

Economist Impact Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe @Economist_Impact_SEUR
 Economist Impact SE Europe Events Economist Impact SE Europe Events economistimpact_seeurope

Platinum sponsors

Premium energy sponsor

Gold sponsor

Silver sponsor

Bronze sponsor

Communication sponsor

Με διαφορετικά πλάνα οι μέτοχοι της BOC

Μένει επί του παρόντος η Caius στην τράπεζα, λένε πηγές στην «Κ» - Τι σχεδιάζουν οι υπόλοιποι

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η CarVal Investors πώλησε 3% από το 9,09% των μετοχών που είχε στην Τράπεζα Κύπρου μέσω διαδικασίας «accelerated bookbuild» (ABB) προ μερικών εβδομάδων. Κάποιοι από τους υπόλοιπους μετόχους μπορεί να έχουν στα πλάνα τους να πωλήσουν τις μετοχές που έχουν στην Τράπεζα Κύπρου, κάποιοι «ακούγεται» ότι θα πωλήσουν, κάποιοι έχουν ξεκινήσει ήδη διαδικασία πώλησης των μετοχών τους και κάποιοι

Χρηματιστηριακές πηγές από το Λονδίνο σημειώνουν πως η Caius δεν δρομολογεί ABB για την πώληση της συμμετοχής της.

δεν πωλούν επί του παρόντος, παρόλη την πληροφόρηση που υπάρχει ότι θα πωλήσουν. Εκείνο που μπορεί να εξαχθεί, πάντως, είναι πως σίγουρα οι μέτοχοι της Τράπεζας Κύπρου βρίσκονται σε «διαφορετικές ταχύτητες».

Η αλλαγή της διαπραγματεύσεως της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου από το Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE) στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), έχει αλλάξει τα δεδομένα. Οι κύριοι πρωταγωνιστές των πιθανών πωλήσεων των μετοχών που έχουν στην Τράπεζα Κύπρου το τελευταίο διάστημα ήταν τρεις. Η CarVal Investors, η Caius Capital και η πρώην Λαϊκή Τράπεζα (Cyprus Popular Bank Public Co Ltd). Η CarVal επέλεξε την πώληση κατά προσέγγιση του 1/3 των μετοχών που

είχε στην BOC στις αρχές Οκτώβρη μέσω ABB διαδικασίας, η Λαϊκή Τράπεζα είναι γνωστό ότι έχει ξεκινήσει τη διαδικασία για πιθανή πώληση των μετοχών της, δίχως όμως να υπάρχει σαφώς καθορισμένο χρονοδιάγραμμα, ενώ η Caius δεν έχει επί του παρόντος σχέδια να δρομολογήσει συναλλαγή επιταχυνόμενης λογιστικής ανάπτυξης (ABB) για το μεριδίό της στην Τράπεζα Κύπρου και δεν συμμετέχει επί του παρόντος σε συζητήσεις για πώληση των μετοχών της με οποιοδήποτε μέρος. Την παραπάνω θέση μετέφεραν στην «Κ» χρηματιστηριακές πηγές που γνωρίζουν τα πλάνα του 4ου μεγαλύτερου μετόχου της Τράπεζας Κύπρου (5,42% των μετοχών στην BOC).

Σύμφωνα με χρηματιστηριακές πηγές από το Λονδίνο που είναι σε θέση να γνωρίζουν, η Caius δεν δρομολογεί ABB για την πώληση της συμμετοχής της και σκοπεύει τουλάχιστον επί του παρόντος να παραμείνει μέτοχος της Τράπεζας Κύπρου.

Όπως εξήγησαν, με την πάροδο των ετών, η Caius Capital αύξησε και μείωσε τη μετοχική της συμμετοχή στην Τράπεζα Κύπρου, όπως κάνει η εταιρεία με όλες τις επενδύσεις της με βάση τα καταπιστευτικά της καθήκοντα και τις συνθήκες της αγοράς, και θα συνεχίσει να το κάνει.

Τέλος, όπως μετέφεραν πηγές που γνωρίζουν καλά τα δεδομένα, ως διαχειριστής κεφαλαίων, η Caius Capital διεξάγει τακτικά συννομήσεις με άλλους συμμετέχοντες στην αγορά και αξιολογεί τις συμμετοχές της.

Αναφορικά με το δημοσίευμα του Bloomberg του καλοκαιριού ότι CarVal Investors και Caius Capital είχαν αναθέσει σε Σύμβουλο για πώληση των

Η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου έχει ετήσιο εύρος (range) 2,83 ευρώ, έως και 5,10 ευρώ ανά μετοχή. Η τριμηνία της επίδοσης είναι στο 1,19% και η ετήσια στο 45,55%.

μεριδίων που είχαν στην Τράπεζα Κύπρου ως «πακέτο» που επιβεβαιώθηκε εν μέρει, μετά και την πώληση του 3% της CarVal, οι ίδιες πηγές μετέφεραν στην «Κ» πως η Caius προσλαμβάνει τακτικά εξωτερικές συμβουλές για τις επενδύσεις της και έχει εμπιστευτική ευθύνη να το κάνει, ιδίως όταν υπάρχει πιθανό ενδιαφέρον για συγχωνεύσεις και εξαγορές. «Επιστρατεύει συμβούλους πολλές φορές κάθε χρόνο, οπότε αυτό δεν είναι κάτι ασυνήθιστο», σχολίασαν ενδεικτικά.

Προχωρά η Λαϊκή

Από ό,τι αποδείχτηκε, η CarVal «έτρεξε» μέσω ABB να πωλήσει το 1/3 των μετοχών που είχε στην BOC. Η Caius, σύμφωνα με πηγές που γνωρίζουν και μετέφεραν στην «Κ», παραπάνω δεν πωλεί, ούτε βρίσκεται σε καμία συγκεκριμένη διαδικασία επί του παρόντος, ενώ η Λαϊκή έχει ξεκινήσει διαδικασία πώλησης μεν, αλλά όχι τα-

χεία (accelerated bookbuild). Οι μετοχές που κατέχει η Λαϊκή στην Τράπεζα Κύπρου ανέρχονται στις 21.467.719, ή ποσοστιαία στο 4,81%. Όπως σημείωνε το καλοκαίρι στην έκθεσή του προς τους πιστωτές ο εκκαθαριστής της Λαϊκής, κ. Αυγουστίνος Παπαθωμάς, οι μετοχές θα ρευστοποιηθούν μέσω διαδικασίας πώλησης εκτός Χρηματιστηρίου, με τον διορισμό Συμβούλων, για τη μεγιστοποίηση των εισπράξεων προς όφελος των πιστωτών. Το ποσό κατά προσέγγιση, αν πολλαπλασιάσουμε το κλείσιμο της μετοχής της BOC επί 4,20 ευρώ ανά μετοχή, θα ξεπεράσει τα 90 εκατομμύρια ευρώ. Το κλείσιμο της μετοχής της BOC σε ΧΑΚ την Τρίτη 22 Οκτωβρίου ήταν στο 4,25 ευρώ ανά μετοχή και στο ΧΑ ήταν στο 4,22 ευρώ ανά μετοχή.

Ανοικτή και η EBRD

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ETAA - EBRD)

μπήκε με διαφορετικούς όρους εντολής από τους παραδοσιακούς, ενός επενδυτή, το 2014. Έβαλε 120 εκατομμύρια ευρώ στην BOC όταν αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της BOC 1 δισεκατομμυρίου ευρώ και μέχρι σήμερα μένει στην τράπεζα με ποσοστό 5,04%. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» από εγχώριες χρηματιστηριακές πηγές, με 4 και πλέον ευρώ στην τιμή πώλησης της μετοχής της BOC, θα μπορούσε δυνητικά να αποχωρήσει από την Τράπεζα και να αφήσει τη θέση της σε άλλο θεσμικό επενδυτή που θα ενδιαφερθεί.

Αυξάνει η Senvest

Η Senvest Management χτίζει σταθερά θέση στην Τράπεζα Κύπρου, έναντι άλλων μετοχών που είτε πωλούν, είτε είναι σε διαδικασία πώλησης. Το καλοκαίρι του 2023 πώλησε και τις μετοχές που είχε στην άλλη μεγάλη κυπριακή τράπεζα, την Ελληνική Τράπεζα,

στην Eurobank, έναντι 15 εκατ. ευρώ (είχε 1,6%). Έκτοτε, έχει αγοράσει ακόμα περισσότερες μετοχές στην Τράπεζα Κύπρου (ήταν από πριν μεγαλύτερος μετοχός, δεν έγινε μετά την πράξη με την Eurobank) και πλέον είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος με 8,70% μετοχές και 0,32% σε χρηματοοικονομικά μέσα (CFD).

Η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου έχει ετήσιο εύρος (range) 2,83 ευρώ, έως και 5,10 ευρώ ανά μετοχή. Η τριμηνία της επίδοσης είναι στο 1,19% και η ετήσια στο 45,55%.

Είναι σαφές πως, όλοι οι μέτοχοι που είχαν μπει στην Τράπεζα μέχρι και το καλοκαίρι του 2022 που έκανε προσφορά για πλήρη εξαγορά της το επενδυτικό ταμείο Lonestar Funds, έχουν τουλάχιστον τριπλασιάσει τα χρήματά τους. Σημειώνεται ότι η χρηματιστηριακή αξία της Τράπεζας έχει φτάσει πλέον στα 2 δισεκατομμύρια ευρώ.

Παράθυρο για φορολογικές ελαφρύνσεις πριν από το 2026

Το πρότζεκτ της φορολογικής μεταρρύθμισης προχωρά αργά αλλά σταθερά – Την επόμενη εβδομάδα συναντήσεις

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μικρό μεν, παράθυρο δε για φορολογική μεταρρύθμιση πριν το 2026 στην Κύπρο. Μπορεί να μην γίνει στην ολότητά της και να είναι ολοκληρωμένη 100%, αλλά υπάρχει η περίπτωση ο Κύπριος να δει κάποια μέτρα που αφορούν φοροελαφρύνσεις, λίγο νωρίτερα. Την ίδια ώρα, συνάντηση για να συνεχιστεί το έργο της φορολογικής μεταρρύθμισης έχει οριστεί για την επόμενη εβδομάδα, με το έργο να είναι βαρύ και γεμάτο, αλλά να προχωρά αργά. Στόχος της φορολογικής μεταρρύθμισης, μίας προσπάθειας που γίνεται μετά από 20

Η κυβέρνηση έχει αναθέσει το έργο στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ).

και πλέον χρόνια, είναι να δοθούν στοχευμένες φοροελαφρύνσεις σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Στο πλαίσιο της παρουσίας του Προϋπολογισμού του 2025 από τον υ-

Η τελευταία ευρεία φορολογική μεταρρύθμιση στην Κύπρο έγινε το 2002 λόγω της εναρμόνισης με την ΕΕ.

πουργό Οικονομικών κ. Μάκη Κεραυνό στη Βουλή των Αντιπροσώπων, τονίστηκε πως, ενώ η φορολογική μεταρρύθμιση έχει ορίζοντα μέχρι και το 2026, σε συγκεκριμένα χρονικά δια-

στήματα είναι πιθανό να ανακοινώνονται μέτρα αποσπασματικά, τα οποία θα στοχεύουν σε φοροελάφρυνση επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Όσα μέτρα θα ανακοινώνονται θα είναι με-

ρος του μεγαλύτερου «πρότζεκτ», αυτού της φορολογικής μεταρρύθμισης. Όσον αφορά στο κομμάτι της πράσινης φορολογίας, μέτρου που αναπόφευκτα πρέπει να έρθει μαζί με τη φορολογική

μεταρρύθμιση, θα συνοδεύεται από αντισταθμιστικά μέτρα.

Κατά τον Υπουργό, όπως σημείωσε κατά την παρουσίαση του Προϋπολογισμού του 2025, η διαδικασία για τη φορολογική μεταρρύθμιση προχωρά κανονικά βάσει των χρονοδιαγραμμάτων και δεν υπάρχει κάποια καθυστέρηση.

Παράλληλα, ο κ. Κεραυνός τόνισε πως «μέχρι την ολοκλήρωση της φορολογικής μεταρρύθμισης η κυβέρνηση παρακολουθεί ενεργά και φροντίζει για την ενίσχυση της μεσαίας τάξης», συμπληρώνοντας ότι «σήμερα γίνεται μια φορολογική μεταρρύθμιση που η Κύπρος είναι μέλος της ΕΕ με σωρεία πρόσθετες νομοθεσίες και οδηγίες».

Η κυβέρνηση έχει αναθέσει το έργο στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ). Όπως βρίσκουμε σε παλαιότερο σημείωμα του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) για τη φορολογική μεταρρύθμιση, ο φορολογικός μετασχηματισμός θα χρειαστεί να περιλαμβάνει τόσο νομοθετικές ρυθμίσεις, όσο και επιχειρηματικές, λειτουργικές και μηχανογραφικές ρυθμίσεις, έτσι ώστε το νέο μοντέλο να λειτουργεί σε ένα πλήρως ψηφιοποιημένο περιβάλλον, ενώ θα στηρίζει φορολογικά και

τον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό για μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας, «Οραμα 2035».

Το σώμα που θα συμβάλει σε αυτό το πρότζεκτ, είχε σημειώσει πως καταλυτικό συστατικό στην αποτελεσματική μεταρρύθμιση θα αποτελέσει η τεχνολογία και η αυτοματοποίηση των μηχανογραφικών διαδικασιών, τόσο εσωτερικά στο Τμήμα Φορολογίας όσο και για τους φορολογούμενους, απλοποιώντας τις διαδικασίες, περιορίζοντας τυχόν λάθη και παραλείψεις, ελαχιστοποιώντας τη γραφειοκρατία και την αθέμιτη παρεμβολή του ανθρώπινου παράγοντα και ενισχύοντας τη φοροεισπρακτική δυνατότητα του κράτους και τη διαφάνεια.

Η τελευταία ευρεία φορολογική μεταρρύθμιση στην Κύπρο έγινε το 2002 λόγω της εναρμόνισης με την ΕΕ. Ενώ το έργο της φορολογικής μεταρρύθμισης έχει ανατεθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, θα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες οικονομολόγοι (σε διάφορους τομείς όπως δημόσια οικονομικά, ανταγωνιστικότητα, περιβαλλοντικά, οικονομικά εργασίας), οικονομέτρες, modelers, tax practitioners, και νομικοί από το δίκτυο συνεργατών του ΚΟΕ στην Κύπρο και το εξωτερικό.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ENTOYAPNT ΤΣΑΝΣΕΛΟΡ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Παροδική η νίκη κατά του πληθωρισμού

Σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο, οι ετήσιες αυξήσεις τιμών επιστρέφουν στο επίπεδο του 2%, στόχο πολλών κεντρικών τραπεζών. Υπάρχει μια μακρά ιστορία στελεχών των κεντρικών τραπεζών, που πανηγυρίζουν πρόωρα τη λήξη του πληθωρισμού, αλλά παρασύρονται από την ξαφνική αναζωπύρωση του. Ισως το καλύτερο παράδειγμα προέρχεται από τις ΗΠΑ, όταν ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε κατά τον πόλεμο του Βιετνάμ και τις συνολικές κοινωνικές δαπάνες. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) αύξησε τα επιτόκια κοντά στο 10% το

1969, ακολούθησε σύντομη ύφεση, οι χρηματιστηριακοί δείκτες βυθίστηκαν, ο πληθωρισμός υποχώρησε στο 2,7% έως το 1971, ήτοι κοντά στα σημερινά του επίπεδα. Οι μετοχές των ομίλων υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσαν άνησση. Εντούτοις, το 1974 ο πληθωρισμός έφτασε στο 10%, τα επιτόκια ξεπέρασαν το 13%, οι μετοχές 50 ομίλων υψηλής κεφαλαιοποίησης κατέρρευσαν και ακολούθησε σοβαρή ύφεση. Η δραματική αναθέρμανση του πληθωρισμού αποδίδεται στο ότι ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Ρίτσαρντ Νίξον τερμάτισε το 1971

Πολλές φορές στο παρελθόν, κεντρικές τράπεζες βιάστηκαν να πανηγυρίσουν και αιφνιδιάστηκαν από την αναζωπύρωσή του.

τη μετατρεψιμότητα του δολαρίου ΗΠΑ σε χρυσό, ενώ έδωσε, όπως και η Fed, προτεραιότητα στη χαμηλή ανεργία έναντι της σταθερότητας των τιμών. Το

1972, ο ΟΠΕΚ επέβαλε εμπάργκο σε χώρες εισαγωγής πετρελαίου, που είχαν υποστηρίξει το Ισραήλ στον πόλεμο του Γιορ Κιπούρ, και η τιμή του αργού τριπλασιάστηκε. Πρόσφατη μελέτη του ΔΝΤ διαπιστώνει ότι περιπτώσεις ιστορικά «ανεπιλύτου» πληθωρισμού συχνά συνδέονται με ενεργειακά σοκ. Σήμερα δεν είναι 1973. Ωστόσο, υπάρχουν ομοιότητες. Η Κίνα και τα άλλα μέλη του λεγόμενου Παγκοσμίου Νότου επεξεργάζονται σχέδια για να κλονίσουν την επιρροή του δολαρίου στο διεθνές νομισματικό σύστημα. Οι αυξήσεις των

μισθών, που αναχαιτίζουν τον πληθωρισμό, γίνονται πρωτοεξίδια. Ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή, ακόμη και αν δεν διακόψει τις προμήθειες πετρελαίου στον Κόλπο, εγείρει ερωτήματα σχετικά με τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητά τους. Η στροφή προς τις ΑΠΕ συντέινει στην αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ε.Ε. κατά 45% από το 2020, σύμφωνα με τη Eurostat. Όπως και στη δεκαετία του 1970, το υψηλότερο ενεργειακό κόστος, που επιδεινώθηκε από τον πόλεμο της Ρωσίας με την Ουκρανία, καθιστά ξεπερασμένο μεγάλο

μέρος της μεταποιητικής βάσης της Ευρώπης. Ο Σίριλ Σκόκοφ, επικεφαλής της 13D Research & Strategy, επισημαίνει ότι σήμερα βλέπουμε μια κυκλική ύφεση. Η αποπαγκοσμιοποίηση, ο επανεξοπλισμός, η αποδολαριοποίηση, η γήρανση του πληθυσμού, η κλιματική αλλαγή και η ενεργειακή μετάβαση θα εξακολουθούν να πιέζουν τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια. Ο χρυσός, ένα αξιόπιστο βαρόμετρό του, έχει εκτιναχθεί από τις αρχές της χρονιάς σχεδόν 30%. Ο πληθωρισμός δεν είναι νεκρός, συνεπώς, απλώς ξεκουράζεται.

Σχέδιο β για απορρόφηση κονδυλίων από το Ταμείο

Τρέχουν για τροποποιήσεις – Κάποια σχέδια δεν έπιασαν τους στόχους

Της ΔΑΡΙΑΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Επαφές με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διενεργεί η Διεύθυνση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου, με στόχο να επιτευχθεί νέα τροποποίηση του Σχεδίου προκειμένου να εξασφαλίζεται η έγκαιρη υλοποίησή του. Όπως πληροφορείται η «Κ», οι αρμόδιοι του σχεδίου ανάκαμψης έχουν ήδη γνωστοποιήσει στην Επιτροπή την πρόθεσή τους να τροποποιήσουν ορισμένα από τα αρχικά σχέδια που είχαν εγκριθεί στο πλάνο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στόχος της Κύπρου είναι να λάβει την απαραίτητη έγκριση από την αρμόδια Επιτροπή προκειμένου να διοχετεύσει τα κονδύλια που αφορούν τα συγκεκριμένα σχέδια σε άλλα ώριμα σχέδια τα οποία επιδεικνύουν ενδιαφέρον.

Διαβουλεύσεις με την Επιτροπή για διοχέτευση κονδυλίων από τα σχέδια που δεν είχαν ενδιαφέρον σε ώριμα έργα.

Πιο συγκεκριμένα, όπως μας αναφέρθηκε, διαπιστώθηκε ότι από τα 40 σχέδια ύψους €350 εκατ. που είχαν εγκριθεί αρχικά, ορισμένα δεν είχαν το αναμενόμενο ενδιαφέρον και ως εκ τούτου δεν επιτεύχθηκε και η απορρόφηση των κονδυλίων. Τα συγκεκριμένα σχέδια που δεν φαίνεται να έπιασαν τους στόχους τους αφορούν τον ιατρικό τουρισμό που εμπίπτει στο υφυπουργείο Τουρισμού και την ηλεκτροκίνηση που εμπίπτει στο υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Ο προϋπολογισμός τους ανέρχεται στα €20 εκατ., όπως μας ανέφεραν αρμόδιες πηγές. Κύρια επιδίωξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο αποτελεί το χρηματοδοτικό εργαλείο που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Next Generation EU, είναι να πάρει το πράσινο φως από την Επιτροπή έτσι ώστε να μπορεί να τροποποιήσει το σχέδιο αντικαθιστώντας τα προβληματικά σχέδια με άλλα που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον. Όπως μας αναφέρθηκε, το ζήτημα συζητήθηκε την περασμένη εβδομάδα σε μεμονωμένες τεχνικές συναντήσεις μεταξύ του Ταμείου και της ομάδας Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία έφτασε στη χώρα μας για να παραστεί στην παρουσίαση της πρόδου υλοποίησης του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου. Οι αρμόδιοι σημειώνουν ότι η Επιτροπή παρουσίαστηκε θετική στη συγκεκριμένη τροποποίηση του σχεδίου, ωστόσο εκφράζει η γραπτή τεκμηρίωση και αιτιολόγηση από την κυπριακή πλευρά προκειμένου να απαντηθεί ανάλογα το συγκεκριμένο αίτημα από τους Ευρωπαίους.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» εξαιρετικά υψηλή απορρόφηση καταγράφουν τα σχέδια που αφορούν τα σχέδια υγείας που εμπίπτουν και στο αρμόδιο Υπουργείο. Το Ταμείο δεν αναμένεται να αντιμετωπίσει οποιοδήποτε πρόβλημα ως προς την εκταμίευση της 5ης δόσης χορηγίας από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που αποτελεί και τον επόμενο στόχο του έτους και αφορά ακόμη €120 εκατομμύρια. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες,

μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να επηρεάζεται ούτε η 6η δόση χορηγίας από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που είναι προγραμματισμένη περί τα τέλη του Ιούνη 2025, καθώς η κάθε δόση που λαμβάνει το κάθε κράτος-μέλος συμπεριλαμβάνει τα δικά της ορόσημα.

Πράσινη φορολογία

Την ίδια ώρα η ομάδα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έθεσε και ορισμένους προβληματισμούς αναφορικά με την πρόοδο της Κύπρου σε ζητήματα όπως είναι η πράσινη φορολογία, η οποία θα συμβάλει

Η ομάδα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ε.Ε. έθεσε και προβληματισμούς αναφορικά με την πρόοδο της Κύπρου σε ζητήματα όπως είναι η πράσινη φορολογία.

στη μείωση των εκπομπών ρύπων κατά επιπλέον 3% με 3,5% μέχρι το 2030, ενώ το κόστος συμμόρφωσης να είναι χαμηλότερο κατά €30 με €35 εκατ. έως το 2030.

Το φθινόπωρο θα κατατεθούν στη Βουλή τόσο τα νομοσχέδια για την πράσινη φορολογία όσο και τα αντισταθμιστικά μέτρα. Τα νέα μέτρα θα εφαρμοστούν από την 1η Ιανουαρίου του 2025. Η πράσινη φορολογία περιλαμβάνεται στα προαπαιτούμενα του Σχεδίου Ανάκαμψης και η έγκριση των νομοθετημάτων θα συμβάλει στην εκταμίευση των δόσεων από την ΕΕ.

Σε εκκρεμότητα ο Επιθετικός Φορολογικός Σχεδιασμός

Προθεσμία μέχρι τις 16 Απριλίου προκειμένου να προχωρήσουμε με τη νομοθεσία για την αντιμετώπιση του Επιθετικού Φορολογικού Σχεδιασμού έδωσε στην Κύπρο η Επιτροπή, καθώς το ορόσημο που δεν έχει ολοκληρωθεί πλήρως στο παρόν στάδιο αφορά στο συγκεκριμένο θέμα. Λόγω της καθυστέρησης ζητήσαμε και πήραμε περιθώριο 6 μηνών, ενώ η Επιτροπή από τη μεριά της έχει ήδη ενεργοποιήσει τη διαδικασία «αναστολής πληρωμών», όπως προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού, παρέχοντας στην Κύπρο πρόσθετο χρόνο για την εκπλήρωση του οροσήμου, προχωρώντας όμως ταυτόχρονα με την πληρωμή για τα ορόσημα που έχουν εκπληρωθεί ικανοποιητικά. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που δεν ψηφιστεί μέχρι τις 16 Απριλίου ο σχετική νομοθεσία θα κληθούμε να καταβάλουμε ιδιαίτερα υψηλά πρόστιμα.

Το στοίχημα

Το μεγάλο στοίχημα της Κύπρου εξ αρχής ήταν να καταφέρει να περάσει μεταρρυθμίσεις και να προχωρήσει σε επενδύσεις. Τόσο η Κύπρος όσο και τα άλλα κράτη έχουν την ευκαιρία να λάβουν και δάνεια, αλλά κυρίως χορηγίες που δεν θα κληθούν να τις επιστρέψουν για να κάνουν τομές και να αναβαθμιστούν σε γενικότερη βάση. Υπενθυμίζεται ότι η Κύπρος έχει ψηφίσει – μέσω της Βουλής – το 60% των νομοθετημάτων και των μεταρρυθμίσεων που αφορούσαν ορόσημο του Σχεδίου. Ωστόσο, όπως ανέφερε και αξιωματικός από την Επιτροπή, το υπόλοιπο 40% είναι κρίσιμο και απαιτεί μεγάλες προσπάθειες.

BoC MOBILE APP

Τα πάντα όλα, ΕΔΩ

Με δυνατότητα μεταξύ άλλων για:

- Άνοιγμα λογαριαμού με μηδενικές χρεώσεις
- QuickPay
- QuickLoan
- Ασφάλιση οχημάτων

- Ασφάλιση κατοικίας
- Καταθέσεις επιταγών
- Διαχείριση καταθέσεων
- Freeze / Unfreeze καρτών

- Προβολή κωδικού κάρτας
- Προβολή στοιχείων κάρτας
- Διαχείριση JOEY
- Συμμετοχή στο σχέδιο προνομία

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

125
ΧΡΟΝΙΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ*

Ερχονται και άλλες μειώσεις επιτοκίων από την ΕΚΤ

Υστερα από τις πρώτες μέσα σε 13 χρόνια διαδοχικές μειώσεις επιτοκίων, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δείχνει προετοιμασμένη για ακόμα μία ανάλογη κίνηση στη συνεδρίαση του Δεκεμβρίου. Η ΕΚΤ υπογράμμισε emphatically ότι η διαδικασία μείωσης του πληθωρισμού βαινει καλώς και ότι οι προοπτικές του επηρεάζονται από τις απροσδόκητες εξελίξεις στην οικονομική δραστηριότητα, που εξασθενεί, ενώ ταυτόχρονα οι συνθήκες χρηματοδότησης εξακολουθούν να είναι περιοριστικές.

Το σημαντικότερο όλων είναι πως η διοίκηση της τράπεζας αναμένει τώρα ο πληθωρισμός να εκπληρώσει τον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2% νωρίτερα από ό,τι είχε προβλέψει πριν. Τον Σεπτέμβριο η ΕΚΤ είχε δηλώσει ότι «ο πληθωρισμός θα πρέπει (...) να μειωθεί, τείνοντας προς τον στόχο μας το δεύτερο εξάμηνο του επόμενου έτους», μετά την προσωρινή άνοδο του επισημού πληθωρισμού στα τέλη του 2024. Εκτός από μια αξιοσημείωτη και απρόβλεπτη άνοδο του δομικού πληθωρισμού ή μια βελτίωση του οικονομικού κλίματος

(απίθανο κατά την άποψή μας), η ΕΚΤ φαίνεται έτοιμη να μειώσει τα επιτόκια κατά επιπλέον 25 μ.β. τον Δεκέμβριο. Αυτό θα μείωνε το επιτόκιο καταθέσεων από το 3,25% στο 3,0% τότε και εν συ-

Η μεταποιντική παραγωγή φαίνεται να συρρικνώνεται περαιτέρω στην Ευρωζώνη εν μέσω αστάθειας.

γκρίσει με το ανώτατο όριο του 4% που είχε διατηρήσει η ΕΚΤ μέχρι φέτος τον Ιούνιο.

Όπως και πριν, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πιστεύει ότι η ανάπτυξη κινδυνεύει να υποχωρήσει. Σε ανακοίνωσή της σημείωσε ότι η μεταποιντική παραγωγή φαίνεται να συρρικνώνεται περαιτέρω εν μέσω αστάθειας, ενώ οι δείκτες για τον τομέα των υπηρεσιών αμβλύθηκαν τον Σεπτέμβριο μετά την άνοδο του Αυγούστου χάρη στον θερινό

τουρισμό και οι εξαγωγές έχουν αποδυναμωθεί, ειδικά για αγαθά. Όσο, δε, κλιμακώνονται οι εμπορικές εντάσεις μεταξύ των μεγάλων οικονομιών, οι οποίες θα επιδεινωθούν κι άλλο με μια επανεκλογή Τραμπ, θα επιβαρυνθούν περαιτέρω οι εξαγωγές και οι επενδύσεις.

Αν και η ΕΚΤ εξακολουθεί να αναμένει μια ήπια προογείωση αντί για ύφεση, σύμφωνα με την πρόεδρό της Κριστίν Λαγκάρντ, το προσωπικό της πιθανότατα θα υποβαθμίσει τις προβλέψεις του για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης το 2025 (ήταν 0,8% τον Σεπτέμβριο) και πάλι με την παρουσίαση νέων στοιχείων στις 12 Δεκεμβρίου. Αυτό θα ήταν άλλο ένα επιχείρημα για τη σχεδόν καθολικά αναμενόμενη περικοπή του Δεκεμβρίου. Από πλευράς μας, αναμένουμε στις αρχές του 2025 δύο τελικές περικοπές κατά 25 μονάδες βάσης, που θα φέρουν το επιτόκιο καταθέσεων στο όριο του 2,5%.

* Οικονομολόγος της επενδυτικής Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΦΕΛΙΞ ΣΜΙΝΤ*

Η Fed στο στόχαστρο του Ντόναλντ Τραμπ

Ο **Ντόναλντ** Τραμπ έχει δηλώσει επανειλημμένως ότι θα ήθελε να έχει μεγαλύτερο λόγο στις αποφάσεις της Fed, εάν επανεκλεγεί πρόεδρος. Τότε θα προσπαθούσε πιθανώς να παρακινήσει και να πείσει την Ομοσπονδιακή Τράπεζα να εισακούσει τα αιτήματά του. Παρά ταύτα, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους και κανόνες, η ικανότητα του προέδρου των ΗΠΑ να επηρεάζει σημαντικά τη νομισματική πολιτική φαίνεται περιορισμένη. Ως πρόεδρος ο Ντόναλντ Τραμπ είχε απειλήσει να απολύσει τον πρόεδρο της Fed, Τζερόμ Πάουελ, πολλές φορές στο παρελθόν. Αν και πρόσφατα υπαναχώρησε, λέγοντας ότι θα του επέτρεπε να ολοκληρώσει τη δεύτερη θητεία του. Η σχετική νομοθεσία ορίζει ότι οι διοικητές των πολιτειακών Fed - μελών του Δ.Σ. μπορούν να απομακρυνθούν από τον πρόεδρο «για ορισμένους λόγους». Αυτή η διατύπωση είναι κάπως ασαφής, αφήνοντας περιθώρια ερμηνείων. Ωστόσο, οι περισσότεροι μελετητές συμφωνούν ότι οι πολιτικές διαφορές από μόνες τους αρκούν, αλλά το άρθρο αναφέρεται μάλλον σε παράβαση ή παράλειψη καθήκοντος.

Οπέρ σημαίνει ότι εάν ο Ντόναλντ Τραμπ προσπαθούσε να αποπέμψει τον Πάουελ, η υπόθεση θα κατέληγε σχεδόν σίγουρα στο Ανώτατο Δικαστήριο, με ελάχιστες πιθανότητες επιτυχίας για τον πρώτο. Αρα, μάλλον απίθανο θα ήταν να έπαιζε πραγματικά αυτό το

Βάσει του ισχύοντος πλαισίου, η ικανότητα του προέδρου των ΗΠΑ να επηρεάζει σημαντικά τη νομισματική πολιτική φαίνεται περιορισμένη.

χαρτί. Ο δε παραδοσιακός τρόπος να επηρεαστεί η Fed μέσω υποψηφιοτήτων απαιτεί υπομονή. Η πρώτη κενή θέση σε μία δεύτερη θητεία Τραμπ θα ανακύψει μόλις τον Ιανουάριο του 2026, με τη λήξη της θητείας της Αντρίανας Κούγκλερ, μέλους του Δ.Σ. της τράπεζας. Η θητεία Πάουελ λήγει τον Μάιο του ίδιου έτους. Ο Τραμπ θα μπορούσε να

επιλέξει ένα δικό του άτομο να αντικαταστήσει την Κούγκλερ και στη συνέχεια να το προωθήσει για να αντικαταστήσει τον Πάουελ. Αλλά αυτή η διαδικασία δεν θα ολοκληρωθεί παρά μόνον 16 μήνες μετά την ανάληψη της νέας προεδρικής θητείας. Ακόμη κι αν επιτύχει το εγχείρημα, η Ιστορία έχει δείξει ότι, αφ' ής στιγμής χρισθούν πρόεδροι, οι υποψήφιοι ενεργούν πιο ανεξάρτητα από ό,τι αναμενόμενα προηγούμενως. Η δε αλλαγή του νόμου φαίνεται απίθανη. Η Fed δρα αυτόνομα υπό την έννοια ότι η νομισματική πολιτική και οι σχετικές αποφάσεις δεν υπόκεινται σε έγκριση από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Ωστόσο, υπάρχει κάποια επίβλεψη από πλευράς του Κογκρέσου και ο νόμος για τη Fed τροποποιείται ή καταργείται από αυτό το σώμα. Προς το παρόν, ωστόσο, φαίνεται απίθανο οι Ρεπουμπλικανοί να κερδίσουν την πλειοψηφία και στις δύο βουλές του Κογκρέσου, κάτι που απαιτείται για την αλλαγή του νόμου περί Ομοσπονδιακής Τράπεζας.

* Ο κ. Φέλιξ Σμιντ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Ψάχνοντας ρόλο για την ΕΕ στο Κυπριακό

Μειρημένες στα λόγια τους Βρυξέλλες και Λευκωσία για τον ρόλο της ΕΕ μετά τον διάλογο Χριστοδουλίδη - Φον ντερ Λάιεν

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες,
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Με εξαιρετική προσοχή απαντούν πιηγές στις Βρυξέλλες, όπως άλλωστε και στη Λευκωσία, στα ερωτήματα που προέκυψαν μετά τη δήλωση του προέδρου Χριστοδουλίδη πως έθεσε στην πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν το ζήτημα του ρόλου της ΕΕ στο Κυπριακό, και πως αναμένει ανακοινώσεις μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανάδειξης των μελών της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε συνάντηση και σύντομη συνομιλία με την κ. Φον ντερ Λάιεν στο περιθώριο της συνόδου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος της περασμένης Πέμπτης, λίγο πριν από την ολοκλήρωσή της και τη μετάβαση των ηγετών στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η κυβέρνηση υποδεικνύει πως η στήριξη «όλων των σταδίων της διαδικασίας» περιλαμβάνει και τις προσπάθειες επανέναρξης, αν και το ερώτημα παραμένει ποια είναι τα «κατάλληλα μέσα» και πότε θα αξιοποιηθούν.

Από εκεί και πέρα και οι δύο πλευρές λένε πολύ λίγα έως τίποτα για το τι συζητήθηκε, με την κυπριακή πλευρά να επιδιώκει να κρατήσει το θέμα χαμηλά, και αρμόδιες κοινοτικές πηγές να απαντούν στην «Κ» πως, προς το παρόν, δεν υπάρχει πληροφόρηση για το θέμα και πως η Κομισιόν δεν μιλά για διμερείς επαφές αν δεν υπάρχει κάτι επίσημο.

Εξ όσων αντιλαμβάνεται η «Κ», η συνομιλία δεν ξεπέρασε το γνωστό πλαίσιο σύμφωνο με το οποίο ο ΠτΔ θέλει ρόλο της ΕΕ σε περίπτωση επανέναρξης της διαδικασίας, ή και ενδεχομένως πριν από αυτήν μέσω της ιδέας που προωθεί από την εκλογή του για διορισμό κάποιου είδους απεσταλμένου της ΕΕ για το Κυπριακό.

Ο κ. Χριστοδουλίδης είχε συνάντηση και σύντομη συνομιλία με την κ. Φον ντερ Λάιεν στο περιθώριο της συνόδου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος της περασμένης Πέμπτης.

Ενδεικτικό της προσοχής, ή του ότι δεν υπάρχει κάτι πιο συγκεκριμένο από τα όσα ακούστηκαν δημόσια, είναι και το γεγονός ότι για το συγκεκριμένο θέμα δεν διέρρευσε τίποτα ούτε και από τη σύνοδο του Εθνικού Συμβουλίου της Τρίτης, όπου σύμφωνα με πληροφορίες ο ΠτΔ περιορίστηκε να αναφερθεί γενικά στην ανάγκη να εξασφαλιστεί ένας ουσιαστικός ρόλος για την ΕΕ στην οποία διαδικασία, θέση με την οποία συμφώνησαν γενικά τα μέλη του Σώματος.

Το Κυπριακό στις Βρυξέλλες

Αυτό που παραμένει δεδομένο στις Βρυξέλλες όσον αφορά το Κυπριακό είναι η θέση που διατυπώνεται δημόσια

και σε κάθε ευκαιρία: η ΕΕ θεωρεί πως το Κυπριακό την αφορά άμεσα καθώς αφορά ένα από τα κράτη μέλη της, και πως τον πρώτο ρόλο τον έχουν πάντα τα Ηνωμένα Έθνη. Σε αυτό το πλαίσιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει δεσμευτεί και σε στήριξη της διαδικασίας, με την πιο πρόσφατη αναφορά σε συμπεράσματα συνόδου κορυφής (Απρίλιος 2024) να λέει πως η ΕΕ «είναι έτοιμη να συμβάλει ενεργά στην υποστήριξη όλων των σταδίων της διαδικασίας υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με όλα τα κατάλληλα μέσα που διαθέτει».

Η κυβέρνηση από την πρώτη φορά που διατυπώθηκε το συγκεκριμένο λεκτικό υποδεικνύει πως η στήριξη «όλων των σταδίων της διαδικασίας» περι-

λαμβάνει και τις προσπάθειες επανέναρξης, αν και το ερώτημα παραμένει ποια είναι τα «κατάλληλα μέσα» και πότε θα αξιοποιηθούν.

Εκ των πραγμάτων, το Κυπριακό ως ειρηνευτική διαδικασία δεν βρίσκεται καθ' εαυτό στην ολότητα του καθώς από μια υπηρεσία ή χαρτοφυλάκιο της Κομισιόν, και στην πράξη μοιράζεται μεταξύ του Υπατού Εκπροσώπου ως ζήτημα που άπτεται της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ και των σχέσεων με την Τουρκία, και του Επιτρόπου για τη Συνοχή και τις Μεταρρυθμίσεις στον οποίο υπάγεται αυτή η στιγμή το Πρόγραμμα Βοήθειας για την τ/κ κοινότητα (το οποίο στηρίζει την προετοιμασία της τ/κ κοινότητας για την

επανάναυση, ενώ χρηματοδοτεί και δι-κοινοτικά έργα και πρωτοβουλίες).

Ωστόσο, η εποπτεία θεμάτων που αφορούν το Κυπριακό είναι, εξ όσων αντιλαμβάνεται η «Κ», θέμα το οποίο διαχειρίζεται το γραφείο της κ. Φον ντερ Λάιεν στο πλαίσιο της γενικότερης συγκεντρωτικής προσέγγισης της προέδρου της Κομισιόν. Ο σύμβουλος της κ. Φον ντερ Λάιεν για διπλωματικές υποθέσεις, Φερνάντο Άντερσον Γκιμάρες, είχε πάντως μέχρι σήμερα στις αρμοδιότητές του και τις σχέσεις με την Τουρκία.

Τα σενάρια

Αυτά όμως είναι τα δεδομένα μέχρι στιγμής, καθώς η Ούρσουλα φον ντερ

Λάιεν βρίσκεται εν μέσω της μετάβασης για τη δεύτερη θητεία της, με τις αλλαγές να επηρεάζουν και το προσωπικό του οποίου οι αρμοδιότητες άγγιζαν θέματα Κυπριακού. Για παράδειγμα, ο κ. Άντερσον μετακινείται όπως ανακοινώθηκε στη ΓΔ Αλίας, ενώ στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, η εκτελεστική διευθύντρια για θέματα Ευρώπης μετακινείται στη θέση της πρέσβη της ΕΕ στην Αίγυπτο.

Οι αλλαγές αυτές δεν είναι κάτι ασυνήθιστο, όμως είναι ενδεικτικές του γιατί, αν η κ. Φον ντερ Λάιεν έχει στόχο να ορίσει το πλαίσιο των πολιτικών της ΕΕ για το Κυπριακό, αυτό δεν μπορεί να γίνει πριν ξεκαθαρίσει το τοπίο με τις ακρόασεις των νέων Επιτρόπων (4 με 12 Νοεμβρίου) ώστε η νέα Κομισιόν να αναλάβει τα καθήκοντά της την 1η Δεκεμβρίου.

Το προηγούμενο που υπάρχει αυτή τη στιγμή για την εμπλοκή της ΕΕ στο Κυπριακό δεν περιλαμβάνει διορισμό πολιτικού προσώπου ως απεσταλμένου (είναι κάτι που συντηρίζεται να κάνει η Κομισιόν και η ΕΥΕΔ για δύσκολα θέματα που αφορούν τρίτες χώρες ή υποψήφιες χώρες – όπως ο απεσταλμένος για τον Διάλογο Βελιγραδίου - Πρίστινας, ο απεσταλμένος για την περιοχή του Κόλπου ή ο απεσταλμένος για τη Μέση Ανατολή).

Η ΕΕ μέχρι σήμερα εμπλεκόταν στις διαδικασίες διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό με τη συμμετοχή τεχνοκράτη στην αποστολή Καλών Υπηρεσιών του γ.γ. του ΟΗΕ, με συμβουλευτικό ρόλο όσον αφορά τη συμβατότητα όσον συζητούν οι δύο πλευρές με το κοινοτικό κεκτημένο. Στον ρόλο αυτό ο τότε πρόεδρος της Κομισιόν, Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, είχε διορίσει (κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων Αναστασιάδη - Ακιντζί) που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά) τον Βέλγο νομικό Πίτερ Βαν Νούφελ, ο οποίος είχε τον ίδιο ρόλο και επί της Επιτροπής Μπαρόζο.

Η ΕΕ εκπροσωπήθηκε σε πολιτικό επίπεδο στις επίσημες διαπραγματεύσεις που κορυφώθηκαν με το Κραν Μοντανά, από τον τότε πρώτο αντιπρόεδρο της Κομισιόν, Φρανς Τιμερμάνς και την τότε ύπατη εκπρόσωπο, Φέντερικα Μογκερίνι.

Συζητήσαν τα επόμενα βήματα και αναμένουν την Ντι Κάρλο

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ενημέρωσε τα κόμματα για τα αποτελέσματα του άτυπου δείπνου της Νέας Υόρκης

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Λίγο μετά τις 10.30 χθες το πρωί συνήλθε το Εθνικό Συμβούλιο, τη σύγκληση του οποίου ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, είχε προαναγγείλει την επομένη της 15ης Οκτωβρίου και του άτυπου-δείπνου/τριμερούς της Νέας Υόρκης με τον γ.γ. του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, και τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Ερσίν Τατάρ. Ο ΠτΔ είχε την ευκαιρία να συζητήσει με τα κόμματα και την ηγεσία τους τα αποτελέσματα της Νέας Υόρκης και παράλληλα να ενημερώσει για τα επόμενα βήματα στο Κυπριακό.

Σε αναμονή της Ντι Κάρλο

Σε συνέντευξη που παραχώρησε στο τηλεοπτικό δίκτυο Euronews στις Βρυξέλλες, όπου βρέθηκε μετά τη συνάντηση της Νέας Υόρκης για τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στα τέλη της περασμένης εβδομάδας,

Ανάγκη να προετοιμαστούμε σωστά προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία. Κοινός στόχος είναι η εξεύρεση λύσης.

ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είχε επαναλάβει ότι δεν μπορεί να υπάρξει οποιαδήποτε λύση του Κυπριακού ή συζήτηση που ξεφεύγει εκτός του πλαισίου των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Είπε ακόμη ότι επιθυμητό για τον ίδιο αποτέλεσμα θα ήταν «να πετύχουμε να ανακοινώσουμε την επανέναρξη των συνομιλιών», κάτι που όπως σημείωσε «δεν κατέστη εφικτό», προσθέτοντας ωστόσο πως η συνάντηση αποτελεί «ένα θετικό βήμα». Σημείωσε ακόμη ότι αναμένει καθορισμό της μερομηνίας της διευρυμένης συνάντησης ότι η βοήθος γενική γραμματέας των ΗΕ, Ρόζμαρι Ντι Κάρλο, θα αναλάβει τον ρόλο του απεσταλμένου του γ.γ. των ΗΕ και θα προετοιμάσει αυτή τη συνάντηση. Σε ερώτηση για τον ρόλο που μπορεί να έχει η ΕΕ σε όλη αυτή τη διαδικασία του Κυπριακού, είπε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι κράτος-μέλος της ΕΕ «και θα συνεχίσει να είναι και μετά από μια ενδεχόμενη λύση», επομένως το περιεχόμενο της λύσης επηρεάζει και την ίδια την ΕΕ. Σε δηλώσεις του άλλωστε κατά την άφιξη του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το πρωί της περασμένης Πέμπτης στις Βρυξέλλες, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είπε πως αναμένει ανακοινώσεις από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του 2024 σε σχέση με το Κυπριακό.

Θετικά αντικρίζουν τα κόμματα την πρωτοβουλία του γ.γ. του ΟΗΕ να συγκαλέσει άτυπη διευρυμένη συνάντηση με τις εγγυήτριες δυνάμεις.

Όπως σημείωσε, θα πρόκειται για ανακοινώσεις «που θα δείχνουν και το αυξημένο ενδιαφέρον που υπάρχει», χωρίς ωστόσο να αναφερθεί σε συγκεκριμένες λεπτομέρειες, εκφράζοντας την εκτίμησή πως οι ανακοινώσεις αυτές θα έρθουν μετά την έγκριση των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περί τα τέλη Νοεμβρίου.

Θετικό το Λονδίνο

Την ικανοποίησή της για την πραγματοποίηση της άτυπης τριμερούς συνάντησης του γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη και τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ, στις 15 Οκτωβρίου, στη Νέα Υόρκη, εξέφρασε η βρετανική κυβέρνηση. Κληθείς από το ΚΥΠΕ να σχολιάσει την αντίδραση του Λονδίνου για την έκβαση της συνάντησης και ερωτηθείς πώς βλέπει η βρετανική πλευρά την προοπτική συμμετοχής σε μια διευρυμένη συνάντηση με όλες τις εγγυήτριες δυνάμεις, εκπρόσωπος του Foreign Office ανέφερε: «Με ικανοποίηση είδαμε τη συνάντηση της Νέας Υόρκης μεταξύ του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και του Έλληνοκύπριου και Τουρκοκύπριου ηγέτη. Το Ηνωμένο Βασίλειο, ως εγγυήτρια δύναμη και φίλος όλων των μερών, θα συνεχίσει

να υποστηρίζει τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών».

Τα κόμματα

Τη στήριξη του ΔΗΣΥ σε κάθε πρωτοβουλία και δη στις ενέργειες του προέδρου της Δημοκρατίας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων με βάση το συμφωνημένο πλαίσιο εξέφρασε η πρόεδρος του κόμματος Αννίτα Δημητρίου μετά τη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου. Είπε ότι είχε την ευκαιρία και προχθές στη συνάντηση που είχε με τον Πρόεδρο αλλά και χθες στο Εθνικό Συμβούλιο να ενημερωθεί από τον ίδιο τον Πρόεδρο για τις εξελίξεις στο Κυπριακό και επανέλαβε «τη στήριξή μας σε κάθε πρωτοβουλία και δη στις ενέργειες του προέδρου της Δημοκρατίας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων με βάση το συμφωνημένο πλαίσιο». Ανέφερε ότι ο απόκλος της συνάντησης των ηγετών μετά και από ενέργειες της δικής μας πλευράς σημειώνεται και καταγράφεται ως θετικός και τώρα εργαζόμαστε στην προετοιμασία με στόχο να προχωρήσει η διαδικασία. Ο στόχος, είπε, είναι ένας και κοινός, δηλαδή η λύση του προβλήματος.

Το πιο σημαντικό είναι να παραμείνουμε ξεκάθαροι στη θέση μας υπέρ της συνέχισης

των διαπραγματεύσεων από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά, δήλωσε ο γ.γ. της ΚΕ του ΑΚΕΛ, Στέφανος Στεφάνου, μετά τη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου. Ο κ. Στεφάνου είπε ότι «στο Εθνικό Συμβούλιο επανέλαβame τη θέση που και δημόσια είπαμε μετά από την ολοκλήρωση της άτυπης συνάντησης που έγινε στη Νέα Υόρκη, ότι είναι θετικό το γεγονός πως ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών δημοσιοποίησε την πρόθεσή του να συγκαλέσει μια άτυπη διευρυμένη συνάντηση με τις εγγυήτριες δυνάμεις για να δει κατά πόσον υπάρχει προοπτική να διαρρηχθεί το αδιέξοδο και να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις». Πρόσθεσε ότι μέχρι ο γενικός γραμματέας να ανακοινώσει τις αποφάσεις του υπάρχουν πολλά που θα πρέπει να γίνουν από «μέρους της δικής μας της πλευράς».

Δήλωσε ότι «το πιο σημαντικό είναι να παραμείνουμε με ξεκάθαρο τρόπο στη θέση ότι εμείς ευνοούμε τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά, διαφυλάσσοντας τις συζητήσεις και την ίδια ώρα εκφράζοντας την ετοιμότητά μας να διαπραγματευτούμε επί των εκκρεμούντων ζητημάτων έτσι όπως διατυπώνονται στο πλαίσιο Γκουτέρες».

ΑΡΘΡΟ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

Η ψηφιακή τραπεζική είναι το μέλλον

Το επόμενο βήμα της Κύπρου ώστε να μπορέσει να εκσυγχρονίσει τον τομέα προσέλκυσης επενδύσεων και να φέρει νέες, ακούει σε δύο λέξεις. Ψηφιακή τραπεζική. Αυτός ο τομέας αποτελείται από neobanks και εταιρείες fintech γενικότερα. Την ίδια ώρα, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία από το κράτος ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει επιτέλους στη χώρα μια ψηφιακή τράπεζα με άδεια από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του τομέα μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Η ανταγωνιστικότητα αυτή σχετίζεται με τις σύγχρονες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τις τεχνολογίες αιχμής όπως και την ανάγκη που έχουν οι εταιρείες τεχνολογίας για σύγχρονες και ευέλικτες υπηρεσίες. Την ώρα που ήδη πολλές βρίσκονται στην Κύπρο, οι παραδοσιακές τράπεζες δείχνουν να μην καταλαβαίνουν τις ανάγκες τους. Το επιχειρηματικό περιβάλλον μέσω της ψηφιακής τραπεζικής θα βελτιωθεί άμεσα λόγω της διευκόλυνσης των συναλλαγών και της μείωσης του κόστους που θα έχουν οι επιχειρήσεις. Βλέπετε οι παραδοσιακές τράπεζες δεν μπορούν να έχουν ούτε την ευελιξία, αλλά και ούτε την τιμολογιακή πολιτική που έχουν οι εταιρείες ψηφιακής τραπεζικής.

Αυτές λοιπόν οι εταιρείες λόγω των καινοτομιών που έχουν εφεύρει ή χρησιμοποιούν, όπως είναι το blockchain και η τεχνητή νοημοσύνη, είναι στόχος για επενδυτές παγκόσμιες εμβέλειες. Δεν βελτιώνουν λοιπόν μόνο το επιχειρηματικό περιβάλλον για τους άλλους, αλλά φέρνουν και επενδυτές στη χώρα. Οι πολίτες, έχοντας εύκολη πρόσβαση σε τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα ζοδεύσουν περισσότερο χρήματα αναπτύσσοντας έτσι νέους τομείς της οικονομίας, όπως είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο, αλλά την ίδια ώρα ενισχύουν και τους παραδοσιακούς όπως είναι η εστίαση και το λιανικό εμπόριο. Με αυτόν τον τρόπο δυναμώνει η οικονομία της χώρας κάτι που παρακολουθούν οι επενδυτές όταν αποφασίζουν για το πού θα τοποθετήσουν τα χρήματά τους.

Η ενίσχυση της καινοτομίας από τις εταιρείες ψηφιακής τραπεζικής θα προσελκύσουν νέες εταιρείες συμπληρωματικές προς την εργασία των fintech. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένα οικοσύστημα, το οποίο θα βελτιώσει και τη φήμη της χώρας. Είναι λοιπόν μια μεγάλη ευκαιρία να επενδύσουμε σε αυτόν τον τομέα και να αφήσουμε στην άκρη παραδοσιακές φωνές που γκρινιάζουν, γιατί αντιλαμβάνονται ότι έρχεται ο καιρός που θα είναι αναλώσιμοι. Η ψηφιακή τραπεζική μπορεί να εκτοξεύσει την Κύπρο στον χάρτη των επενδύσεων.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Μπαράζ συναντήσεων και εισηγήσεων για την ακρίβεια

Κόμματα, συνδικαλιστές και κοινωνικοί εταίροι δίνουν τα φώτα τους – Επίκεντρο ο καταναλωτής και τα μέτρα ανακούφισης

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Συνεχόμενες πιέσεις από συνδικαλιστικές και κοινωνικές οργανώσεις για άμεση λήψη ανακουφιστικών μέτρων κατά της ακρίβειας υφίσταται η κυβέρνηση, η οποία αξιολογεί τις προτάσεις και τα μέτρα προκειμένου να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο μέτρων που θα ανακοινώσει περί τα τέλη του μήνα. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η κυβέρνηση προσανατολίζεται σε νέα μέτρα προς συγκράτηση της ακρίβειας, παρακολουθώντας στενά την οικονομία και προσμετρώντας τις αυξημειώσεις τιμών. Στόχος είναι, σύμφωνα με την κυβέρνηση, να γίνουντα στοχευμένες παροχές και να δίνονται μέτρα στήριξης την περίοδο που κρίνονται πραγματικά αναγκαία και ταυτόχρονα χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο τα δημοσιονομικά.

Στο μεταξύ, αντιλαμβανόμενοι τον αναβρασμό που επικρατεί στην κοινωνία, προτάσεις και εισηγήσεις ετοίμασαν και έστειλαν στην κυβέρνηση 13 συνδικαλιστικές και κοινωνικές οργανώσεις, ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΠΑΣΥΔΥ, ΔΕΟΚ, ΟΕΛΜΕΚ, ΕΛΤΕΚ, ΠΟΕΔ, ΠΟΠ, ΠΟΠΟ, Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών, Παγκύπρια Ένωση Καταναλωτών, Ε-ΚΥΣΥ και ΠΑΣΥΣ ΣΕΚ, με κοινό υπόμνημα. Τις εισηγήσεις αυτές για εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου πακέτου για στήριξη και ανακούφιση των εργαζομένων και των ευάλωτων ομάδων από το υψηλό κόστος διαβίωσης, έθεσε επί τάπητος ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης την περασμένη Δευτέρα σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο.

Παράλληλα, στον χορό των προτάσεων κατά της ακρίβειας μπαίνουν σήμερα και τα κόμματα, τα οποία ετοίμασαν 40 προτάσεις τις οποίες και θα συζητήσουν με τον υπουργό Οικονομικών Μάκη Κεραυνό σε συνάντησή τους στο Προεδρικό. Στη συνάντηση προγραμματίστηκε με τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους των κομμάτων. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, κάποιες από τις 40 προτάσεις που ετοίμασαν τα κόμματα

Διαμορφώνει νέο πακέτο μέτρων η Κυβέρνηση – Με το βλέμμα στα δημοσιονομικά – Σήμερα η συνάντηση με αρχηγούς των κομμάτων.

συμπεριλαμβάνονται στο κυβερνητικό πακέτο και θα γίνουν δεκτές στο μέτρο που είναι δυνατόν. Στο επίκεντρο τίθενται οι προτάσεις που αφορούν στη μείωση του ενεργειακού κόστους, την ενίσχυση της μεσαίας τάξης μέσω της διεύρυνσης των κριτηρίων για την παροχή φοιτητικής χορηγίας και επιδομάτων τέκνων και άλλων παροχών, καθώς και μέτρα για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Ιδιαίτερη βαρύτητα φαίνεται να προσδίδει η Κυβέρνηση στο κόστος της ενέργειας το οποίο αφορά και στο σύνολο του πληθυσμού.

Προβληματισμούς εξέφρασαν οι συνδικαλιστές για τη λήψη άμεσων και όχι βραχυπρόθεσμων ανακουφιστικών μέτρων, μετά το πέρας της συνάντησής τους με την κυβέρνηση τη Δευτέρα.

Υπάρχουν ωστόσο και προτάσεις που γίνονται για αλλότριους και ιδιωτικούς σκοπούς και δεν πρόκειται να γίνουν δεκτές, προστίθεται από κυβερνητικές πηγές. Εξάλλου, τέλος του τρέχοντος μήνα πρόκειται να καταργηθεί η επιδότηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζεται κατά πόσο θα ανανεωθεί η επιδότηση και τότε. Η κυβέρνηση δεν είναι υπέρ της επιδοματικής πολιτικής, αλλά έχει ως αφετηρία την αναζήτηση βιώσιμων και ανθεκτικών λύσεων, όπως μας αναφέρθηκε από πηγές στο υπουργείο Οικονομικών. Εξάλλου, ο υπουργός Οικονομικών Μάκας Κεραυνός έδωσε το πνεύμα των προθέσεων αναφέροντας ότι δεν παρασυρόμαστε ούτε από συνθήματα ούτε από πιέσεις.

Ανησυχούν οι συνδικαλιστές

Προβληματισμούς εξέφρασαν οι συνδικαλιστές για τη λήψη άμεσων και όχι βραχυπρόθεσμων ανακουφιστικών μέτρων μετά το πέρας της συνάντησής τους με την κυβέρνηση τη Δευτέρα. Η βασική μας ανησυχία είναι ότι δεν υπάρχει χρόνος να καθυστερήσει η λήψη αποφάσεων για μέτρα, ανέφερε η γενική γραμματέας της ΠΕΟ Σωτηρούλα Χαρχαλάμπους. Είναι ανάγκη άμεσα να παρθούν μέτρα ανακουφιστικά και εισληγμένα όλοι πολύ συγκεκριμένα μέτρα που κατά κύριο λόγο να αφορούν την επέκταση του καταλόγου του μηδενικού ΦΠΑ στα βασικά είδη μαζί με μια εκστρατεία εντατικοποίησης των

ελέγχων, πρόσθεσε σε δηλώσεις της στην «Κ». Υπάρχει θέμα με τους ελέγχους, σημείωσε, καθώς όπως είπε οφείλουμε να σιγουρέψουμε ότι αυτές οι μειώσεις πάνε στον καταναλωτή. Αναφορά έκανε η κα Χαρχαλάμπους και στα μέτρα που αφορούν στην ενέργεια, τον ηλεκτρισμό και τα καύσιμα, επισημαίνοντας ότι η ανησυχία τους είναι να μην υπάρξει καθυστέρηση στη λήψη αυτών των μέτρων διότι δεν αντέχει άλλο η κοινωνία. «Ακούγοντας τα όσα δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμιπίτης μετά το πέρας της σύσκεψης ανησυχούμε για να μην παραπεμφθεί το θέμα σε βάθος χρόνου», είπε χαρακτηριστικά η γενική γραμματέας της ΠΕΟ.

Κυβέρνηση

Σε δηλώσεις του ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ανέφερε ότι η κυβέρνηση γνωρίζει πολύ καλά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά αυτή την περίοδο και αξιολογεί διαρκώς μέτρα που μπορούν να ληφθούν.

Σε ερώτηση για τα πρώτα σημεία είναι το πολύ επιτυχημένο σχέδιο Φωτοβολταϊκά για Όλους, που δίνει πλέον τη δυνατότητα σε χιλιάδες νοικοκυριά να έχουν πρόσβαση σε φθηνότερη ενέργεια, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με έναν τρόπο και προστό, αλλά και προσβάσιμο, όπως ανέφερε.

11 και 1 προτάσεις από συνδικαλιστές και κοινωνικές οργανώσεις

Με το υπόμνημα οι 13 οργανώσεις ζητούν επαναφορά της κλιμακωτής επιδότησης του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας, τη συμπερίληψη των χαμηλοσυνταξιούχων στους δικαιούχους της ειδικής διατίμησης με κωδικό 0.8, τη μείωση της τιμής των καυσίμων είτε μέσα από επιδότηση της τιμής, είτε μέσα από τη μείωση της φορολογίας, λαμβάνοντας υπόψη πως τα 2/3 της τιμής είναι φόροι, αλλά και αποτελεσματική παρακολούθηση των τιμών των καυσίμων.

Επιπλέον, ζητούν επαναφορά της ρύθμισης για μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ σε ψωμί, γάλα, αυγά, καφέ, κρέας, ζάχαρη, λαχανικά, παιδικές πάνες και πάνες ενηλίκων (ΣΣ: το υπόμνημα είχε αποσταλεί πριν την ανακοίνωση των νέων μέτρων από τον υπ. Οικονομικών), φορολόγηση των απροσδόκπτων κερδών των τραπεζών και δημιουργία ειδικού ταμείου για επιδότηση με κοινωνικοοικονομικά κριτήρια των οικιστικών και φοιτητικών δανείων, ειδική φορολόγηση των απροσδόκπτων κερδών στην παραγωγή ενέργειας από φωτοβολταϊκά πάρκα.

Ιδιαίτερη αναφορά κάνουν και για τα φαινόμενα αισχροκέρδειας, σημειώνοντας ότι παρά το ότι ψηφίστηκε η νομοθεσία για το e-kalathi εντούτοις η σχετική πλατφόρμα δεν έχει λειτουργή

ήσει ακόμα, ενώ καθυστερεί και η ψηφιση της νομοθεσίας για την εισαγωγή ανώτατης τιμής πώλησης (πλαφόν) για συγκεκριμένα είδη σε κλειστές αγορές.

Οι οργανώσεις εισηγούνται ακόμα αύξηση του ΕΕΕ και του επιδόματος ενοικίου, με στόχο τουλάχιστον να καλυφθεί η διάβρωση της αγοραστικής τους αξίας λόγω πληθωρισμού, καθώς και την αύξηση του ορίου για σκοπούς σχεδίου ενίσχυσης χαμηλοσυνταξιούχων.

Επιπλέον, εισηγούνται την αύξηση της οροφής των εισοδηματικών κριτηρίων για τα επιδόματα τέκνων, μονογονιών και για τη φοιτητική χορηγία τουλάχιστον με βάση τον πληθωρισμό, με στόχο αυτή να συμβαδίζει με τις τρέχουσες πραγματικότητες και ανάγκες των εργαζομένων.

Σε σχέση με την ΑΤΑ εισηγούνται να παραχωρείται στην πλήρη της μορφή και να επεκταθεί ο θεσμός μέσω των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, ώστε να επωφελείται της ΑΤΑ και των βασικών όρων των συλλογικών συμβάσεων το σύνολο των εργαζομένων. Τέλος, τίθενται υπέρ μιας ολοκληρωμένης φορολογικής μεταρρύθμισης, της οποίας βασικό συστατικό θα είναι η πιο δίκαιη κατανομή μεταξύ εργασίας και κερδών στην άντληση φορολογικών εσόδων.

Αναμένεται φθηνότερο ελαιόλαδο στο ράφι

Η φετινή παραγωγή, η ζήτηση και το σημερινό τοπίο της κυπριακής ελαιοκομίας – Ο ρόλος των εισαγωγών

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Η ελαιοσυλλογή φέτος, τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο, θα είναι αυξημένη σε σχέση με την περσινή χρονιά, ωστόσο, δεδομένου ότι το ράβδισμα των ελαιόδεντρων είναι στο ξεκίνημα, αναμένονται ξεκάθαρες εκτιμήσεις για την τιμή ελαιόλαδου μέχρι τις αρχές του επόμενου μήνα. Όπως κάθε χρόνο, το βλέμμα είναι στραμμένο στην απόδοση της ισπανικής παραγωγής, που είναι η μεγαλύτερη παγκοσμίως και αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την τιμή, όπως επισημαίνουν μιλώντας στην «Κ» Κύπριοι ελαιοπαραγωγοί και τυποποιητές, τονίζοντας την ίδια ώρα ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και τον Κύπριο καταναλωτή, σε έναν στρατηγικό σχεδιασμό της κυπριακής ελαιοκομίας, με στόχο την ποιότητα και όχι την ποσότητα.

Η καρπώδεια και η ξηρασία

Στοχεύοντας στην παραγωγή αγουρέλαιων, η συγκομιδή άρχισε από τις αρχές Οκτωβρίου, για να ακολουθήσει η κυρίως ελαιοσυλλογή σε 15-20 ημέρες στην ενδοχώρα και νωρίτερα στις παραθαλάσσιες περιοχές. Σύμφωνα με τον ελαιοπαραγωγό και ειδικό γεωσιγγώστη ελαιόλαδου, Δημήτρη Ταλιώτη, η φετινή καρπώδεια συνδέεται με τις καλλιεργητικές πρακτικές. Σημείωσε ότι στους αρδεύομενους ελαιώνες η καρπώδεια είναι φέτος γύρω στο 60-70%, ενώ στους ξηρικούς κάτω από το 40%, όπου σε μεγάλες εκτάσεις υπάρχει σχεδόν πλήρης ακαρπία. «Φέτος μπορεί να είναι μεγαλύτερη η παραγωγή σε σύγκριση με την περσινή χρονιά, αλλά ενδεχομένως να μην είναι τόσο αποδοτική, καθώς παρατηρείται πιο μικρός καρπός, λόγω της ξηρασίας και του καύσωνα των προηγούμενων μηνών», ανέφερε ο ελαιοπαραγωγός Πανίκος Ματσούκας, εξηγώντας ότι εάν σε προηγούμενες χρονιές ο παραγωγός μάζευε 4 - 5 κιλά ελιές για 1 κιλό λάδι, φέτος ενδέχεται η ίδια απόδοση να ανεβεί στα 6 - 7 κιλά. Όπως είπε ο κ. Ματσούκας, προηγήθηκε

Σημαντικό ρόλο στην πώση της τιμής στην Κύπρο θα παίξει η Ισπανία, όπου οι εκτιμήσεις είναι πολύ θετικές, με 1 εκατ. και 300 χιλιάδες τόνους από τους 500.000 πέρσι.

Στους αρδεύομενους ελαιώνες της Κύπρου η καρπώδεια είναι φέτος γύρω στο 60 - 70%, ενώ στους ξηρικούς κάτω από το 40%.

πολύ μεγάλη ανθοφορία, αλλά λόγω της ξηρασίας και του καύσωνα, μεγάλες ποσότητες καρπού, αν και έδεσε, έπεσε κάτω. Την ίδια ώρα, παρέπεμψε σε ζημιές για τον κλάδο από τις μειωμένες ποσότητες άρδευσης, για τις οποίες αποφα

σισε το περασμένο καλοκαίρι το Τμήμα Γεωργίας. Πρότεινε καλύτερη διαχείριση του νερού, με έμφαση σε είδη καλλιεργειών που δεν γίνεται σπατάλη, χάρη σε σύγχρονα συστήματα ποτίσματος που αξιοποιούνται. Για το ίδιο ζήτημα, ο κ. Ταλιώτης τόνισε ότι κάποιες νοοτροπίες που επικρατούν πρέπει να αλλάξουν και να αποφασιστεί ότι η ελαιοκομία στην Κύπρο πρέπει να γίνει αρδευόμενη καλλιέργεια.

Η Ισπανία και η ζήτηση

«Επειδή τώρα αρχίζει η σεζόν, θα χρειαστεί να περιμένουμε μέχρι την περίοδο τέλος του μήνα – μέσα Νοεμβρίου, για να έχουμε καθαρή εικόνα για τις φετινές τιμές. Οι ποσότητες διεθνώς

σίγουρα είναι περισσότερες από πέρσι, αλλά ακόμα δεν γνωρίζουμε τι θα πει η διεθνής αγορά», ανέφερε ο ελαιοπαραγωγός και έμπορος λαδιού, Αγαθοκλής Αγαθοκλέους. Σημαντικό ρόλο στην πώση της τιμής στο λάδι στην Κύπρο, που αυτή τη στιγμή, σε τιμή λιανικής στο ράφι, είναι εκτοξευμένο από 10 - 15 ευρώ το λίτρο, αναλόγως της επιωνυμίας, ενώ την Άνοιξη του 2023 η τιμή ήταν λίγο πιο κάτω από 7 ευρώ το λίτρο, θα παίξει η φετινή απόδοση της ισπανικής παραγωγής, που είναι η μεγαλύτερη παγκοσμίως. Αν δηλαδή η Ισπανία έχει αρκετά αυξημένη παραγωγή, τότε θα αυξηθεί η προσφορά του προϊόντος, προκαλώντας περαιτέρω πτώση τιμών. Σύμφωνα με τον κ. Αγαθοκλέους, μέχρι

Τα νέα λάδια θα συσκευαστούν Φεβρουάριο - Μάρτιο και συνεπώς ο καταναλωτής θα πρέπει να περιμένει να δει μειωμένες τιμές μετά από αυτό το διάστημα.

στιγμής, οι προβλέψεις για τη συγκομιδή στην Ισπανία, τη χώρα που παράγει το 45% του παγκόσμιου ελαιόλαδου και το 70% του ελαιόλαδου της Ε.Ε., είναι πολύ θετικές, με αναλυτές να εκτιμούν ότι η παραγωγή φέτος θα αυξηθεί στο

1 εκατ. και 300 χιλιάδες τόνους από τους 500.000 που ήταν πέρσι. Όπως εξήγησε, οι φετινές εκτιμώμενες ποσότητες της Ισπανίας σε συνδυασμό με τις αυξήσεις των ποσοτήτων που ισχύουν και για τις υπόλοιπες χώρες, θα οδηγήσουν σε υπερπάρκεια προϊόντος, θα οδηγήσουν σε μείωση της τιμής του ελαιόλαδου, αλλά για την ώρα παραμένει άγνωστο το πόση θα είναι αυτή, τόνισε, διότι την ίδια ώρα τα έξοδα παραγωγής και η ζήτηση μεγαλώνουν, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2024 στην Κύπρο είναι μεγαλύτερη η κατανάλωση σε σύγκριση με το 2023. Την ίδια ώρα διευκρίνισε ότι νέα λάδια θα συσκευαστούν τον ερχόμενο Φεβρουάριο - Μάρτιο και συνεπώς ο καταναλωτής θα πρέπει να περιμένει να δει μειωμένες τιμές μετά από αυτό το διάστημα.

2.700 τόνοι παραγωγής

Σύμφωνα με τον κ. Ταλιώτη, η μείωση της τιμής του λαδιού στο ράφι δεν θα προκύψει από το κυπριακό ελαιόλαδο, αλλά από φθηνό ελαιόλαδο το οποίο θα έρθει από το εξωτερικό. Όπως εξήγησε, η μέση κατανάλωση που έχουμε ως Κύπριος, υπολογίζεται γύρω στις 6 χιλιάδες τόνους ετησίως. «Σκεφτείτε ότι εμείς ως Κύπριος πέρσι παραγάγαμε 2.700 τόνους. Αναγκαστικά κάνουμε εισαγωγές. Άρα, για να πέσει η τιμή στο ράφι, πρέπει οι έμποροι να εισαγάγουν φθηνό ελαιόλαδο από το εξωτερικό», είπε.

Σήμερα οι Κύπριοι παραγωγοί πωλούν χύμα λάδι σε εμπόρους γύρω στα 7 ευρώ το λίτρο, όπως ανέφερε ο κ. Ματσούκας, σημειώνοντας ότι στο εξωτερικό η τιμή μπορεί να φτάσει και τα 10 ευρώ το λίτρο. Ένα ευρώ πιο κάτω είναι η τιμή που πωλούν χύμα λάδι στο εξωτερικό μέσω Ελλάδας, τόνισε ο κ. Ταλιώτης, κάνοντας λόγο για άσχημο τοπίο υποτιμής, για όσους εξακολουθούν να θέλουν να πωλούν χύμα. Για την εγχώρια παραγωγή, ο κ. Ταλιώτης τόνισε ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση από τους αρμόδιους φορείς και τον Κύπριο καταναλωτή σε έναν στρατηγικό σχεδιασμό της κυπριακής ελαιοκομίας, με στόχο την ποιότητα και όχι την ποσότητα.

Αλχημείες για «outsourcing» στο μεταναστευτικό

Νομικές φόρμουλες επεξεργάζονται οι Βρυξέλλες για ασφαλείς χώρες, ενίσχυση επιστροφών, κέντρα κράτησης

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Δικαιοσύνη της Ιταλίας «άδειασε» την πρώτη πράξη της κυβέρνησης Μελόνι να στείλει 16 παράτυπους μετανάστες σε ειδικά κέντρα κράτησης που εγκαθίδρυσε στην Αλβανία. Όπως διαπιστώθηκε, μεταξύ των «16», περιλαμβάνονταν τρεις ανήλικοι και δύο άτομα με ειδικές ανάγκες, που προέρχονταν μάλιστα από χώρες που δεν θεωρούνται «ασφαλείς». Έτσι, λοιπόν, το ιταλικό δικαστήριο, επικαλούμενο απόφαση του δικαστηρίου της Ε.Ε, την οποία παρουσίασε η «Κ» πριν από δύο εβδομάδες, απέρριψε τον κατακερματισμό μιας τρίτης χώρας σε «ασφαλείς» και «μη ασφαλείς» περιοχές. Και κατά συνέπεια, η ιταλική Δικαιοσύνη φρέναρε την «πρώτη πράξη» του ιδιότυπου outsourcing, «αγοράς υπηρεσιών» της Ιταλίας από την Αλβανία, θέτοντας όπως πληροφορείται η «Κ», σε συναγερμό όχι μόνο τη Ρώμη, αλλά και τις Βρυξέλλες που παρακολουθούν στενά τις εξελίξεις και προσβλέπουν στη δημιουργία ανάλογου μοντέλου.

Ως αποτέλεσμα της απόφασης του ιταλικού δικαστηρίου, η Τζόρτζια Μελόνι δρομολόγησε άρον-άρον την έγκριση νέας νομοθεσίας, η οποία εκτιμάται ότι θα επιτρέψει στη Ρώμη να ξεπεράσει το νομικό κώλυμα, χαρακτηρίζοντας το σύνολο μιας χώρας ως «ασφαλή», προκειμένου να συνεχίσει να στέλνει μετανάστες στα δύο κέντρα κράτησης που χρηματοδοτεί στην Αλβανία, ώστε στη συνέχεια να προωθούνται στις χώρες προέλευσής τους. Είναι προφανές ότι το αμφίβολου νομιμότητας εγχείρημα με τα αναμφίβολα ηθικά κενά, που δικαίως προκαλεί αντιδράσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων, ενδέχεται να αποτελέσει μέρος των προτάσεων των Βρυξελλών, όπως άλλωστε προκύπτει από την πρόσφατη επιστολή την προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Σύμφωνα με κοινοτικούς κύκλους, η Κομισιόν παρακολουθεί όλες τις «νομικές εξελίξεις» στην Ιταλία και φέρεται να αναζητεί φόρμουλα προκειμένου η όποια πρόταση ενδεχομένως υποβληθεί,

Η στάση της Γερμανίας δεν εμποδίζει άλλες χώρες να θεωρούν ως λύση το ιταλο-αλβανικό μοντέλο. Άλλωστε, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δείχνει να το υιοθετεί, ανοίγοντας την όρεξη και σε άλλες χώρες να δράσουν ανάλογα.

να διαφοροποιεί τα υφιστάμενα νομικά δεδομένα στην Ε.Ε. και να μην προσκρούει σε αποφάσεις του δικαστηρίου της Ε.Ε.

Ούρσουλα σε τρία ταμπλό

Όπως συνάγεται ευθέως από την επιστολή της Ούρσουλας φον ντερ Λάιεν προς τους «27», η πρόεδρος της Κομισιόν επιδιώκει να κινηθεί σε τρεις βασικές κατευθύνσεις, με επίκεντρο μια νέα νομοθετική πρόταση για τις επιστροφές, αξιολογώντας εκ νέου και την έννοια των «ασφαλών τρίτων χωρών», κάτι που ζητούσε εδώ και καιρό η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, με επίκεντρο τη Συρία, ενώ θετικά βλέπει και το ιταλο-αλβανικό μοντέλο, παρά τις αδυναμίες του.

Η Ιταλία θα καταβάλλει στην Αλβανία 160 εκατομμύρια ευρώ για τη φιλοξενία 1.000 προσώπων, ποσό που θα αυξάνεται όσο μεγαλώνει και ο αριθμός των μεταναστών.

«Θα πρέπει να συνεχίσουμε να εξετάζουμε τρόπους προώθησης σε σχέση με την ιδέα ανάπτυξης κέντρων επιστροφής (return hubs) εκτός της Ε.Ε., κυρίως ενόψει μιας νέας νομοθετικής πρότασης επί των επιστροφών», ανέφερε χαρακτηριστικά η Ούρ-

σουλα φον ντερ Λάιεν, κάνοντας ειδική αναφορά στη συμφωνία Ιταλίας-Αλβανίας, ενώ παρέπεμψε τις όποιες εξελίξεις μετά την έναρξη εργασιών της νέας Κομισιόν. Στο πλαίσιο της επιστολής της, επεσήμανε την ανάγκη γενικότερης συνεργασίας της Ε.Ε., στα πρότυπα των συμφωνιών με την Τουρκία, την Τυνησία και τη Λιβύη και με άλλες χώρες, κάνοντας αναφορά στην Αίγυπτο, το Μarόκο, την Αλγερία, τη Μαυριτανία και το Μάλι. Όπως διαφάνηκε στη Σύνοδο Κορυφής, με το μοντέλο της ιταλο-αλβανικής συμφωνίας φέρεται να φλερτάρει διψήφιος αριθμός κρατών-μελών. Όχι όμως και η Γερμανία, η οποία διά του Όλαφ Σολτς υπέδειξε το προφανές,

ότι δηλαδή το μοντέλο του outsourcing, αφορά μικρούς αριθμούς μεταναστών, όπως άλλωστε και η ιταλο-αλβανική συμφωνία που προνοεί μέγιστου αριθμού 3.000 μεταναστών που θα φιλοξενοούνται στις δύο δομές που χρηματοδοτήθηκαν από τη Ρώμη σε αλβανικό έδαφος. Σημειώνεται ότι η Ιταλία θα καταβάλει στην Αλβανία 160 εκατομμύρια ευρώ για τη φιλοξενία 1.000 προσώπων, ποσό που θα αυξάνεται όσο μεγαλώνει και ο αριθμός των μεταναστών. Ο σκεπτικισμός του Όλαφ Σολτς απορρέει εκ του γεγονότος ότι πέρυσι έφτασαν στη Γερμανία 300 χιλιάδες παράτυποι μετανάστες, αριθμός που εκ των πραγμάτων δύσκολα θα μπορούσε να μετακινηθεί, πόσο μάλλον να φιλοξενηθεί

σε άλλη χώρα εκτός Ε.Ε., δεδομένου και του κόστους που θα συνεπάγεται ένα τέτοιο εγχείρημα.

Αλβανία, Ουγκάντα και Κύπρος

Η στάση της Γερμανίας δεν εμποδίζει πάντως άλλες χώρες, να θεωρούν ως λύση το ιταλο-αλβανικό μοντέλο. Άλλωστε, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δείχνει να το υιοθετεί, ανοίγοντας την όρεξη και σε άλλες χώρες να δράσουν ανάλογα. Ο πρωθυπουργός της Ολλανδίας Dick Schoof ανέφερε ότι η Ουγκάντα θα ήταν θετική σε μια τέτοια «καινοτόμα λύση». Ωστόσο, ο υπουργός προεδρίας της χώρας, για εξωτερικές υποθέσεις, Okello Oryem, είπε στους Reuters ότι «δεν πιστεύω ότι η Ουγκάντα θα συμφωνήσει με κάτι τέτοιο», σημειώνοντας παράλληλα ότι η χώρα του φιλοξενεί ήδη 1,6 εκατ. πρόσφυγες, από το Σουδάν και το Κόγκκο.

Σε κάθε πάντως περίπτωση, η κίνηση της Ολλανδίας καθιστά σαφή τη στόχευσή της, η οποία δεν διαφέρει από την Ιταλία, ούτε και από τις ακροδεξιές κυβερνήσεις σε άλλα κράτη-μέλη που έχουν σκληρύνει τις θέσεις τους στο προσφυγικό-μεταναστευτικό και εμφανίζονται έτοιμες να υιοθετήσουν ακόμη και ακραία μέτρα για αναχαίτιση των ροών. Ομοίως και αρκετές άλλες χώρες που βρίσκονται σε προεκλογική τροχιά, όπως η Γερμανία και η Πολωνία, με το Βερολίνο να επενδύει κυρίως στο ζήτημα των απελάσεων και επιστροφών ακόμη και σε μη ασφαλείς χώρες, το καθεστώς των οποίων (χωρών) εκτιμάται ότι θα επηρεαστεί να επαναξιολογηθεί στο πλαίσιο του νέου νομοθετικού πακέτου που ετοιμάζει η Κομισιόν.

Η Κυπριακή Δημοκρατία προσβλέπει στο νέο νομοθετικό πακέτο της Κομισιόν, επενδύοντας σε μια ευρωπαϊκή απόφαση, η οποία να είναι σε θέση να ανοίξει τον δρόμο για επιστροφές Συρων προσφύγων στη Συρία. Κάτι πάντως που πέραν του προβλήματος του υφιστάμενου χαρακτηρισμού της χώρας ως μη ασφαλούς, προϋποθέτει και τη σύναψη σχέσεων μεταξύ της Ε.Ε. και του καθεστώτος Άσαντ, το οποίο επί του παρόντος δεν αναγνωρίζεται από την Ένωση.

Οικογενειακή Διαμεσολάβηση: Βάζει σε τάξη τις διαφορές.

Ο νέος Θεσμός της Οικογενειακής Διαμεσολάβησης έχει ως στόχο τη διαχείριση των διαφορών που εμπλέκονται σε ένα διαζύγιο, ανθρώπινα, χωρίς συγκρούσεις, φθορά ή οικογενειακά τραύματα.

Με ειδικούς διαμεσολαβητές, νομικούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς διαμεσολαβεί και διευκολύνει τη διαδικασία.

Εμπιστευτικά, οικονομικά, γρήγορα!

ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΔΩ

Πιστοποίηση κατά της Δωροδοκίας και της Διαφθοράς

Σχέδιο Χορηγιών για Πιστοποίηση ISO 37001

Αναπτύξτε και εφαρμόστε συστήματα διαχείρισης κατά της δωροδοκίας και της διαφθοράς με το **Σχέδιο Χορηγιών για την Πιστοποίηση ISO 37001** για οργανισμούς του δημοσίου, του ευρύτερου δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.

Αποτρέψτε αποτελεσματικά κινδύνους που μπορούν να πλήξουν τον οργανισμό σας και κερδίστε την εμπιστοσύνη των πελατών και των συνεργατών σας!

Πληροφορίες για δικαιούχους στο www.gov.cy/mjpo

Αιτήσεις έως 31/10/2024

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση NextGenerationEU

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι παλιές θεωρίες για τις γεωπολιτικές κρίσεις

Του ΟΥΓΚΟ ΝΤΙΕΙΟΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Όταν σκέφτεστε τον παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό ανταγωνισμό, κάνει καλό να ξεσκονίσετε κάποιες παλιές θεωρίες. Πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο διατυπώθηκε μια υπόθεση βασισμένη στο ότι οι μελλοντικές γεωπολιτικές διαμάχες θα στρέφονταν γύρω από τον έλεγχο του τεράστιου νησιού της Ευρασίας, σύμφωνα με μοντέλο του Βρετανού γεωγράφου Χάλφρντ Μακκίντερ το 1904. Ένας τρόπος για να κατανοήσουμε τον τωρινό πόλεμο στην Ουκρανία, τη σύγκρουση στη Μ. Ανατολή και τον ανταγωνισμό των υπερδυνάμεων Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας είναι

Ένας τρόπος για να κατανοήσουμε τον πόλεμο στην Ουκρανία και τον ανταγωνισμό των υπερδυνάμεων..

μέσω του συγκεκριμένου πρίσματος. Η Ευρασία χωρίζεται στον πυρήνα και στην περιφέρεια της. Ο πυρήνας συνίσταται σε ό,τι είναι σήμερα η Αν. Ευρώπη, η Ρωσία και η Κεντρική Ασία. Ως περιφέρεια λογίζεται η Δυτική Ευρώπη, η Μ. Ανατολή, η Ινδία, η Κίνα και ούτω καθεξής. Υπεράκτιες περιοχές είναι τα νησιά, ήτοι η Βρετανία και η Ιαπωνία και τα πολύ μεγαλύτερα «νησιά» της Αμερικής και της Αυστραλίας. Ο Μακκίντερ ισχυρίστηκε ότι το μείζον ήταν η κυριαρχία στον πυρήνα της Ευρασίας με τον τεράστιο ορυκτό πλούτο της – εφόσον μια δύναμη ήλεγχε τον πυρήνα, θα ήλεγχε και την περιφέρεια. Περίπου 40 χρόνια αργότερα, η Γερμανία κόντεψε να το κάνει στις αρχές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου με τους συμμάχους της Ιαπωνία και Ιταλία και το σύμφωνο μη επίθεσης με την ΕΣΣΔ.

Ο αντιπαλος του Βρετανού γεωγράφου, Νικόλας Σπίδικμαν, συμφώνησε ότι η Ευρασία ήταν το επίκεντρο της γεωπολιτικής. Πάντως, συγγράφοντας κατά τον Μεσοπόλεμο, υποστήριξε ότι αυτό που προέκυε ήταν ο έλεγχος της περιφέρειας με τους τεράστιους πληθυσμούς της και την πρόσβαση στις θάλασσες, τις οποίες ονόμασε «περιοχή». Ένας τρόπος για να μελετήσουμε τη μετέπειτα νίκη των

συμμάχων στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είναι ότι τα περιφερειακά νησιά υπό την ηγεσία των ΗΠΑ και της Βρετανίας ανακατέλαβαν μέρος της περιφέρειας (Ιταλία και Γαλλία), πριν προχωρήσουν στη Γερμανία. Φυσικά, η ρήξη στην καρδιά μεταξύ Γερμανίας και Ρωσίας ήταν επίσης ουσιαστικό μέρος της ιστορίας. Η εκδοχή του Σπίδικμαν αποτυπώθηκε στον Ψυχρό Πόλεμο. Οι αρμόδιοι εξωτερικής πολιτικής στις ΗΠΑ πίστευαν ότι έπρεπε να ελέγξουν την περιοχή για να περιορίσουν τη Σοβιετική Ένωση, εξ ου και στηρίχθηκε οικονομικά η Δυτική Ευρώπη με το Σχέδιο Μάρσαλ, συνεπήχθη το ΝΑΤΟ και υπήρξε προθυμία να γίνουν οι πόλεμοι στην Κορέα και στο Βιετνάμ.

Ωστόσο, όσο ξεπερασμένη κι αν ακούγεται η θεωρία, το πλαίσιο εξακολουθεί να ισχύει, λέει ο Χαλ Μπραντς, καθηγητής Παγκόσμιων Υποθέσεων στη Σχολή Προηγμένων Διεθνών Σπουδών στο Τζονς Χόπκινς. Υπάρχει ένα αναδυόμενο δίκτυο συμφώνων μεταξύ Κίνας, Ρωσίας, Β. Κορέας και Ιράν. Οι τρεις πρώτες είναι πυρηνικές δυνάμεις και η τελευταία έχει προηγμένο πυρηνικό πρόγραμμα – κατά τους αναλυτές του Κέντρου για μια Νέα Αμερικανική Ασφάλεια, η ομάδα αυτή ονομάζεται «Άξονας Ανατροπής». Η συγκολλητική τους ουσία είναι μια βαθιά απέχθεια για την αμερικανική ηγεμονία, τα αυταρχικά τους συστήματα και η επιθυμία να ξεφύγουν από τα εδάφη τους. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει επιταχύνει τη συνεργασία τους. Η Ουάσινγκτον βλέπει τον άξονα ως ένα μπλοκ που ελέγχει μεγάλο κομμάτι της Ευρασίας. Τα μέλη του μπορούν να εμπορευόνται μεταξύ τους πέρα από τα χερσαία σύνορά τους – ή, στην περίπτωση του Ιράν και της Ρωσίας, πάνω από την κλειστή Κασπία Θάλασσα. Η εξαγωγική ικανότητα της Κίνας και η Πρωτοβουλία Belt and Road κάνουν τον άξονα απειλητικότητα. Οι ΗΠΑ έχουν δημιουργήσει το δικό τους δίκτυο συμμάχων και συνεργασιών στην Ευρώπη, στην Αν. Ασία και αλλού. Όπως φαίνεται από το Πεκίνο και τις άλλες πρωτεύουσες του άξονα, αυτό μοιάζει με μια πολιτική περικρίλων με τον έλεγχο της περιμέτρου και των νησιών της Ευρασίας. Αυτό εξηγεί γιατί ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι τόσο ζωτικής σημασίας για αμφότερα τα μπλοκ.

Ερχονται αλλαγές στον χάρτη των ευρωπαϊκών τραπεζών

Οι ιδιωτικοποιήσεις ανοίγουν τον δρόμο για ένα νέο γύρο συγκέντρωσης

Οι **ευρωπαϊκές** κυβερνήσεις άντλησαν 13 δισ. ευρώ φέτος από την πώληση μεριδίων τραπεζών. Με τις ιδιωτικοποιήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που άλλοτε κρατικοποιήσαν και διέσωσαν με τα χρήματα των φορολογουμένων βάζουν τελεία σε όσα έφερε μαζί της η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση εδώ και περίπου μια δεκαετία.

Οι ιδιωτικοποιήσεις οδηγούν σε εξυγίανση και ενίσχυση του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου που διαρκώς υστερεί έναντι των αμερικανικών τραπεζών. Αναλυτές του κλάδου ευελπιστούν πως η επιστροφή των τραπεζών στον ιδιωτικό τομέα θα μπορούσε να οδηγήσει σε συ-

Οι τράπεζες του ευρωπαϊκού Νότου έχουν εξυγιανθεί και είναι πλέον εμφανώς ενισχυμένες.

γκέντρωση της ευρωπαϊκής τραπεζικής βιομηχανίας και προπαντός στον μετασχηματισμό του κλάδου ώστε να μπορέσει κάποια στιγμή να ανταγωνιστεί τις αμερικανικές τράπεζες στην παγκόσμια αγορά. «Όλο αυτό μπορεί να οδηγήσει στη συγκέντρωση του κλάδου που χρειαζόμαστε στην Ευρώπη», σχολιάζει ο Χανς Ντεγκρίζ, καθηγητής Χρηματοπιστώσεων στην ΚΥ Leuven.

Η Ελλάδα

Ανάμεσα στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις η ελληνική κυβέρνηση ξεχώρισε με την ταχύτητα με την οποία κινήθηκε, καθώς μόνον μέσα σε ένα έτος επέστρεψε στον ιδιωτικό τομέα το μεγαλύτερο μέρος από τις τράπεζες που είχε κρατικοποιήσει. Η πρόσφατη πώληση μεριδίου της Εθνικής Τράπεζας προστέθηκε στο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων με το οποίο έχει αντλήσει 3,5 δισ. ευρώ τους τελευταίους 12 μήνες.

Την ίδια στιγμή, με πιο αργούς ρυθμούς κάνουν το ίδιο και πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Από την Ιρλανδία και την Ιταλία μέχρι τη Βρετανία και τη Γερμανία, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πουλάνε μερίδια τραπεζών που έχουν στην κατοχή τους από τη χρηματοπιστωτική κρίση και μετά. Και εκμεταλλεύονται την άνοδο που έχουν σημειώσει οι αποτιμήσεις αυτών των τραπεζών καθώς με τα έσοδα από την πώλησή τους κλείνουν «τρύπες» του προϋπολογισμού τους προτού οι αλλεπάλληλες μειώσεις των επιτοκίων αρχίσουν και πάλι να υπονομεύουν την κερδοφορία των τραπεζών. Είναι μάλλον

Η Banca Monte dei Paschi di Siena έχει απαλλαγεί από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και οδεύει προς επιστροφή στον ιδιωτικό τομέα. Η ιταλική κυβέρνηση ευελπιστεί πως η εν λόγω τράπεζα θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη συγκέντρωση του εγχώριου τραπεζικού κλάδου από τη στιγμή που αυτός θα φύγει από τον κρατικό έλεγχο.

απίθανο να αντλήσουν τα χρήματα που έχουν δαπανήσει για τη διάσωση των τραπεζών τους παρά τα δισεκατομμύρια που πήραν από μερίσματα.

Έχουν, ωστόσο, μια ευκαιρία αντιστοιχεί της οποίας δεν είχαν ποτέ έως τώρα μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Η αιφνίδια άνοδος των επιτοκίων μέσα στην τελευταία διετία έχει εκτοξεύσει την κερδοφορία των τραπεζών και έχει δώσει τέλος στην άνευ προηγουμένου περίοδο των μηδενικών και των αρνητικών επιτοκίων. Ο ισολογισμοί των τραπεζών που βρίσκονταν σε κακή κατάσταση εξαιτίας των μη εξυπηρετούμενων δανείων έχουν εξυγιανθεί και ιδιαιτέρως στις υπερκρεωμένες χώρες του ευρωπαϊκού Νότου όπως η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία, οι τράπεζες των οποίων είναι πλέον εμφανώς ενισχυμένες. Οι ελληνικές τράπεζες, όπως και οι τράπεζες των άλλων χωρών του ευρωπαϊκού Νότου, έχουν υποστεί την επώδυνη διαδικασία εξυγίανσης των ισολογισμών τους μειώνοντας τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους από τα επίπεδα-ρεκόρ του 2016 όταν πάνω από

τους 9 στους 10 δανειολήπτες καθυστέρησαν τις πληρωμές τους. Σήμερα έχουν περιορίσει το ποσοστό αυτό σε έναν στους 10 δανειολήπτες.

Με υγιέστερους ισολογισμούς και ενισχυμένη κερδοφορία οι μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες μπόρεσαν φέτος να καταβάλουν μερίσματα για πρώτη φορά μετά την κρίση του 2008. Και η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας έχει προσελκύσει επενδυτές ιδιαιτέρως από τη στιγμή που αναβαθμίστηκε το ελληνικό χρέος σε επενδυτική βαθμίδα. Ομοίως οι τράπεζες της Ιταλίας έχουν εξυγιανθεί με την ιστορική Banca Monte dei Paschi di Siena να έχει απαλλαγεί από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της και να οδεύει προς την επιστροφή της στον ιδιωτικό τομέα. Η ιταλική κυβέρνηση ευελπιστεί μάλιστα πως η εν λόγω τράπεζα θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη συγκέντρωση του εγχώριου τραπεζικού κλάδου από τη στιγμή που αυτός θα φύγει από τον κρατικό έλεγχο. Στην ιταλική αγορά έχει, άλλωστε, προηγηθεί κύμα συγκέντρωσης. Το 2020 η Intesa Sanpaolo SpA εξαγόρασε την Unione di

Banche Italiane SpA για να δημιουργήσει έναν εθνικό πρωταθλητή. Και το επόμενο έτος η ιταλική μονάδα της γαλλικής Credit Agricole SA πήρε υπό τον έλεγχό της την Credito Valtellinese SpA.

Εξαγορές

Η αποχώρηση των κυβερνήσεων από τις τράπεζες μετατρέπει πολλές από αυτές σε στόχους εξαγορών από τράπεζες άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Ενδεικτική περίπτωση η γερμανική Commerzbank καθώς τον περασμένο μήνα η γερμανική κυβέρνηση έθεσε το μερίδιό της στη διάθεση της αγοράς ελπίζοντας να αυξήσει το μερίδιό της με εχθρική εξαγορά, χωρίς δηλαδή τη συναίνεσή της. Εξώθησε, έτσι, σε αναδίπλωση το Βερολίνο που αντέδρασε ανακοινώνοντας ότι δεν θα προχωρήσει σε περαιτέρω πώληση του μεριδίου της στην τράπεζα.

BLOOMBERG

«Καμπανάκι» ΔΝΤ για την αύξηση του παγκόσμιου δημόσιου χρέους

Σκεδόν αντιστοίχο με το μέγεθος της διεθνούς οικονομίας είναι πλέον το ύψος του κρατικού χρέους, απειλώντας τα επίπεδα διαβίωσης στις ανεπτυγμένες οικονομίες. Το συνολικό δημόσιο χρέος παγκοσμίως θα ξεπεράσει για πρώτη φορά τα 100 τρις. δολάρια το 2024, αυξανόμενο ταχύτερα από ό,τι προβλεπόταν, καθώς το πολιτικό κλίμα ευνοεί τις υψηλές δαπάνες και η αργή ανάπτυξη ενισχύει τις ανάγκες και το κόστος δανεισμού, ανακοίνωσε χθες το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Στην έκθεσή του για τα δημόσια οικονομικά, ανέφερε ότι θα χρειαστούν περικοπές δαπανών και αυξήσεις φόρων άνευ προηγουμένου τα επόμενα πέντε έως επτά χρόνια για να σταθεροποιηθεί ή να μειωθεί το χρέος. «Οι κυβερνήσεις είναι καιρός να κοιμηθούν τα οικονομικά τους», διέμνησε η Ερα Ντάμπλα-Νόρις, αναπληρώτρια διευθύντρια δημοσιονομικών υποθέσεων στο ΔΝΤ.

Εάν οι δημοσιονομικές πολιτικές πα-

ραμειίνουν αμετάβλητες, το ΔΝΤ εκτιμά ότι οι μεγάλες αυξήσεις στον δανεισμό των ΗΠΑ, της Κίνας και άλλων θα φτάσει το 93% του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος μέχρι το τέλος του 2024 και θα πλησιάσει το 100% έως το 2030. «Υπάρχουν σημαντικοί κίνδυνοι. Το χρέος θα μπορούσε να είναι υψηλότερο από αυτό που περιμέναμε», είπε η Ντάμπλα Νόρις. Σε ένα ακραίο σενάριο, το δημόσιο χρέος θα μπορούσε να αγγίξει το 115% της παγκόσμιας παραγωγής το 2026, ενώ το δημόσιο χρέος των ΗΠΑ θα μπορούσε να φτάσει το 150% του ΑΕΠ της χώρας. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ΔΝΤ, το δημόσιο χρέος των ΗΠΑ ξεκίνησε τον αιώνα με λιγότερο από το 60% του ΑΕΠ, ποσοστό που έχει ήδη υπερδιπλασιαστεί. Ο δανεισμός αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ενώ η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία διόγκωσε περαιτέρω το χρέος, καθώς πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις βοήθησαν νοικοκυριά και επιχειρήσεις να

Σε έκθεση του ΔΝΤ αναφέρεται ότι θα χρειαστούν περικοπές δαπανών και αυξήσεις φόρων άνευ προηγουμένου τα επόμενα πέντε έως επτά χρόνια για να σταθεροποιηθεί ή να μειωθεί το χρέος.

πληρώσουν πολύ υψηλότερους λογαριασμούς ενέργειας. Αλλά το χρέος πρόκειται να συνεχίσει να αυξάνεται σε ορισμένες μεγάλες οικονομίες. Εκτός από τις ΗΠΑ και την Κίνα, το ΔΝΤ αναμένει αυξήσεις στο δημόσιο χρέος στη Βραζιλία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Νότια Αφρική και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η απουσία λήψης μέτρων σε αυτές τις χώρες θα κάνει τις περικοπές στις δαπάνες και τις αυξήσεις φόρων που απαιτούνται για τη σταθεροποίηση του δανεισμού, ακόμη μεγαλύτερες. Την περασμένη εβδομάδα η νέα γαλλική κυβέρνηση παρουσίασε έναν προϋπολογισμό που στοχεύει να μειώσει το έλλειμμα της Γαλλίας στο 5% της οικονομικής παραγωγής έως το τέλος του 2025 και στο 3% έως το 2029 από 5,5% το 2023, προσαρμογές μεγαλύτερες από τις προγραμματισμένες.

Η έκκληση του ΔΝΤ για μείωση του δανεισμού σημειώνεται ενόψει των αμερικανικών εκλογών που φαίνεται απίθανο να οδηγήσουν προς αυτή την

κατεύθυνση. Σύμφωνα με την «Επιτροπή για έναν Υπεύθυνο Ομοσπονδιακό Προϋπολογισμό», οι προτάσεις οικονομικής πολιτικής του τέως προέδρου Ντόναλντ Τραμπ θα διευρύνουν το έλλειμμα κατά περίπου 7,5 τρις. δολάρια την επόμενη δεκαετία, ενώ τα σχέδια της αντιπροέδρου Κάμαλα Χάρις θα πρόσθεταν 3,5 τρις. δολάρια. Η αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική πορεία της δημοσιονομικής πολιτικής των ΗΠΑ είναι πιθανό να επηρεάσει και άλλες κυβερνήσεις, προειδοποίησε το ΔΝΤ, καθώς οι αλλαγές στα επιτόκια που πληρώνουν οι κυβερνήσεις δεν οφείλονται σε αλλαγές στις δικές τους συνθήκες, αλλά στη δημοσιονομική πολιτική των ΗΠΑ και στα επιτόκια που ορίζει η Fed. Το χρέος, κατ'αρχήν, πρέπει να συρρικνωθεί για να μπορέσουν να χρηματοδοτήσουν οι κυβερνήσεις τη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα, να αυξήσουν τις αμυντικές δαπάνες και να ενισχύσουν τη φροντίδα των ηλικιωμένων.

Επιβραδύνεται ο ρυθμός των προσλήψεων στην Ε.Ε.

Ρωγμές αρχίζει να παρουσιάζει η ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, η οποία παρέμεινε αιφνιδιαστικά ανθεκτική τα τελευταία χρόνια. Οι ενδείξεις αυτές εκτιμάται ότι οδηγούν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να επιταχύνει τις μειώσεις επιτοκίων. Μόλις τον Ιούλιο, η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ είχε επικαλεστεί την ισχυρή αγορά εργασίας της Ευρώπης σαν έναν από τους λόγους για τους οποίους η κεντρική τράπεζα μπορούσε «να πάρει τον χρόνο της και να συγκεντρώσει νέες πληροφορίες» κατά τη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής της. Όμως τώρα ο χρόνος αυτός δείχνει να τελειώνει.

Μπορεί το ποσοστό ανεργίας να διαμορφώνεται ακόμα σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, όμως μεγάλες εταιρείες, όπως

η BASF και η Thyssenkrupp, προχωρούν ήδη σε απολύσεις. Αξιωματούχοι της ΕΚΤ ανησυχούν ότι αυτή η ξαφνική επιβράδυνση της αγοράς εργασίας θα μπορούσε να ταρακουνήσει την Ευρώζων, που ήδη βρίσκεται στα πρόθυρα της ύφεσης, σημειώνει η Bloomberg. Για αυτό και η ΕΚΤ αναμένεται να προχωρήσει σε μία ακόμα μείωση των επιτοκίων αυτή την εβδομάδα. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αύξηση της απασχόλησης στην Ευρώζων επιβραδύνθηκε μόλις στο 0,2% το δεύτερο τρίμηνο, με το μερίδιο των κενών θέσεων εργασίας να μειώνεται στο 2,6%, έχοντας κορυφωθεί πάνω από το 3%. Οι επιχειρηματικές έρευνες, όπως η μηνιαία δημοσκοπήση PMI της S&P Global, επίσης δείχνουν ότι οι προοπτικές της απασχόλησης ε-

πιδεινώνονται. «Η επιβράδυνση στις κενές θέσεις εργασίας και στον ρυθμό των προσλήψεων είναι σημάδια στα οποία πρέπει να δίνει κανείς προσοχή. Ήταν σαφώς ένα σημαντικό κίνητρο για την επιλογή της Fed να μειώσει τα επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης», σημειώνει η Μικάλα Μάρκουσεν, οικονομολόγος της Societe Generale.

Ο Πορτογάλος κεντρικός τραπεζίτης Μάριο Σεντένο, που είναι εργατικός οικονομολόγος, βλέπει ξεκάθαρες ενδείξεις αποδυνάμωσης στην Ευρώζων, σημειώνοντας ότι κάποιοι δείκτες δίνουν πιο επιβλαβή προειδοποιητικά σημάδια, «αλλά όλοι δείχνουν μια δυναμική αντιστροφή στην αγορά εργασίας».

Βασικό πρόβλημα αποτελεί ο τομέας της μεταποίησης, ο οποίος πιέζεται από

την αδύναμη κινεζική ζήτηση και τα ανταγωνιστικά μειονεκτήματά του. Εως τώρα οι εταιρείες προτιμούσαν να διατηρήσουν το προσωπικό τους, καθώς ήξεραν ότι θα αντιμετώπιζαν δυσκολίες εάν χρειαζόταν να κάνουν προσλήψεις αργότερα. Όμως πλέον κάποιες επιχειρήσεις φαίνεται να κάνουν την πίστη τους στην ανάκαμψη της οικονομίας, όπως δείχνει η απόφαση της Volkswagen να κλείσει εργοστάσια στη Γερμανία, για πρώτη φορά στην ιστορία της.

Τώρα η Goldman Sachs προβλέπει ότι το ποσοστό της ανεργίας στην Ευρώζων θα αυξηθεί στο 6,7% στα επόμενα τρίμηνα, προειδοποιώντας ότι θα μπορούσε να κινηθεί ακόμα υψηλότερα εάν η οικονομία αποδειχθεί πιο αδύναμη από ό,τι αναμένεται.

Η Goldman Sachs προβλέπει ότι το ποσοστό της ανεργίας στην Ευρώζων θα ανέλθει στο 6,7% στα επόμενα τρίμηνα.

Ξαφνικός έρωτας με την πυρηνική ενέργεια

Microsoft, Google, Amazon επενδύουν σε αντιδραστήρες για να καλύψουν τις μεγάλες ενεργειακές ανάγκες της AI

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Υποσχέθηκαν να μεριμνήσουν για να περιορίσουν τους ρύπους από την παραγωγή τους, ότι μέχρι το 2030 οι δραστηριότητές τους θα έχουν απαλλαγεί από τις εκπομπές καυσαερίων και γενικώς ότι θα συνδράμουν στην παγκόσμια προσπάθεια για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Και επένδυσαν μεγάλα κεφάλαια σε αιολική και ηλιακή ενέργεια. Όλα αυτά όμως όταν δεν είχε ακόμη εκτοξευθεί η εκρηκτική ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης και η ακόρεστη ανάγκη των κέντρων δεδομένων για ενέργεια. Και τα πράγματα άλλαξαν άρδην για τους τεχνολογικούς κολοσσούς, Microsoft, Google, Amazon, που έχουν αποδωθεί σε αγώνα δρόμου για να αναπτύξουν εις το έπακρον τις δυνατότητές τους στην τεχνητή νοημοσύνη και σε έναν πυρετώδη ανταγωνισμό που κλιμακώνεται την τελευταία διετία από την εμφάνιση των εφαρμογών τύπου ChatGPT.

Τα ιδιαίτερως ενεργοβόρα κέντρα δεδομένων και η νέα τεχνολογία της τεχνητής νοημοσύνης, κατά ορισμένους οικονομολόγους και καινούργια «φούσκα», φέρνουν τους τεχνολογικούς κολοσσούς ενώπιον δυσεπίλυτου διλήμματος, καθώς η κλιματική κρίση επιτα-

Μέσα στην εβδομάδα, η Google έκλεισε συμφωνία με τη νεοφυή εταιρεία Kairos Power, που αναπτύσσει αρθρωτούς πυρηνικούς αντιδραστήρες.

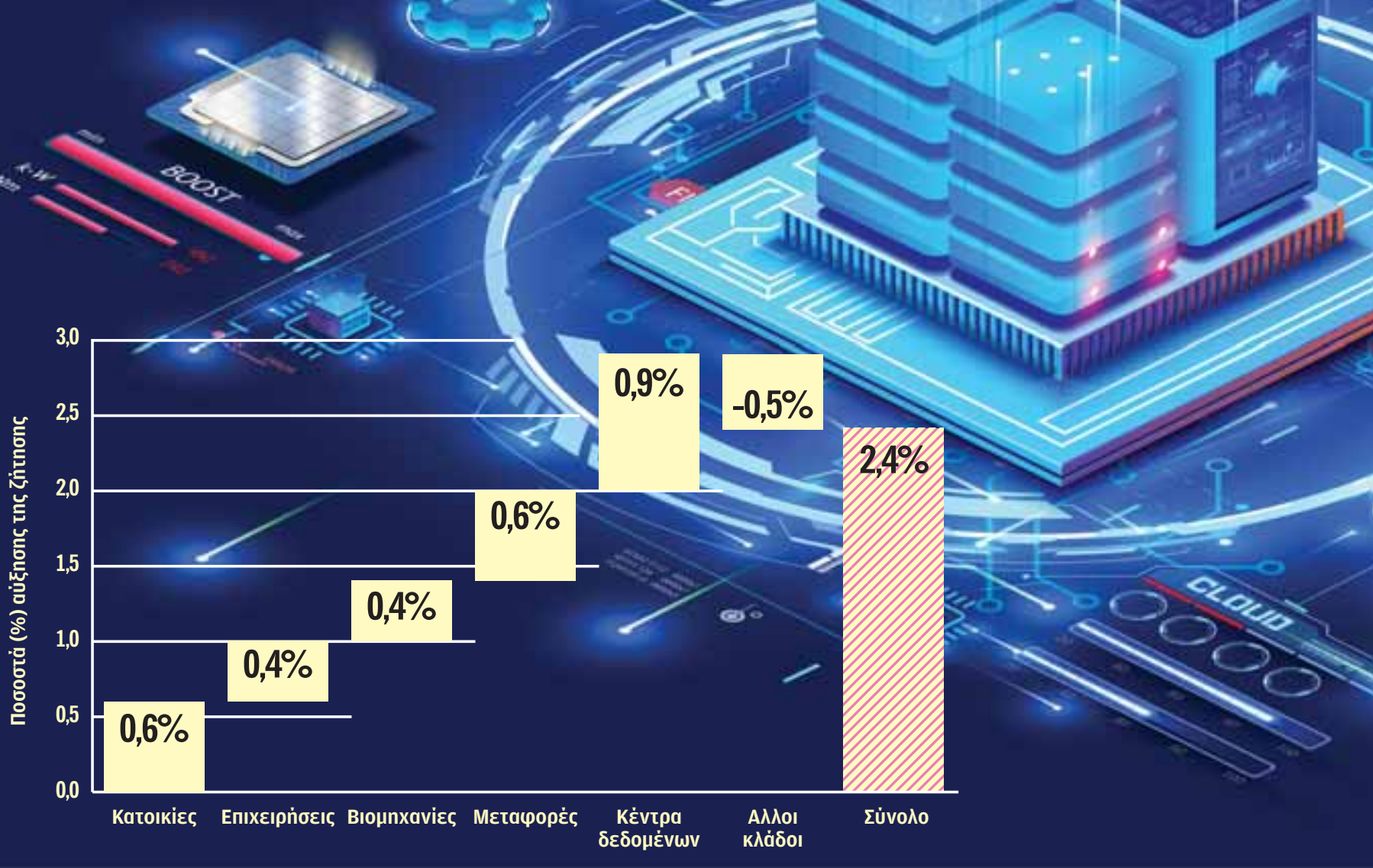
Μέχρι το τέλος της δεκαετίας η ζήτηση για ενέργεια θα αυξηθεί κατά 160% λόγω της τεχνητής νοημοσύνης.

χύνεται και επισπεύδεται η παγκόσμια προσπάθεια για την πράσινη μετάβαση με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι πιέσεις να μειώσουν τους ρύπους τους. Επί του παρόντος, η μόνη πρόσφορη λύση είναι η πυρηνική ενέργεια, η μόνη που, όπως έχουν παραδεχθεί τόσο παράγοντες της αγοράς όσο και οι ίδιοι οι επικεφαλής τους, μπορεί να τροφοδοτεί τα κέντρα δεδομένων και τις δραστηριότητες τεχνητής νοημοσύνης αδιάκοπα, 24 ώρες το 24ωρο, και παράλληλα να μην εκπέμπει καυσαέρια. Και έτσι, ενώ η πυρηνική ενέργεια παραμένει άκρως αμφιλεγόμενη, ενώ διχάζει τους Ευρωπαίους αξιωματούχους που αναζητούν λύσεις για τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, ενώ προβληματίζει αρχές και εμπνέει ανησυχία στις κοινωνίες, οι τεχνολογικοί κολοσσοί στρέφονται σε αυτήν χωρίς πολλές αναστολές και αντί να επενδύουν πλέον σε φωτοβολταϊκά, τοποθετούν τα κεφάλαιά τους σε αντιδραστήρες και κλείνουν συμφωνίες με εταιρείες του κλάδου.

Μέσα στην εβδομάδα, η Google ανακοίνωσε ότι έκλεισε συμφωνία με τη νεοφυή εταιρεία Kairos Power, που ανα-

Αυξάνεται ραγδαία η ζήτηση για ενέργεια από τα κέντρα δεδομένων στις ΗΠΑ

Η ζήτηση για ηλεκτρική ενέργεια αναμένεται να σημειώνει μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 2,4% από το 2022 έως το 2030

ΠΗΓΗ: Goldman Sachs

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πτύσσει τους λεγόμενους αρθρωτούς πυρηνικούς αντιδραστήρες και θα τροφοδοτεί τα κέντρα δεδομένων του κολοσσού με πυρηνική ενέργεια. Η συμφωνία προβλέπει ειδικότερα πως ο πρώτος αντιδραστήρας νέου τύπου που θα τροφοδοτεί τα κέντρα δεδομένων της Google θα λειτουργεί μέχρι το 2030 και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν άλλοι της ίδιας εταιρείας. Η συμφωνία της Google με την Kairos ανακοινώθηκε σχεδόν ταυτοχρόνως με την απόφαση της Amazon για τη θεαματική επένδυσή της των 500 εκατ. δολ. στην Dominion Energy με σκοπό την ανάπτυξη μικρού πυρηνικού αντιδραστήρα κοντά στον πυρηνικό σταθμό της εταιρείας. Είχε προηγηθεί τον περασμένο μήνα η Microsoft που υπέγραψε συμφωνία με την αμερικανική ενεργειακή Constellation για την αποκατάσταση και επαναφορά σε λειτουργία ενός προβληματικού αντιδραστήρα των ΗΠΑ στη μονάδα πυρηνικής ενέργειας με το τοπωνύμιο Three Mile Island στην Πενσιλβάνια. Πρόκειται για έναν αντιδραστήρα που γνώρισε αρνητική δημοσιότητα εξαιτίας ατυχούς συμβάντος το 1979, όταν η απώλεια ψυκτικού νερού

σε ελαττωματική βαλβίδα προκάλεσε υπερθέρμανση του αντιδραστήρα και διά της βίας αποφεύχθηκαν τα χειρότερα.

Ενεργοβόρα τα data centers

Υπό μία έννοια η στροφή των τεχνολογικών κολοσσών προς τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας ήταν αναπόφευκτη. Για να καταλάβει κανείς πού έχει φτάσει η τεχνητή νοημοσύνη της ενεργειακής ανάγκης των κέντρων δεδομένων πρέπει να λάβει υπόψη μια εντυπωσιακή διαπίστωση της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας: για ένα ερώτημα στην περίφημη πλέον εφαρμογή ChatGPT χρειάζεται σχεδόν 10 φορές περισσότερη ενέργεια από όση μια αναζήτηση στο Ιντερνέτ μέσω Google. Για την ακρίβεια χρειάζεται 2,9 βατώρες ηλεκτρικής ενέργειας όταν η αναζήτηση μέσω Google χρειάζεται μόνο 0,3.

Η Goldman Sachs, που έχει παρουσιάσει τρεις εκδόσεις για την κατανάλωση ενέργειας και τη συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εκτόξευσή της, έχει εποψιμάνει πως για αρκετά χρόνια η ζήτηση για ενέργεια από τα κέντρα δεδομένων ήταν εντυπωσιακά σταθερή παρά

την αύξηση των εργασιών τους. Τώρα, όμως, εκτιμά πως θα εκτοξευθεί κατά τουλάχιστον 160% μέχρι το τέλος της δεκαετίας και ο λόγος είναι η επιτάχυνση που έχει λάβει η τεχνητή νοημοσύνη. Υπολογίζει συγκεκριμένα πως μέχρι το 2028, όταν δηλαδή θα έχει ήδη καταγραφεί θεαματική αύξηση της χρήσης ενέργειας από τα κέντρα δεδομένων, η τεχνητή νοημοσύνη θα αντιπροσωπεύει περίπου το 19% της κατανάλωσής τους. Η Goldman Sachs υπογραμμίζει ιδιαιτέρως ότι οι εργασίες των κέντρων δεδομένων, όπως επεξεργασία δεδομένων, αποθήκευση δεδομένων, λειτουργία των σέρβερ, τριπλασιάστηκαν από το 2015 έως το 2019 αλλά η ζήτηση για ενέργεια από τα κέντρα δεδομένων παρέμεινε περίπου σταθερή στο ίδιο διάστημα και συγκεκριμένα στις 200 τεραβατώρες ανά έτος. Ο λόγος ήταν ότι τα κέντρα δεδομένων έκαναν αποτελεσματική χρήση της ενέργειας που κατανάλωναν. Αυτό όμως άλλαξε. Από το 2020 και μετά, δεν κάνουν πλέον αποτελεσματική χρήση και καταναλώνουν όλο και περισσότερη ενέργεια.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτι-

μήσεις του τραπεζικού κολοσσού, προς το παρόν τα κέντρα δεδομένων αντιπροσωπεύουν από 1% έως 2% της κατανάλωσης ενέργειας, αλλά μέχρι το τέλος της δεκαετίας το ποσοστό αυτό θα έχει εκτοξευθεί τουλάχιστον στο 3% με 4%. Έτσι σε Ευρώπη και ΗΠΑ θα είναι ο καθοριστικός παράγοντας που θα επιταχύνει την αύξηση της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας σε πρωτόγνωρα επίπεδα. Και στο μεταξύ, βέβαια, οι εκπομπές καυσαερίων από τα κέντρα δεδομένων μπορεί να έχουν διπλασιασθεί μέχρι το τέλος της δεκαετίας σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2022. Όπως τονίζει η Goldman Sachs, το «κοινωνικό κόστος» αυτών των εκπομπών καυσαερίων θα φτάσει κάπου ανάμεσα στα 125 και τα 140 δισ. δολ. με τις σημερινές αξίες. Πάντως, οι τεχνολογικοί κολοσσοί επιπλέον να επικαλούνται τις ευεργετικές εφαιρμογές της τεχνητής νοημοσύνης καθώς εκτιμούν ότι η νέα τεχνολογία θα επιταχύνει την καινοτομία σε τομείς ζωτικούς για την κοινωνία, όπως οι υπηρεσίες υγείας, η γεωργία, η παιδεία, ή ακόμη και στις τεχνολογίες για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων.

Σχέδιο «πυρηνική αναγέννηση» από τις ΗΠΑ

Δεν είναι μόνον οι εταιρείες τεχνολογίας που στρέφονται ενθουσιωδώς στην πυρηνική ενέργεια. Ο απερχώμενος πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, υπέγραψε προσφάτως νόμο που προβλέπει επιπλέον των νέων σχεδίων πυρηνικής ενέργειας στη χώρα και πήρε έγκριση και από τα δύο κόμματα του Κογκρέσου. Για την κυβέρνηση Μπάιντεν η πυρηνική ενέργεια, που σημειωτέον καλύπτει περίπου το 20% των αναγκών της χώρας σε ηλεκτρισμό, είναι κρίσιμη για την επίτευξη των στόχων της σε ό,τι αφορά τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων. Πρόκειται για ουσιαστική αλλαγή στάσης σε σύγκριση με το παρελθόν όταν πολλά μέλη των Δημοκρατικών εναντιώνονταν στην ανέγερση νέων πυρηνικών μονά-

Αυτή τη στιγμή στη χώρα είναι ενεργές 94 μονάδες, περισσότερες από όσες λειτουργούν σε οποιοδήποτε άλλο κράτος.

δων επικαλούμενα θέματα ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και οικονομικής βιωσιμότητας.

Το γεγονός ότι η βιομηχανία της τεχνολογίας υποστηρίζει τα καινούργια πυρηνικά σχέδια, μπορεί να βοηθήσει στην αναγέννηση μιας πηγής ενέργειας που έχει μείνει στο περιθώριο. Αυτή τη

στιγμή στις ΗΠΑ είναι ενεργές 94 πυρηνικές μονάδες, περισσότερες από όσες λειτουργούν σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Ωστόσο, μόνον δύο από αυτές έχουν κατασκευαστεί μέσα στις τελευταίες δεκαετίες αλλά και οι δύο υπερέβησαν τον προϋπολογισμό τους, ενώ η ολοκλήρωσή τους καθυστέρησε επί χρόνια. Οι δύο αυτές μονάδες βρίσκονται στις πυρηνικές εγκαταστάσεις της Vogtle στην πολιτεία της Τζόρτζια και εντάσσονται στο ευρύτερο σχέδιο «πυρηνική αναγέννηση». Σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο, η «πυρηνική αναγέννηση» προέβλεπε τη δημιουργία 24 νέων αντιδραστήρων αλλά οι φιλοδοξίες αυτές έμειναν στα χαρτιά καθώς προσέκρουσαν σε προβλήματα της Vogtle αλλά και στην

αποτυχία ενός σχεδίου πυρηνικής ενέργειας στην Νότια Καρολίνα.

Στελέχη του κλάδου της τεχνολογίας επιμένουν πως αυτή τη φορά τα πράγματα θα είναι διαφορετικά και πολλοί ρισκάρουν, άλλωστε, τις περιουσίες τους επενδύοντας σε αυτήν την αισιοδοξία τους. Ο Μπιλ Τκέιτς πρωτίστως έχει επενδύσει περισσότερα από ένα δισ. δολ. στη νεοφυή TerraPower που αναπτύσσει μερικούς αντιδραστήρες σε συνεργασία με την PacifiCorp του Γουόρεν Μπάφετ. Όλα βασίζονται στη συλλογιστική ότι τα εξαρτήματα κάθε μονάδας θα είναι αρκετά μικρά ώστε να είναι εφικτή η μαζική παραγωγή τους και επομένως θα είναι και χαμηλότερου κόστους. Κάθε μονάδα πυρηνικής ενέργειας θα ξεκινάει

τη λειτουργία της με έναν αντιδραστήρα ή με πολύ μικρό αριθμό αντιδραστήρων και στην πορεία θα προσθέτει κι άλλους.

Οι επικριτές της πυρηνικής ενέργειας παραμένουν, πάντως, επιφυλακτικοί. Επιστημαίνουν πως η χρήση της μπορεί να φανείτα ελκυστική για τις εταιρείες κοινής ωφελείας και τους τεχνολογικούς κολοσσούς, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως έχουν λυθεί τα αιώνια προβλήματα γύρω από την πυρηνική ενέργεια. Για παράδειγμα, το υψηλό κόστος των καινούργιων αντιδραστήρων, οι καθυστερήσεις στην ολοκλήρωσή τους και η έλλειψη μόνιμου χώρου αποθήκευσης πυρηνικών καυσίμων.

THE NEW YORK TIMES

Απαραίτητη

Η υπουργός Ενέργειας των ΗΠΑ, Τζένιφερ Γκράνχολμ, τόνισε προ ημερών πως «η ανακαίνιση και επαναλειτουργία των πυρηνικών αντιδραστήρων της Αμερικής είναι αναγκαία για να διοικητούμε περισσότερο καθαρή ενέργεια στο δίκτυο και να καλύψουμε τις ανάγκες της οικονομίας μας, που αναπτύσσεται από την τεχνητή νοημοσύνη και τα κέντρα δεδομένων μέχρι τον μεταπολιτικό τομέα και τον τομέα των υπηρεσιών υγείας».

500 εκατ.

Δολ. επενδύει η Amazon στην Dominion Energy για την ανάπτυξη μικρού πυρηνικού αντιδραστήρα.

Καλύτερη λύση

Σκολιάζοντας τις προσπάθειες των τεχνολογικών κολοσσών να συνδυάσουν την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης με τις υποσχέσεις τους ότι θα χρησιμοποιούν καθαρή ενέργεια, ο Άνσε Πραμπού, διευθυντικό στέλεχος της S&P Global Ratings, επισήμανε ενότις της εβδομάδας πως «θέλουν να τα αναπτύξουν όλα αυτά με βιώσιμο τρόπο και η καλύτερη λύση που προσφέρει αυτή τη στιγμή είναι η πυρηνική ενέργεια».

500 MW

αγοράζει η Google για να τροφοδοτήσει με ενέργεια ένα κέντρο δεδομένων.

Πλεονέκτημα

Αναφερόμενος στην πυρηνική ενέργεια στην οποία καταφεύγει η Google, ο Μάικλ Τερέρ, διευθυντικό στέλεχος της εταιρείας με ευθύνη για τον τομέα της ενέργειας και του κλίματος, τόνισε ότι πρόκειται για «τις τεχνολογίες που θα χρειαστούμε προκειμένου να διασφαλίσουμε την παροχή καθαρής ενέργειας 24 ώρες το 24ωρο όχι μόνον για την Google αλλά για όλον τον κόσμο».

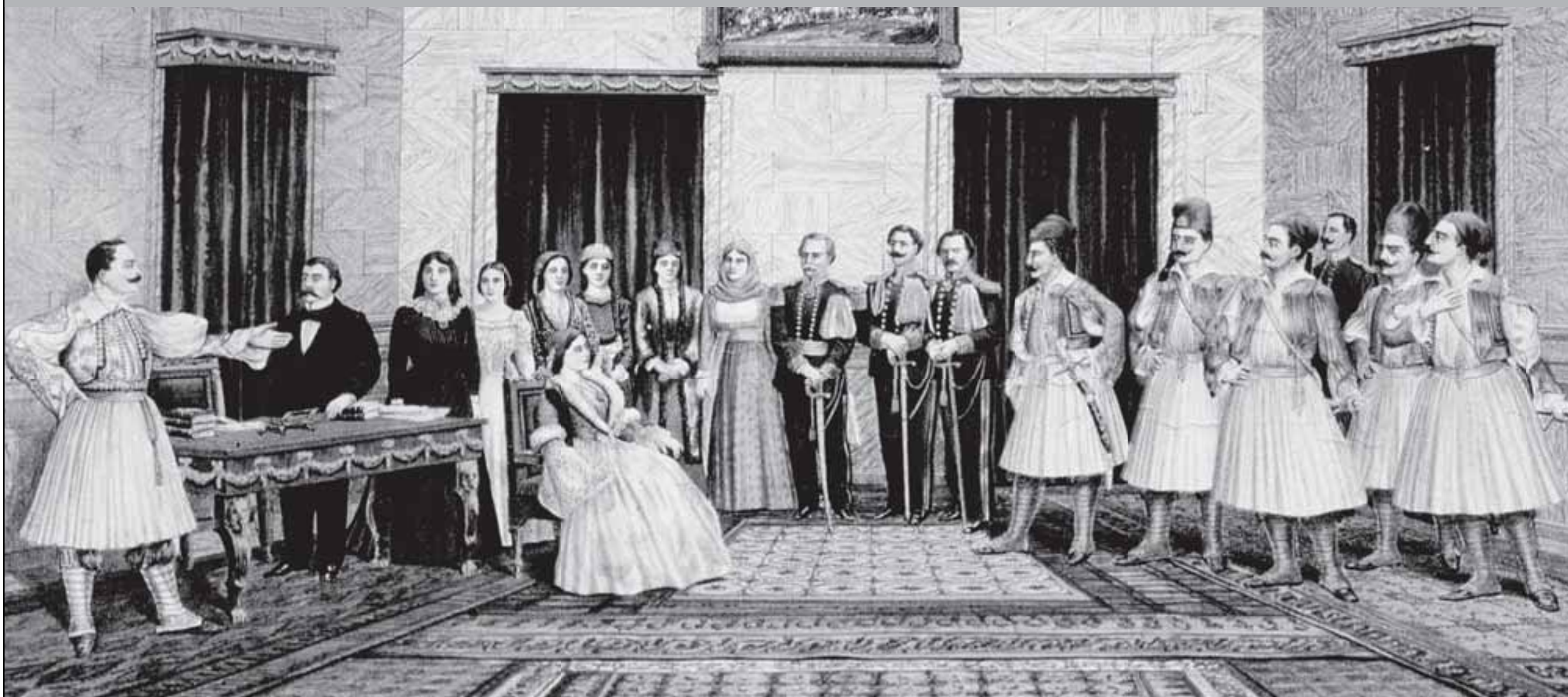
PwC's Academy

>>> Introducing

Business Professionals Certificate (BPC)

50 ΧΡΟΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Μια σειρά πρωτότυπων βιβλίων που φωτίζουν τον θεσμό και τα πρόσωπα χωρίς ταμπού. Μια σύγχρονη και αυστηρά επιστημονική καταγραφή των πεπραγμένων του Στέμματος, η οποία συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας νηφάλιας και ολοκληρωμένης ιστορικής κουλτούρας στην Ελλάδα του 2024.

ΤΟΜΟΣ Α΄
ΟΘΩΝ
ΚΥΡΙΑΚΗ
27/10

Η γραφειοκρατία φρενάρει τη «χρυσή βίζα» στην Πορτογαλία

Σε αδιέξοδο διεθνείς επενδυτές λόγω μεγάλων καθυστερήσεων στην έκδοσή της

Η «χρυσή βίζα» της Πορτογαλίας, που θεωρήθηκε αρχικά ένας γρήγορος δρόμος για να αποκτήσουν υπηκοότητα και δικαιώματα διαμονής οι πλούσιοι επενδυτές, αντιμετωπίζει τώρα σοβαρές καθυστερήσεις, προκαλώντας απογοήτευση σε πολλούς αιτούντες. Η καθυστέρηση στην επεξεργασία των αιτήσεων έχει δημιουργήσει ένα απροσδόκητο πρόβλημα, επηρεάζοντας χιλιάδες διεθνείς επενδυτές όπως ο Κινέζος υπήκοος Ρενάι Γουάνγκ, ο οποίος το 2021, κουρασμένος από τους κρύους χειμώνες στον Καναδά, έφτιαξε τις βαλίτσες του και ταξίδεψε στην Πορτογαλία για να ξεκινήσει μια νέα ζωή στην Ευρώπη. Παρά το γεγονός ότι επένδυσε 350.000 ευρώ σε ένα διαμέρισμα στη Λισσαβώνα, τρία χρόνια μετά, εξακολουθεί να περιμένει από την υπηρεσία μετανάστευσης της Πορτογαλίας να αποφασίσει για το καθεστώς του.

Ο 50χρονος είναι μεταξύ των χιλιάδων ανθρώπων που υπέβαλαν αίτηση για το πρόγραμμα «χρυσής βίζας», το οποίο υπόσχεται στους επενδυτές μια πορεία προς την υπηκοότητα. Εκατοντάδες εξ αυτών παραμένουν σε αδιέξοδο, καθώς η χώρα αγωνίζεται να αντιμετωπίσει μια τεράστια εισροή μεταναστών. «Αν ήξερα ότι θα διαρκούσε τόσο πολύ, δεν θα είχα επενδύσει στην Πορτογαλία. Υπάρχουν άλλα μέρη όπου είναι πιο εύκολο να πάρεις χρυσή βίζα», σημειώνει.

Απελπισμένοι από τη μεγάλη αναμονή, οι επενδυτές κινούνται πλέον νομικά εναντίον του κράτους.

Η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία είναι μεταξύ των άλλων χωρών της Ε.Ε. που προσφέρουν «χρυσή βίζα» σε μη Ευρωπαίους υπηκόους.

Η υπηρεσία για την ένταξη, τη μετανάστευση και το άσυλο της Πορτογαλίας (AIMA) εξετάζει περισσότερες από 400.000 αιτήσεις για βίζα με φόντο την απότομη αύξηση της μετανάστευσης, μετά την πανδημία και την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία. Από το 2018, ο πληθυσμός των ξένων στην Πορτογαλία έχει υπερδιπλασιαστεί, αγιζώντας πλέον το ρεκόρ του ενός εκατομμυρίου ανθρώπων, το ένα δέκατο δηλαδή του συνολικού πληθυσμού.

Απελπισμένοι από τη μεγάλη αναμονή, οι επενδυτές αναλαμβάνουν πλέον νομική δράση ζητώντας από την υπηρεσία να τηρήσει την προβλεπόμενη προθεσμία των 90 ημερών για την έκδοση αποφάσεων σχετικά με τις αιτήσεις διαμονής. Ενώ οι αιτήσεις για «χρυσή βίζα» αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρό μέρος των εκκρεμών υποθέσεων, οι καθυστερήσεις αμαυρώνουν την εικόνα μιας χώρας που ήταν από τις πιο δη-

Η Πορτογαλία έχει συγκεντρώσει περισσότερα από 7 δισ. ευρώ από τότε που δημιουργήθηκε η «χρυσή βίζα», το 2012.

μοφιλείς για τους επίδοξους επενδυτές και έχει συγκεντρώσει περισσότερα από 7 δισ. ευρώ από τότε που δημιουργήθηκε, το 2012. Μοναδική προϋπόθεση, να περνούν κατά μέσον όρο επτά ημέρες ετησίως στην Πορτογαλία.

Ο Μπετινίνο Ζανίνι, δικηγόρος μετανάστευσης που έχει κερδίσει πολλές υποθέσεις κατά της AIMA, τονίζει ότι τουλάχιστον οι μισοί από τους 50 πελάτες του που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «χρυσής βίζας» έχουν μηνύσει το πορτογαλικό κράτος για καθυστερήσεις.

Στο ίδιο μήκος κύματος, ο Ντιόγκο

Καπέλα, έτερος δικηγόρος με έδρα τη Λισσαβώνα, λέει ότι 40 από τους πελάτες του έχουν επίσης κινηθεί νομικά. «Όταν κερδηθούν αυτές οι αγωγές μπορούν να αναγκάσουν την AIMA να εκδώσει νομικά μέτρα για να επισπεύσει τη λήψη απόφασης. Η 60χρονη αγόρασε ένα ακίνητο στη Λισσαβώνα και έκανε αίτηση για «χρυσή βίζα» τον Απρίλιο του 2023. Ακόμη περιμένει από την υπηρεσία AIMA να συλλέξει τα βιομε-

τρικά της δεδομένα ώστε να προχωρήσει η αίτησή της. «Δεν είναι ιδανικό να ξεκινάς τη σχέση σου με το πορτογαλικό κράτος προσφεύγοντας στα δικαστήρια. Αλλά φαίνεται ότι αυτή είναι η μόνη μου διέξοδος».

Για να αντιμετωπιστούν οι καθυστερήσεις, το κοινοβούλιο της Πορτογαλίας ενέκρινε νωρίτερα φέτος μια πρόταση που επιτρέπει στους πολίτες που διεκδικούν «χρυσή βίζα» να ξεκινούν τα πέντε χρόνια διαμονής που χρειάζονται για να υποβάλουν αίτηση για υπηκοότητα, την ημέρα που υποβάλλουν την αίτηση αντί όταν λάβουν την κάρτα

διαμονής τους. Η κυβέρνηση έχει επίσης δημιουργήσει μια ειδική ομάδα προκειμένου να αντιμετωπίσει το τεράστιο πλήθος των εκκρεμών υποθέσεων μετανάστευσης. Πολλοί φοβούνται πως οι αρμόδιοι θα εξετάσουν πρώτα άλλες περιπτώσεις πιο «επείγουσες», αντί να δώσουν προτεραιότητα στις αιτήσεις «χρυσής βίζας». «Δεν είναι δίκαιο εκείνοι που έχουν πληρώσει τα περισσότερα για να λάβουν άδεια παραμονής να είναι οι τελευταίοι στη σειρά. Θέλω απλώς να τελειώσει αυτός ο εφιάλτης», καταγγέλλει ο Ρενάι.

BLOOMBERG

Στα επίπεδα του 2% «βλέπουν» να υποχωρούν τα επιτόκια το 2025 οι αναλυτές

Πολύ πιθανό θεωρούν οι αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μια ακόμη μείωση επιτοκίων τον Δεκέμβριο, καθώς ο πληθωρισμός πάνει τον στόχο του 2% γρηγορότερα από ό,τι αναμενόταν, αναφέρουν πηγές που μίλησαν στο Bloomberg. Ο πληθωρισμός αναμένεται να πάσει τον στόχο το πρώτο ή το δεύτερο τρίμηνο του 2025, δηλαδή πολύ νωρίτερα από ό,τι περίμεναν οι τελευταίες προβλέψεις της ΕΚΤ, ανοίγοντας την πόρτα για περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, ανέφεραν οι ίδιες πηγές. Και πρόσθεσαν πως μια ακόμη κίνηση στην τελευταία συνεδρίαση της ΕΚΤ για το 2024 θα βοηθούσε να προστατευθεί η ασθενής ευρωπαϊκή οικονομία και να διασφαλιστεί η ομαλή προσγείωση (έναντι μιας απότομης προσγείωσης).

Την Πέμπτη η ΕΚΤ ανακοίνωσε την τρίτη μείωση των επιτοκίων της για φέτος, εν μέσω απαισιόδοξων ενδείξεων για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα

Η ταχύτερη μείωση του πληθωρισμού οδηγεί σε περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ.

και μιας πιο απότομης από ό,τι αναμενόταν επιβράδυνσης στις τιμές στην Ευρωζώνη. Έτσι, το επιτόκιο καταθέσεων διαμορφώθηκε στο 3,25%, από το υψηλό του 4%. Ενώ ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη υποχώρησε στο 1,7%, οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ πιστεύουν ότι θα επιταχυνθεί πριν να πέσει με διατηρήσιμο τρόπο στα επίπεδα στα οποία στοχεύει η κεντρική τράπεζα. Η ανακοίνωση της ΕΚΤ ανέφερε, πάντως, ότι ο στόχος θα μπορούσε να επιτευχθεί κάποια στιγμή στο πρώτο μισό του επόμενου έτους, αντί για τα τέλη του 2025.

Κατά τη συνέντευξη Τύπου της Πέμπτης, η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λα-

Οι αναλυτές της Bank of America πιστεύουν ότι με τη μείωση των επιτοκίων της Πέμπτης ξεκινάει ένας κύκλος αλληπάλληλων κινήσεων που θα φέρουν τα επιτόκια στο 2% έως τον Ιούνιο. Θα ακολουθήσουν δύο μειώσεις, μία ανά τρίμηνο, ώστε τα επιτόκια να καταλήξουν στο 1,5% έως τα τέλη του 2025.

γκάρντ δεν θέλησε να μιλήσει για το πόσο γρήγορα θα μειωθούν τα επιτόκια, αν και δήλωσε ότι οι καθοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό είναι περισσότεροι από τους ανοδικούς κινδύνους.

Στις αγορές, τα στοιχήματα υπέρ της περαιτέρω χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής έχουν ενταθεί. Οι επενδυτές «βλέπουν» πλέον πιθανό το σενάριο να συνεχιστούν οι μειώσεις επιτοκίων έως τον Απρίλιο του 2025, ενώ έως πρότινος πίστευαν ότι οι κινήσεις της ΕΚΤ θα τελείωναν τον Μάρτιο. Κάποιοι traders αρχίζουν επίσης να ποντάρουν σε μείωση των επιτοκίων κατά 50 μονάδες βάσης τον Δεκέμβριο.

Πάντως, όπως ανέφεραν οι πηγές του Bloomberg, μια τέτοια μεγάλη κίνηση δεν συζητήθηκε στη συνεδρίαση αυτής της εβδομάδας.

Οι προβλέψεις

Κατόπιν τούτων, οι αναλυτές της Bank of America πιστεύουν ότι με τη

μείωση των επιτοκίων της Πέμπτης ξεκινάει ένας κύκλος αλληπάλληλων κινήσεων που θα φέρουν τα επιτόκια στο 2% έως τον Ιούνιο. Θα ακολουθήσουν δύο μειώσεις, μία ανά τρίμηνο, ώστε τα επιτόκια να καταλήξουν στο 1,5% έως τα τέλη του 2025. Η Morgan Stanley περιμένει αλληπάλληλες μειώσεις των 25 μονάδων βάσης εκάστη έως τον Μάρτιο του 2025 και στη συνέχεια πιο σταδιακές κινήσεις σε τριμηνιαία βάση για το υπόλοιπο 2025. Συνεπώς, ο οίκος πιστεύει ότι η ΕΚΤ δεν θα σταματήσει στο 2%, αλλά θα φέρει τα επιτόκια στο 1,75% στα τέλη του 2025.

Η UBS περιμένει μία κίνηση 25 μονάδων βάσης τον Δεκέμβριο και στη συνέχεια σε κάθε συνεδρίαση της ΕΚΤ κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού του 2025, ώπου τα επιτόκια να φτάσουν στο 2%. Η Deutsche Bank περιμένει αλληπάλληλες μειώσεις 25 μονάδων βάσης, μέχρι τα επιτόκια να φτάσουν στο 2,25% τον Απρίλιο.

Το Πεκίνο αισιοδοξεί να πετύχει ανάπτυξη 5% το 2024

Ανάπτυξη 4,6% εμφάνισε η κινεζική οικονομία το τρίτο τρίμηνο σε ετήσια βάση, ξεπερνώντας οριακά το 4,5% που περίμεναν οι οικονομολόγοι.

Πρόκειται για χαμηλότερο ρυθμό σε σχέση με το 4,7% που είχε καταγραφεί το δεύτερο τρίμηνο. Σε τριμηνιαία βάση, το τρίτο τρίμηνο σημειώθηκε ανάπτυξη 0,9%, έναντι 0,7% το δεύτερο τρίμηνο.

«Η εθνική οικονομία έδειξε θετικά σημάδια ανάπτυξης τον Σεπτέμβριο», είπε ο Σενγκ Λαϊγιούν, αναπληρωτής επιτροπος της κινεζικής στατιστικής υπηρεσίας, σύμφωνα με το CNBC. «Η ε-

Το τρίτο τρίμηνο η κινεζική οικονομία «έτρεξε» με ρυθμό ανάπτυξης 4,6%.

μπιστούνη για την επίτευξη του στόχου ανάπτυξης του 5% για ολόκληρο το έτος ενισχύεται».

Αλλά στοιχεία που ανακοινώθηκαν την Παρασκευή, όπως οι λιανικές πωλήσεις και η βιομηχανική παραγωγή, έπαισαν ξεπέρασαν τις προσδοκίες, σε ένα

ελπιδοφόρο σημάδι για τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο.

Το Πεκίνο αντιμετωπίζει την αυξανόμενη αμφισβήτηση του στόχου για ανάπτυξη περίπου 5% στο σύνολο του έτους. Γι' αυτό και λαμβάνει μέτρα στήριξης της οικονομίας. «Εφόσον το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,8% τα πρώτα τρία τρίμηνα του έτους, ο στόχος για αύξηση του ΑΕΠ για ολόκληρο το έτος περίπου 5% είναι πλέον εφικτός με επιπλέον κίνητρα το τέταρτο τρίμηνο», δήλωσε ο Τσιαντσέν Γου, ανώτερος οικονομολόγος του Economist Intelligence Unit.

«Παρά το πλήθος των προκλήσεων, η οικονομία της Κίνας δεν είναι αθεράπευτη όπως θα έλεγαν κάποιοι», πρόσθεσε. «Υπάρχει λόγος να είμαστε πιο αισιόδοξοι για την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια, δεδομένου του τρόπου με τον οποίο η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να στηρίξει την οικονομία».

Μετά τη δημοσίευση αλληπάλληλων απογοητευτικών οικονομικών στοιχείων, Κινέζοι αξιωματούχοι ανακοίνωσαν τον περασμένο μήνα μια σειρά μέτρων στήριξης για την ανάκαμψη της υποτονικής οικονομίας της χώρας.

Οι λιανικές πωλήσεις και η βιομηχανική παραγωγή ξεπέρασαν τις προσδοκίες, δημιουργώντας θετικό κλίμα για τη 2η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο.

Υψηλής ποιότητας λύσεις ομαδοποιημένων μεταφορών.
Ανταγωνιστικές τιμές και ταχύτητα.

Global Transport and Logistics

We add value to your business. | gapgroup.com

Σαρώστε αυτόν τον QR κωδικό και μάθετε περισσότερα!

Στιγμιότυπο από το συνέδριο της Goldman Sachs με αντικείμενο την τεχνητή νοημοσύνη, το οποίο διοργανώθηκε στο Σαν Φρανσίσκο τον Σεπτέμβριο. Το κόστος υποστήριξης της νέας τεχνολογικής επανάστασης καθώς και τα οφέλη της αυτοματοποίησης σε βασικούς τομείς της οικονομίας έχουν πυροδοτήσει ένα παγκόσμιο ντιμπέιτ.

Το κακό
σενάριο

Το καλό
σενάριο

0,5%

θα αυξήσει την
παραγωγικότη-
τα των ΗΠΑ η
τεχνητή νοημο-
σύνη

9%

θα αυξηθεί
η παραγωγικό-
τητα

0,9%

θα συμβάλει στη
μεγέθυνση του
ΑΕΠ σωρευτικά
μέχρι το 2035

6,1%

θα αυξηθεί σω-
ρευτικά το αμε-
ρικανικό ΑΕΠ
την επόμενη
δεκαετία

5%

του συνόλου των
εργασιών θα αυ-
τοματοποιηθεί
μέσα στην επό-
μενη δεκαετία
μέσω AI

25%

των εργασιών
θα αυτοματοποι-
ηθεί με τεχνητή
νοημοσύνη

AI: Το στοίχημα του 1 τρισ. δολ.

Μπορούν να αποφέρουν κέρδη οι τεράστιες επενδύσεις που γίνονται στην τεχνητή νοημοσύνη;

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

«**Ποιο πρόβλημα** αξίας ενός τρισ. δολαρίων θα λύσει η AI;». Είναι το ερώτημα που θέτουν με νόημα ειδικοί οι οποίοι διαφοροποιούνται για τις επιφυλάξεις τους ως προς τις αληθινές δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης. Απέναντι στην αισιοδοξία για την τεχνολογία που φιλοδοξεί να αλλάξει τον κόσμο όπως τον γνωρίζαμε, προβάλλουν εναλλακτικές παραδοχές τόσο για το κόστος όσο και για τα οφέλη της αυτοματοποίησης σε βασικούς τομείς της οικονομίας. «Φούσκα» που ξεγέλασε τους επενδυτές ή «επανάσταση» που θέλει τον χρόνο της; Το ντιμπέιτ μόλις άρχισε. «Η κύρια ανησυχία μου είναι ότι το σημαντικό κόστος για την ανάπτυξη και τη λειτουργία της τεχνολογίας AI σημαίνει ότι οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να επιλύουν εξαιρετικά πολύπλοκα και ουσιαστικά προβλήματα για τις επιχειρήσεις ώστε να πετύχουν την κατάλληλη επιστροφή της επένδυσης. Εκτιμώ ότι η δημιουργία υποδομών τεχνητής νοημοσύνης θα κοστίσει πάνω από ένα τρισ. δολάρια μόνο τα επόμενα χρόνια, ποσό το οποίο θα αφορά δαπάνες για data centers, logistics και εφαρμογές. Επομένως, το κρίσιμο ερώτημα είναι: Ποιο πρόβλημα αξίας ενός τρισ. δολαρίων θα λύσει η τεχνητή νοημοσύνη; Η αντικατάσταση θέσεων εργασίας με χαμηλούς μισθούς που συνεπάγεται ότι η τεχνολογία αιχμής θα επηρεάσει λιγότερο από το 5% του συνόλου των εργασιών.

Σύμφωνα με το σκεπτικό το οποίο ανέπτυξε σε αναλυτικό report της Goldman Sachs, κακώς η τεχνητή νοημοσύνη συγκρίνεται με τις πρώτες μέρες του Ιντερνετ, το οποίο ήταν εξαρχής μια χαμηλού κόστους τεχνολογία. Εξ ου και επέτρεψε, μεταξύ άλλων, στο ηλεκτρονικό εμπόριο να α-

ντικαταστήσει τις δαπανηρές λύσεις που ίσχυαν μέχρι τότε. Για παράδειγμα, η Amazon θα μπορούσε να πουλάει βιβλία σε χαμηλότερο κόστος από τις αλυσίδες λιανικής πολύ απλά επειδή δεν χρειαζόταν να κτίσει ή να νοικιάσει κτίρια για να στεγάσει σημεία πώλησης. Αντίστοιχα, κάποια χρόνια μετά, η Uber ήταν σε θέση να εκτοπίσει τις ακριβότερες—υπηρεσίες λιμουζίνας, και ούτω καθεξής.

Ο προβληματισμός εκείνων που δαλώνουν επιφυλακτικοί με τον νότρο γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη αφορά στο κατά πόσον θα εκπληρώσει τις υποσχέσεις της: «είναι ακριβή και για να δικαιολογήσει το κόστος της θα πρέπει να είναι σε θέση να λύσει πολύπλοκα προβλήματα, κάτι το οποίο δεν έχει σχεδιαστεί να κάνει».

Γνωστός για τις επιφυλάξεις του απέναντι στη δυναμική της AI είναι ο βραβευμένος με το φετινό Νομπελ Οικονομίας Νταρόν Ατζέμογλου: «Δεδομένης της εστίασης και αρχιτεκτονικής της, οι πραγματικά μεταμορφωτικές αλλαγές δεν θα συμβούν γρήγορα και λίγες—αν υπάρχουν—πιθανότατα θα σημειωθούν μέσα στα επόμενα 10 χρόνια». Ο καθηγητής του MIT εκφράζει την εκτίμηση ότι μόνο το 1/4 των δραστηριοτήτων που εκτίθενται στη γενική τεχνητή νοημοσύνη θα είναι οικονομικά αποδοτικό να αυτοματοποιηθεί μέσα στην επόμενη δεκαετία, γεγονός που συνεπάγεται ότι η τεχνολογία αιχμής θα επηρεάσει λιγότερο από το 5% του συνόλου των εργασιών.

Ο Ατζέμογλου δεν ενστερνίζεται τη θεωρία ότι με την πάροδο του χρόνου οι τεχνολογίες βελτιώνονται και καθίστανται λιγότερο δαπανηρές. «Δεν θα γίνει τόσο γρήγορα και δεν θα είναι τόσο εντυπωσιακή», προβλέπει για την AI, για την οποία εκτιμά ότι θα αυξήσει την παραγωγικότητα των ΗΠΑ μόλις κατά 0,5% και τη μεγέθυνση του ΑΕΠ μόλις κατά 0,9% σωρευτικά μέχρι το 2035. Για τον διακεκριμένο οικονομολόγο, πολλές εργασίες τις οποίες εκτελεί σήμερα ο άνθρωπος—βλ. μεταφορές, κατασκευές, εξορύξεις—είναι πολύπλευρες και απαιτούν αλληλεπίδραση με τον πραγματικό κόσμο, γι'

«**Η αντικατάσταση** θέσεων εργασίας με χαμηλούς μισθούς μέσω μιας εξαιρετικά δαπανηρής τεχνολογίας είναι βασικά το αντίθετο απ' ό,τι έχω δει στις προηγούμενες τεχνολογικές μεταβάσεις», εκτιμά ο Τζιμ Κοβέλο, επικεφαλής Παγκόσμιας Ερευνας Μετοχών της Goldman Sachs.

«**Οι πραγματικά μεταμορφωτικές αλλαγές δεν θα συμβούν γρήγορα και λίγες—αν υπάρχουν—πιθανότατα θα σημειωθούν μέσα στα επόμενα 10 χρόνια»**, λέει ο νομπελίστας Νταρόν Ατζέμογλου.

αυτό και ο ίδιος υποστηρίζει ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν θα αντεπεξέλθει στις προσδοκίες που τη συνοδεύουν, «με εξαίρεση τις νοητικές εργασίες οι οποίες δεν αποτελούν μικρό αλλά ούτε και τεράστιο μέγεθος».

Όμως, στον βαθμό που ευσταθούν οι ενστάσεις για τις αληθινές προοπτικές της AI, ένα από τα ερωτήματα που προκύπτουν αφορά τον αντίκτυπο στους επενδυτές, οι οποίοι έχουν σπεύσει να τοποθετηθούν με δισεκατομμύρια ποντήροντας στο καλό σενάριο για τη διείσδυση της AI στους συντελεστές της οικονομίας. Ο Τζιμ Κοβέλο της Goldman Sachs προβαίνει σε μια διατύπωση που ικανοποιεί όλες τις πλευρές: «Η υπερβολική κατασκευή πραγμάτων για τα οποία δεν υπάρχει η αντίστοιχη χρήση ή για τα οποία ο κόσμος δεν είναι έτοιμος συνήθως τελειώνει άσχημα. Ο Nasdaq υποχώρησε περίπου 70% μεταξύ των υψηλών της έκρηξης των dot-com. Το σκάσιμο της σημερινής φούσκας της τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να μην αποδειχθεί τόσο προβληματικό όσο το σκάσιμο της φούσκας των dot-com απλώς και μόνο επειδή πολλές εταιρείες που ξοδεύουν χρήματα σήμερα κεφαλαιοποιούνται καλύτερα από τότε. Όμως, αν η τεχνολογία AI καταλήξει να έχει λιγότερη χρήση και εξάπλωση απ' ό,τι μέχρι στιγμής αναμένεται, είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι αυτό δεν θα είναι προβληματικό για πολλές εταιρείες που σήμερα δαπανούν χρήματα στη συγκεκριμένη τεχνολογία. Τούτου λεχθέντος, ένα από τα πιο σημαντικά μαθήματα που έχω πάρει τις τελευταίες τρεις δεκαετίες είναι ότι οι φούσκες αργούν να σκάσουν. Γι' αυτό και συνιστώ να συνεχίσετε να επενδύετε σε παρόχους υποδομής τεχνητής νοημοσύνης. Εάν ο σκεπτικισμός μου αποδειχθεί εσφαλμένος, αυτές οι εταιρείες θα συνεχίσουν να επωφελούνται. Αλλά ακόμη κι αν έχω δίκιο, τουλάχιστον θα έχουν παραγάγει σημαντικά έσοδα από την έκθεση που μπορούν να τους τοποθετήσουν καλύτερα στο να προσαρμοστούν και να εξελιχθούν».

Επιφυλακτικός για τις επιπτώσεις μιας φούσκας στις αγορές εμφανίζεται

και ο Ατζέμογλου του MIT. Από τη μία, πιστεύει ότι ορισμένες από τις σημερινές δαπάνες θα πάνε χαμένες, καθώς ορισμένα πρότζεκτ θα αποτύχουν και κάποιες εταιρείες θα αποδειχθούν πολύ αισιόδοξες ως προς την κερδοφορία και την εξοικονόμηση κόστους που μπορούν να επιτύχουν από την ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στους μηχανισμούς τους. Από την άλλη πλευρά, αναγνωρίζει ότι ένα μέρος αυτών των επενδύσεων θα φυτέψει τους σπόρους για την επόμενη φάση της τεχνολογίας. «Ο διάβολος είναι τελικά στις λεπτομέρειες. Περιμένω ότι θα συμβούν και τα δύο», είναι το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο ίδιος.

Ο αντίλογος

Ο αντίλογος προτάσσει εκτιμήσεις άλλων οικονομολόγων—όπως ο Senior Global Economist της Goldman Sachs Τζόζεφ Μπρινγκς—σύμφωνα με τις οποίες η AI θα αυτοματοποιήσει τελικά το 25% όλων των εργασιών, αυξάνοντας την παραγωγικότητα των ΗΠΑ κατά 9% και το ΑΕΠ κατά 6,1% σωρευτικά την επόμενη δεκαετία.

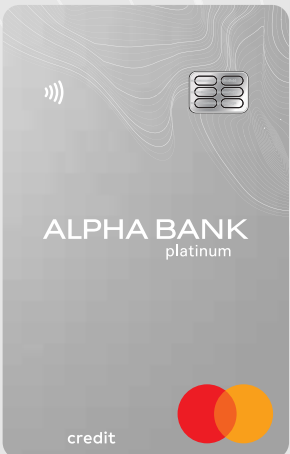
Η αισιόδοξη πτέρυγα των αναλυτών αναγνωρίζει μεν ότι η αυτοματοποίηση μέσω τεχνητής νοημοσύνης σήμερα δεν είναι οικονομικά αποδοτική, αλλά θεωρεί ότι μακροπρόθεσμα θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μεγάλες δυνατότητες μείωσης του κόστους, οι οποίες με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ακόμη μεγαλύτερη διείσδυση της AI. Επικαλούνται προς αυτά την κατευθύνση ιστορικά στοιχεία για αντίστοιχους επενδυτικούς κύκλους σε άλλους τομείς, οι οποίοι στο τέλος της ημέρας απέδωσαν τα προσδοκώμενα.

Σημείο σύγκλισης στο πλαίσιο ενός άτυπου ντιμπέιτ που αρχίζει να εκδηλώνεται διεθνώς είναι η παραδοχή ότι η τεχνητή νοημοσύνη, όπως κάθε ανθρώπινη εφεύρεση, είναι θετική εξέλιξη για το παρόν και το μέλλον. Όμως η υπερβολική αισιοδοξία και η υπέρμετρη επικοινωνία της μπορεί να οδηγήσουν στην πρόωπη χρήση τεχνολογιών που ακόμη δεν είναι έτοιμες να ανταποκριθούν, τουλάχιστον, στις υψηλότερες των προσδοκιών.

ALPHA BANK

www.alphabank.com.cy

Alpha Bank
Platinum Mastercard

Η Platinum εμπειρία
που σας αξίζει!

- Ταξιδιωτική Ασφάλεια
- Priority Pass
- Mastercard Airport Security Fast Track
- Mastercard Flight Delay Pass

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

Καταλαμβάνει την 70ή θέση μεταξύ 165 κρατών στον σχετικό δείκτη, ανάμεσα στη Μογγολία και στην Κένυα.

Τελευταία η Ελλάδα στην οικονομική ελευθερία στην Ε.Ε.

Μια θλιβερή «πρωτιά» κατέχει η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Βρίσκεται στη χειρότερη θέση στον δείκτη οικονομικής ελευθερίας, σύμφωνα με τη μελέτη που δημοσιεύει το ΚΕΦΙΜ σε συνεργασία με το канаδικό Ινστιτούτο Fraser, και στη 16η χειρότερη παγκοσμίως ως προς το μέγεθος του κράτους, ενώ είμαστε στην προτελευταία θέση στην Ε.Ε. ως προς το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών.

Πάντως σε σύγκριση με πέρσι καταγράφει οριακή άνοδο δύο θέσεων, καταλαμβάνοντας την 70ή θέση ανάμεσα σε 165 χώρες.

Με βάση τη συνολική επίδοση στον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας, η Ελλάδα τοποθετείται ανάμεσα στη Μογγολία και στην Κένυα. Ιδιαίτερα προβληματικό είναι ακόμη το γεγονός ότι η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση ανάμεσα σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., μαζί με την Πολωνία. Σύμφωνα με τη μελέτη η Ελλάδα:

– Συνεχίζει και φέτος να καταλαμβάνει τη χειρότερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μαζί με την Πολωνία.

– Στην παγκόσμια κατάταξη κατατάσσεται ανάμεσα στη Μογγολία και στην Κένυα.

– Καταλαμβάνει τη 16η χειρότερη θέση παγκοσμίως ως προς το μέγεθος του κράτους.

– Παρά τη βελτίωση των τελευταίων ετών, βρίσκεται 33 θέσεις χαμηλότερα στην παγκόσμια κατάταξη σε σχέση με το 2000, όταν κατατασσόταν στην 37η θέση.

Ιδιαίτερα προβληματικό είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα συνεχίζει και φέτος να καταλαμβάνει την τε-

λευταία θέση ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. μαζί με την Πολωνία, με την αμέσως προηγούμενη χώρα στην Ε.Ε. (Κροατία, 56η) να βρίσκεται 14 θέσεις πιο ψηλά.

Η κατάταξη της Ελλάδας στα πέντε βασικά πεδία του δείκτη:

- Μυθιστικό περιβάλλον στην τραπεζική πίστη, στα εργασιακά και στην επιχειρηματικότητα: 75η θέση.

Στην κορυφή του δείκτη βρίσκονται και φέτος το Χονγκ Κονγκ και η Σιγκαπούρη, καταλαμβάνοντας την 1η και τη 2η θέση αντίστοιχως. Η Ελβετία, η Νέα Ζηλανδία και οι ΗΠΑ συμπληρώνουν την πεντάδα των χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις παγκοσμίως.

Οι 5 χώρες με τη χαμηλότερη βαθμολογία στον φετινό δείκτη είναι η Αλγερία, η Συρία, το Σουδάν, η Ζιμπάμπουε και τελευταία η Βενεζουέλα. Χώρες όπως η Βόρεια Κορέα και η Κούβα δεν ταξινομούνται λόγω έλλειψης δεδομένων.

Ο γενικός διευθυντής του ΚΕΦΙΜ, Νίκος Ρώμπαπας, δήλωσε: «Η Ελλάδα συνεχίζει και φέτος να καταλαμβάνει την τελευταία θέση στην Ε.Ε. ως προς την οικονομική ελευθερία. Ταυτόχρονα, είμαστε στην προτελευταία θέση στην Ε.Ε. ως προς το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών. Τα δύο αυτά δεδομένα συνδέονται απόλυτα. Η ελληνική οικονομία δεν πάσχει από υπερβολική ελευθερία, όπως συνεχίζει να λέγεται, αλλά ακριβώς από το αντίθετο. Και η κατάσταση δεν θα διορθωθεί ουσιαστικά με αναμικτές βελτιώσεις. Χρειάζεται πολύ περισσότερη προσπάθεια τόσο από την κυβέρνηση όσο και από την κοινωνία».

Κάτω από 800.000 οι άνεργοι για πρώτη φορά από το 2011

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Κάτω από 800.000 έπεσαν για πρώτη φορά από το 2011 οι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για τον μήνα Σεπτέμβριο. Η παρατεταμένη τουριστική περίοδος που στη χώρα μας διαρκεί όλο και περισσότερο, είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των εγγεγραμμένων ανέργων της ΔΥΠΑ για τον μήνα Σεπτέμβριο σε 776.326 άτομα. Η μείωση, σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2023, είναι της τάξης του 7,2%, καθώς οι εγγεγραμμένοι άνεργοι είναι φέτος λιγότεροι κατά

αμένους κατά 7.140 επιδοτούμενους (-3,9%), σε σχέση με όσους έλαβαν αντίστοιχη επιδότηση, ένα χρόνο νωρίτερα, δηλαδή τον Σεπτέμβριο του 2023. Αντίστοιχα, μειωμένοι κατά 1,7% ή 2.991 άτομα είναι οι επιδοτούμενοι άνεργοι του Σεπτεμβρίου 2024, σε σύγκριση με όσους επιδοτήθηκαν πριν από ένα μήνα, τον Αύγουστο.

Σε σχέση με το σύνολο των ανέργων, πάντως, οι επιδοτούμενοι του Σεπτεμβρίου αντιστοιχούν στο 22,4%. Η μικρή υποχώρηση οφείλεται επίσης στην έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας, αφού τον Σεπτέμβριο, με την έναρξη της σχολικής περιόδου, ένα σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών που είχαν ενταχθεί στους ανέργους, επανέρχεται στην απασχόληση.

Βάσει των στοιχείων, δύο στους τρεις ανέργους εγγεγραμμένους στα μητρώα της ΔΥΠΑ είναι γυναίκες. Συγκεκριμένα, οι άνδρες άνεργοι εγγεγραμμένοι στα μητρώα της ΔΥΠΑ ανέρχονται σε 254.658 (ποσοστό 32,8%) και οι γυναίκες σε 521.668 (ποσοστό 67,2%). Όσο για την ηλικία, η κατηγορία 30-44 ετών συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό εγγεγραμμένων, 245.063 άτομα (ποσοστό 31,6%), ενώ αναφορικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο, αυτό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό εγγεγραμμένων και συγκεκριμένα 361.207 άτομα (ποσοστό 46,5%), ενώ σημαντικός θεωρείται και ο αριθμός των ανέργων που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 145.383 άτομα, ή 18,7% του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στη ΔΥΠΑ.

Από κόσκινο 329 υποθέσεις ξεπλύματος μαύρου χρήματος

Στο στόχαστρο των Αρχών βρίσκονται 776 φυσικά πρόσωπα

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Στο στόχαστρο των φορολογικών αρχών βρίσκονται 776 φυσικά πρόσωπα τα οποία φαίνεται να εμπλέκονται σε υποθέσεις ξεπλύματος μαύρου χρήματος και γενικότερα των υποθέσεων που άπτονται της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

Συνολικά, από τις αρχές του έτους η Αρχή σε συνεργασία με την ΑΑΔΕ έχουν ανοίξει 329 υποθέσεις και ήδη έχει ξεκινήσει το ξεσκόνισμα των φορολογικών δηλώσεων, των καταθέσεων και των περιουσιακών τους στοιχείων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το εντυπωσιακό είναι ότι οι υποθέσεις που έχουν ανοίξει μέχρι στιγμής είναι πολλαπλάσιες σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια,

Το 2023 οι υποθέσεις ήταν μόλις 22 και οι εμπλεκόμενοι 295 άτομα.

τη στιγμή μάλιστα που το 2023 εντοπίστηκαν μόλις 22 υποθέσεις στις οποίες είχαν εμπλακεί 295 άτομα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, στο επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2024 η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες απέστειλε στις φορολογικές αρχές αιτήματα παροχής πληροφοριών για 776 άτομα.

Σε όσες από τις συνολικά 329 υποπίτες υποθέσεις για ξεπλύμα χρήματος ολοκληρώθηκαν οι έλεγχοι, καταλογίστηκαν φόροι και πρόστιμα ύψους 17,5 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων έχουν εισπραχθεί μέχρι στιγμής 1,8 εκατ. ευρώ.

Όπως προαναφέρθηκε, το 2023 διατάχθηκε ο έλεγχος μόλις 22 υποθέσεων διακίνησης μαύρου χρήματος στις οποίες εμπλέκονταν 295 άτομα, το 2022 έγιναν έλεγχοι σε 104 υποθέσεις στις οποίες εμπλεκόνταν 496 άτομα, το 2021 σε 124 υποθέσεις, το 2020 σε 259, ενώ το 2019 είχαν εντοπιστεί 481 υποθέσεις με εμπλεκόμενα 1.413 άτομα. Συνολικά, από το 2016 που παρέχονται στοιχεία έχουν ζητηθεί πληροφορίες για 2.747 υποθέσεις, ενώ τα εμπλεκόμενα πρόσωπα ανέρχονται σε 6.882. Τα βεβαιωθέντα ποσά α-

Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες σε συνεργασία με την ΑΑΔΕ έχει ξεκινήσει το ξεσκόνισμα των φορολογικών δηλώσεων, των καταθέσεων και των περιουσιακών στοιχείων των ατόμων που εμπλέκονται σε ξεπλύμα μαύρου χρήματος, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

νέρονται σε 1,5 δισ. ευρώ και έχουν καταβληθεί μέχρι στιγμής περί τα 16,5 εκατ. ευρώ. Όπως γίνεται αντιληπτό, από το βεβαιωθέν ποσό μόνο ένα μικρό τμήμα αναμένεται να εισπραχθεί.

Έλεγχοι σε «μεγάλους»

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου πραγματοποιήθηκαν 5.640 έλεγχοι σε μεγάλες επιχειρήσεις και πλούσιους φορολογουμένους με υψηλά εισοδήματα και μεγάλη ακίνητη περιουσία και επιβλήθηκαν πρόσθετοι φόροι και πρόστιμα που έφθασαν τα 770 εκατ. ευρώ. Από το ποσό αυτό έχουν ήδη εισπραχθεί 118,2 εκατ. ευρώ. Κατά μέσον όρο κάθε εταιρεία ή φορολογούμενος καλούνται να πληρώσουν 136.525 ευρώ. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων:

1. Το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επι-

χειρήσεων (ΚΕΜΕΕΠ), που διενεργεί έλεγχοι στις μεγάλες επιχειρήσεις της χώρας, ολοκλήρωσε 265 ελέγχους και το συνολικό ποσό των φόρων και των προστίμων που καταλόγισε ανήλθε σε 305,77 εκατ. ευρώ. Από το ποσό αυτό εισπράχθηκε το 22,5%, δηλαδή 68,66 εκατ. ευρώ. Κάθε επιχείρηση κλήθηκε να πληρώσει 1.150.943 ευρώ.

2. Το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (ΚΕΦΟΜΕΠ), το οποίο ελέγχει φορολογουμένους με υψηλά εισοδήματα και μεγάλη ακίνητη περιουσία, ολοκλήρωσε 401 ελέγχους και το συνολικό ποσό των φόρων και των προστίμων που καταλόγισε έφθασε τα 72,2 εκατ. ευρώ. Από το ποσό αυτό εισπράχθηκαν 11,8 εκατ. ευρώ ή το 16,4%.

Σημειώνεται ότι το ΚΕΦΟΜΕΠ πραγματοποίησε 34 ελέγχους σε υποθέσεις φορολογίας μεταβιβάσεων, δωρεών, κλη-

ρονομιών, γονικών παροχών, ΕΝΦΙΑ, Ειδικού Φόρου Ακινήτων και λοιπών φόρων κεφαλαίου, καταλογίζοντας φόρους και πρόστιμα συνολικού ύψους 690.000 ευρώ

3. Τα Ελεγκτικά Κέντρα (ΕΛΚΕ) Αθηνών και Θεσσαλονίκης ολοκλήρωσαν συνολικά 4.975 ελέγχους και βεβαίωσαν φόρους και πρόστιμα ύψους 392,1 εκατ. ευρώ. Από τα ποσά αυτά εισπραχθηκαν 33,70 εκατ. ευρώ ή το 8,6%.

4. Οι Υπηρεσίες Ερευνών και Διαφύλισης Δημοσίων Εσόδων (ΥΕΔΔΕ), που έχουν αναλάβει τις ειδικές έρευνες και επιτόπιους ελέγχους, κυρίως για φορολογικές απάτες, πραγματοποίησαν 12.409 στοχευμένους μερικούς επιτόπιους ελέγχους, στους οποίους εντοπίστηκαν παραβάσεις σε 5.950 επιχειρήσεις, με την εντοπισθείσα παραβατικότητα να ανέρχεται σε 47,95%.

Μικρότερο από το 2010 το ΑΕΠ της Ελλάδας το 2023

Στα 196,984 δισ. ευρώ, σε σταθερές τιμές, από 214,603 δισ. ευρώ

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Κάτω από τα επίπεδα του 2010, όταν η χώρα έμπαινε στα μνημόνια, παραμένει το ΑΕΠ της σε σταθερές τιμές, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα προχθές η ΕΛΣΤΑΤ. Συγκεκριμένα, είναι 196,984 δισ. ευρώ, 8% χαμηλότερα από τα 214,603 δισ. ευρώ που ήταν το 2010, πάντα σε σταθερές τιμές 2020. Σε τρέχουσες τιμές, μόλις ξεπέρασε το επίπεδο του 2010, αφού το 2023 ήταν 225,197 δισ. ευρώ έναντι 223,590 δισ. το 2010. Τα τελευταία χρόνια, βεβαίως, όπως επεσήμανε και το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, καλύφθηκε μεγάλο μέρος της απόστασης: η ανάπτυξη ήταν 6,8% σωρευτικά από το 2019, έναντι 3,5% της Ευρωζώνης και 4% της Ε.Ε., κάτι που τοποθετεί την Ελλάδα μεταξύ των πρώτων χωρών από πλευράς αύξησης ΑΕΠ.

Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ φωτίζουν σημαντικά στοιχεία της διαδρομής που διήνυσε η ελληνική οικονομία τα τελευταία

Χαμηλότερα και οι επενδύσεις. Πέρσι ήταν στα 31,88 δισ. ευρώ (σταθερές τιμές) από 36 δισ. ευρώ το 2010.

ταία χρόνια, αναδεικνύοντας προβλήματα που θεραπεύονται και άλλα που ακόμη αργούν. Μεταξύ άλλων, ενδιαφέρων παρουσιάζουν τα εξής στοιχεία:

- Οι επενδύσεις, όπως αποτυπώνονται στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, ήταν 31,88 δισ. ευρώ (σταθερές τιμές) το 2023, χαμηλότερα από τα 36 δισ. ευρώ του 2010, όταν όμως κυριαρχούσαν οι κατασκευές. Οι επενδύσεις είχαν σαφή, εντυπωσιακά ανοδική πορεία την τετραετία 2020-2023 με ρυθμούς 1,7%, 21,7%, 16,4% και 6,6%. Εκτιμάται ότι πλέον είναι στο 15,2% του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές από προηγούμενη εκτί-

Το έλλειμμα του ισοζυγίου ήταν 6,3% του ΑΕΠ το 2023 και έχει αυξηθεί κατά 500 εκατ. ευρώ περίπου το α΄ εξάμηνο φέτος, κάτι που ανησυχεί τους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

μηση για 13,8%, έχοντας όμως και πάλι μια απόσπαση μεγάλη από τον μέσο όρο του 22% του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη. Σε σταθερές τιμές είναι 15,8% του ΑΕΠ. Παρά την αναλογικά μικρότερη συμμετοχή των κατασκευών, εξάλλου, σε σύγκριση με την προμνημονιακή περίοδο, παραμένουν χαμηλές αναλογικά οι επενδύσεις σε νέες παραγωγικές μονάδες.

- Οι εξαγωγές έχουν πραγματοποιήσει εντυπωσιακό άλμα, κυρίως λόγω του τουρισμού, αλλά και των αγαθών. Παράλληλα, όμως, έχουν αυξηθεί και οι εισαγωγές, με αποτέλεσμα να παραμένει σοβαρό το πρόβλημα του ισοζυγίου πλη-

ρωμών – όχι βεβαίως τόσο όσο ήταν όταν μπήκε η χώρα στα μνημόνια. Αλλωστε, το έλλειμμα του ισοζυγίου που είχε αγγίξει το 15% του ΑΕΠ ήταν –μαζί με το δημοσιονομικό– βασική αιτία για την υπαγωγή στα μνημόνια και την εφαρμογή της συνταγής της εσωτερικής υποτίμησης. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές σε σταθερές τιμές ήταν 45,6 δισ. ευρώ το 2010 και ακολούθησαν σταθερά ανοδική πορεία έκτοτε, με εξαίρεση τη χρονιά του κορωνοϊού, φτάνοντας τα 71 δισ. ευρώ το 2023. Ωστόσο οι εισαγωγές, αφού υποχώρησαν από τα 60,6 δισ. ευρώ το 2010 στα 49,8 δισ. ευρώ το 2013, αυξήθηκαν

ξανά φτάνοντας σε 85,5 δισ. ευρώ το 2023. Το έλλειμμα του ισοζυγίου ήταν 6,3% του ΑΕΠ το 2023 και έχει αυξηθεί κατά 500 εκατ. ευρώ περίπου το α΄ εξάμηνο φέτος, κάτι που ανησυχεί και τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, όπως φάνηκε και κατά τη μεταμνημονιακή αξιολόγηση που πραγματοποίησε η αντιπροσωπεία τους την περασμένη εβδομάδα στην Αθήνα. Αυτό, όπως επισημαίνουν οι αναλυτές, είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι δεν έχει αλλάξει το μοντέλο ανάπτυξης επαρκώς, δηλαδή τόσο οι επενδύσεις όσο και η κατανάλωση έχουν μεγάλη εξάρτηση από τις εισαγωγές.

Πληρώνουμε 120 εκατ. για... αέρα αντί για βενζίνη

Το ποσοστό των πρατηρίων με «πειραγμένες» αντλίες στην Αττική αυξήθηκε στο 27% το 2023 από 4% το 2011

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Γιγαντώνονται τα φαινόμενα παραβατικότητας στην αγορά καυσίμων, που επιβαρύνουν πολλαπλώς καταναλωτές και Δημόσιο και εκτοπίζουν υγιείς εταιρείες του κλάδου που δεν μπορούν να αντέξουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Και βέβαια δεν θα μπορούσε να ήταν αλλιώς, όταν σειρά από νομοθετικές παρεμβάσεις για την πάταξη της παραβατικότητας – από το 2012 που ψηφίστηκε ο πρώτος νόμος μέχρι και τον πιο πρόσφατο και «θαρραλέο» της δέουσας επιμέλειας τον Δεκέμβριο του 2023 – μένουν στα χαρτιά και ο κρατικός ελεγκτικός μηχανισμός παραμένει κατακερματισμένος και αποδυναμωμένος από άποψη ανθρώπινου δυναμικού.

Η έρευνα του ΕΜΠ

Είναι άκρως ανησυχητικά για την κατάσταση που επικρατεί στον κλάδο των καυσίμων τα συμπεράσματα έρευνας του ΕΜΠ για τις προβληματικές παραδόσεις πρατηρίων στην περιοχή της Αττικής, κοινώς για τα πρατήρια με «πειραγμένες» αντλίες που παραδίδουν στον καταναλωτή μικρότερες ποσότητες από αυτές που πληρώνει. Σημειώνεται ότι στην Αττική πραγματοποιείται πάνω από το 50% των πωλήσεων καυσίμων στη χώρα. Το 27% των πρατηρίων, σύμφωνα με την έρευνα, είναι παραβατικά, με τις ποσότητες που παραδίδουν στους πελάτες τους να είναι ελλειμματικές σε ποσοστό που φτάνει μέχρι και 24% και για το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος στο 10%. Παρατηρείται μάλιστα μια διαχρονική αύξηση και ενίσχυση της παραβατικότητας τα τελευταία χρόνια τόσο σε αριθμό πρατηρίων όσο και σε ελλειμματικές παραδόσεις. Το ποσοστό των παραβατικών πρατηρίων από 4% το 2011 έφτασε το 15% το 2016, το 19% το 2019, το 20% το 2021 και εκτινάχθηκε στο 27% το 2023, καταγράφοντας αύξηση 35% στο διάστημα των δύο τελευταίων ετών. Αντιστοίχως, το ποσοστό των ελλειμματικών παραδόσεων από 2%-7% το 2011 έφτασε έως και 10% το 2016, έως 17% το 2019, έως 20% το 2021 και έως 24% το 2023, καταγράφοντας αύξηση 30% μέσα στα τρία τελευταία χρόνια. Η έρευνα προχωράει και σε μια εκτίμηση για τα ποσά που χάνουν οι καταναλωτές με τη μέθοδο της «πειραγμένης» αντλίας. Ακόμη κι αν υποθέσουμε ότι τα πρατήρια στην υπόλοιπη Ελλάδα είναι απολύτως

νόμιμα και ότι μόνο 300 (που αντιστοιχούν στο 27% του συνόλου των πρατηρίων της Αττικής και της Θεσσαλονίκης) είναι παραβατικά, με μέσες ετήσιες πωλήσεις ανά παραβατικό πρατήριο 2.500 μετρικούς τόνους, οι καταναλωτές χάνουν ετησίως 120 εκατ. ευρώ. Για κάθε επιπλέον 50 παραβατικά πρατήρια οι καταναλωτές χάνουν 20 εκατ. ευρώ και για κάθε μεταβολή των πωλήσεων των παραβατικών πρατηρίων κατά 500 μετρικούς τόνους χάνουν άλλα 24 εκατ. ευρώ. Οι καταναλωτές δεν είναι ανυποψίαστοι αυτής της κλοπής, που πολλές φορές συντελείται μπροστά στα μάτια τους με απίστευτη θρασύτητα, είναι όμως παντελώς απροστάτευτοι.

Προφανώς δεν είναι εύκολο να διακρίνουν αν το πρατήριο έχει «πειραγμένη» αντλία, αλλά είναι και αδύνατον να βρουν το δικίο τους, ακόμη και στις περιπτώσεις που διαπιστώνουν έκπληκτοι ότι ο πρατηριούχος έχει βάλει περισσότερο λίτρα βενζίνης από τη χωρητικότητα του ρεζερβουάρ του αυτοκινήτου τους. Δεν είναι λίγες οι αναρτήσεις στο Διαδίκτυο για τέτοιου είδους περιστατικά, που άλλοι σχολιάζουν με χιούμορ και άλλοι με αγανάκτηση, ενώ πληθαίνουν και οι αναρτήσεις από καταναλωτές που στα πρώτα χιλιόμετρα μετά το γέμισμα του ρεζερβουάρ, το αυτοκίνητό τους άρχισε να... διαμαρτύρεται και να ζητάει επείγοντως συνεργείο.

Δεν είναι όμως οι καταναλωτές τα μοναδικά θύματα αυτής της παραβατικότητας στις παραδόσεις καυσίμου. Η έρευνα του ΕΜΠ διαπιστώνει άμεση σύνδεσος της τιμής πώλησης του καυσίμου με τις ελλειμματικές παραδόσεις, συγκρίνοντας τις ενδεικτικές τιμές βενζίνης και πετρελαίου κίνησης ενός παραβατικού πρατηρίου με απόκλιση ελπίσμου με τις ελλειμματικές παραδόσεις, σημειώνεται στην έρευνα, ωθεί σε αύξηση της διαφοράς τιμής πώλησης των νόμιμων πρατηρίων σε σχέση με τα γειτονικά παραβατικά πρατήρια, με αποτέλεσμα τη μείωση του όγκου πωλήσεών τους. Τα παραβατικά πρατήρια αυξάνουν την κερδοφορία τους, καθώς οι κατα-

ναλωτές επιλέγουν με βασικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή και αποσπούν μερίδια από την αγορά, οδηγώντας στην έξοδο τους νόμιμους πρατηριούχους. Πληροφορίες θέλουν έναν αριθμό 20-25 πρατηρίων τον χρόνο να αλλάζουν χέρια και να περνάνε από το υγιές κομμάτι της αγοράς στο παραβατικό. Η νοθεία και η λαθρεμπορία είναι η δεύτερη διαχρονική πληγή της αγοράς καυσίμων που πλήττει καταναλωτές και Δημόσιο και ενισχύει τον αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος των υγιών επιχειρήσεων, με την πολιτεία να δείχνει ανήμπορη να διαχειριστεί την κατάσταση. Οι νόμοι που προωθεί για την πάταξη της παραβατικότητας καταλήγουν αναποτελεσματικοί και σε πολλές περιπτώσεις παντελώς ανεφάρμοστοι, αφού προηγουμένως έχουν φορτώσει εταιρείες και πρατήρια με ακρέιαστα κόστη, επιδεινώνοντας τη θέση των επιχειρήσεων που λειτουργούν νόμιμα έναντι των παρανομοούντων. Τελευταίο παράδειγμα ο νόμος για τη δέουσα επιμέλεια (ν. 5073/2023).

Οι εταιρείες εμπορίας επιβαρύνθηκαν με ένα ετήσιο κόστος περίπου 1 εκατ. ευρώ λόγω υποχρεώσεων που έλαβαν

εκ του νόμου για τη δέουσα επιμέλεια (έλεγχοι σε όλο το δίκτυό τους, πιστοποιήσεις κ.λπ.) και οι πρατηριούχοι με ένα κόστος για πιστοποιητικά, λειτουργία εισροών - εκροών και μέτρησης αντλίων. Στόχος του νέου νόμου είναι να κλείνουν τα παραβατικά πρατήρια για 2 χρόνια.

Λουκέτα στα χαρτιά

Από τον Ιούνιο η ΑΑΔΕ έχει ανακοινώσει 18 πρατήρια για νοθεία (διαλύτες, χημικά), κάποια εξ αυτών σε ποσοστό 85% και 95%. Και τα 18 σήμερα λειτουργούν κανονικά. Αρχικά έκλεισαν για δύο ημέρες, αλλά έπειτα από χορήγηση προσωρινής διαταγής από το Διοικητικό Πρωτοδικείο πέτυχαν να πάρουν αναστολή του μέτρου σφράγισης. Η εκδίκαση των αιτήσεων αναστολής είναι κρίσιμης σημασίας, διότι τυχόν αποδοχή τους ουσιαστικά οδηγεί στην ατιμωρησία, αφού η εκδίκαση των προσφυγών ύστερα από 1 ή 2 χρόνια θα είναι πλέον άνευ αντικειμένου. Το παράδοξο της υπόθεσης είναι, όπως σχολιάζουν παράγοντες της αγοράς, η πιθανότητα να δούμε τις επόμενες ημέρες να κλείνουν πρατήρια επειδή δεν πρόλαβαν να επικαιροποιήσουν πιστοποιητικά λειτουργίας και

την ίδια ημέρα να είναι ανοικτά πρατήρια που νοθεύουν επανειλημμένως.

Ελάχιστοι έλεγχοι

Σε ό,τι αφορά τις πειραγμένες αντλίες, για τις οποίες υπάρχει σχετική πρόβλεψη στον νόμο, οι έλεγχοι ανήκουν στην αρμοδιότητα του υπ. Ανάπτυξης και ουσιαστικά τα τελευταία δύο χρόνια έχουν αντλία, αριθμεί πλέον μόλις δύο άτομα. Το 2023 οι έλεγχοι του τμήματος Μετρολογίας για τις ποσότητες καυσίμων ήταν μόλις 28 και οι συνολικοί έλεγχοι (ταξίμετρα, ζυγιστικές συσκευές κ.λπ.) 110. Το 2024 οι έλεγχοι για τη μέτρηση ποσοτήτων καυσίμων περιορίστηκαν στους 8 και οι συνολικοί έλεγχοι στους 28! Πρόσθετες πιέσεις στο υγιές κομμάτι της αγοράς ασκεί το πλαφόν στο περιθώριο κέρδους που επιβλήθηκε ως έκτακτο μέτρο το 2020 στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας, με αρχική ισχύ έως 30.6.21 και σταδιακά επεκτείνεται ανά εξάμηνο, με ισχύ σήμερα έως και τέλος του 2024. Το πλαφόν δεν επιτρέπει στα πρατήρια και στις εταιρίες

περιθώριο μεγαλύτερο από το έτος αναφοράς, που είναι το 2021. Ωστόσο, μεταξύ του 2021 και του 2024 εταιρείες εμπορίας και πρατήρια έχουν επιβαρυνθεί με αύξηση χρηματοοικονομικού κόστους κατά 152% (από 2,5% σε 6,3%), αύξηση πληθωρισμού 9% το 2023 και 4,5% το 2024, αύξηση μεταφορικού κόστους τόσο στα βυτιοφόρα όσο και στα δεξαμενόπλοια και αύξηση του κατώτατου μισθού. Το κράτος με το να παρατείνει συνεχώς το πλαφόν στο περιθώριο κέρδους δεν αναγνωρίζει αυτά τα αυξημένα κόστη, με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις του κλάδου να δουλεύουν με μειωμένο περιθώριο κέρδους, κάτι που επιβεβαίωσε και η έκθεση της Επιτροπής Ανταγωνισμού αλλά και η έκθεση του IOBE για τον κλάδο των εταιρειών εμπορίας το 2024, που δημοσιεύτηκε την περασμένη Δευτέρα. Το πλαφόν, έπειτα από 4 χρόνια επιβολής του, όχι μόνο δεν εξυπηρετεί τον σκοπό που επιβλήθηκε αλλά προκαλεί τεράστια στρέβλωση στην αγορά, ρίχνοντας νερό στον μύλο της παραβατικότητας. Οι εταιρείες δεν μπορούν να στηρίξουν επενδύσεις των πρατηρίων τους για την αναβάθμιση των υπηρεσιών τους, με αποτέλεσμα ο ανταγωνισμός να στηρίζεται αποκλειστικά στην τιμή, που φυσικά ευνοεί τους παραβάτες.

Υπερφορολόγηση

Όλο και περισσότεροι πρατηριούχοι, σύμφωνα με τα όσα μεταφέρουν στην «Κ» εκπρόσωποι του κλάδου, αναγκάζονται να πουλήσουν ή να νοικιάσουν την επιχείρησή τους και οι μόνοι, που για συνόπτους λόγους έχουν την οικονομική δυνατότητα να τα πάρουν είναι οι παραβατικοί, αφού αντλούν τεράστια έσοδα από τα καύσιμα. Με τη διατήρηση του πλαφόν, ουσιαστικά το κράτος διευκολύνει τους παραβατικούς, σημειώνουν οι ίδιοι παράγοντες, ενώ συνδέουν το ζήτημα και με την υψηλή φορολογία. Η Ελλάδα έχει συνδυαστικά (ΕΦΚ και ΦΠΑ) την υψηλότερη φορολογία στην Ευρώπη, κάτι που, όπως τονίζουν, «αποτελεί επιλογή η οποία στιπνίζει τον δημοσιονομικό σχεδιασμό της κυβέρνησης, καθώς αποκομίζει τεράστια έσοδα και η επιβολή πλαφόν αποκρύπτει από τον καταναλωτή το πραγματικό πρόβλημα της υπερφορολόγησης και στο τέλος της ημέρας ευνοεί την ανάπτυξη της παραβατικότητας, από την οποία ζημιωμένοι είναι οι καταναλωτές».

25 OCT

EUROPE SQUARE LARNACA

LARNACA

Christmas

LAND

Νέο πλαίσιο για την εισαγωγή εργαζομένων από τρίτες χώρες

Σχέδιο για ταχύτερες, ευκολότερες και στοχευμένες μετακλήσεις

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Σημαντικές αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο των μετακλήσεων στη χώρα μας, με παρεμβάσεις από τον τρόπο καταγραφής των πραγματικών αναγκών για εργατικά χέρια ανά περιφέρεια έως και την έκδοση άδειας παραμονής των ξένων εργατών στη χώρα μας, σχεδιάζονται από τα συναρμόδια υπουργεία Μεταναστευτικής Πολιτικής και Εργασίας.

Στόχος είναι η καθιέρωση ενός πλαισίου για γρήγορες, εύκολες αλλά και στοχευμένες μετακλήσεις εργαζομένων από τρίτες χώρες στην Ελλάδα, καθώς και παρά τις συνεκώς αυξανόμενες ανάγκες που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους Έλληνες ανέργους, οι μετακλήσεις που γίνονται υπολείπονται όχι μόνο των πραγματικών αναγκών, αλλά και αυτών που εγκρίνονται κάθε δύο χρόνια από το υπουργείο Εργασίας.

Εκτιμάται ότι μόλις μία στις πέντε θέ-

Τα συναρμόδια υπουργεία Μεταναστευτικής Πολιτικής και Εργασίας σχεδιάζουν αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο των μετακλήσεων, με παρεμβάσεις από τον τρόπο καταγραφής των πραγματικών αναγκών για εργατικά χέρια ανά περιφέρεια έως και την έκδοση άδειας παραμονής των ξένων εργατών στη χώρα μας.

Μόλις μία στις πέντε θέσεις που εγκρίνονται τελικά καλύπτεται από μετακλήτους, ενώ μέχρι να έρθουν απαιτούνται 12 έως και 18 μήνες.

σεις που εγκρίνονται, τελικά καλύπτεται από μετακλήτους εργαζομένους. Αλλωστε, μέχρι να έρθουν στη χώρα μας οι μετακλήτοι εργαζόμενοι απαιτούνται συνήθως από 12 έως και 18 μήνες. Μάλιστα για όλα τα παραπάνω δεν υπάρχουν επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία σε μια βάση δεδομένων, που θα μπορούσε να αποτελέσει την κεντρική πηγή άντλησης πληροφοριών, προκειμένου να σχεδιαστεί η μεταναστευτική πολιτική στο σκέλος των μετακλήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με πληροφορίες, το υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής σε συνεργασία με το υπουργείο Εργασίας αναμένεται να προχωρήσουν σε νομοθετική παρέμβαση, η οποία μεταξύ άλλων θα αναδιαιολογήσει ένα μέρος των αρμοδιοτήτων που σήμερα έχουν οι υπηρεσίες του υπουργείου Εσωτερικών και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ενώ εξετάζεται και η μεταβίβαση κάποιων αρμοδιοτήτων στις υπηρεσίες του υπουργείου Μεταναστευ-

τικής Πολιτικής. Σε κάθε περίπτωση, έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει σοβαρή υποστελέχωση στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, στις οποίες δεν υπάρχει καν ειδικό τμήμα για μετακλήσεις. Αντίστοιχα προβλήματα διαπιστώνονται και στις ελληνικές προξενικές αρχές, κυρίως στο σκέλος της έκδοσης βίζας, γεγονός που δυσχεραίνει την ήδη προβληματική διαδικασία.

Σε πρόσφατη έκθεσή του για τους τρόπους αναζήτησης εργατικού δυναμικού από τη χώρα μας, το ΕΛΙΑΜΕΠ αναφέρει ως βασικά προβλήματα της διαδικασίας μετάκλησης, η οποία αφορά και τις περιπτώσεις διμερών συμφωνιών, μεταξύ άλλων τα εξής:

- Χάσμα μεταξύ των αναγκών που προβάλλουν οι εργοδότες και των θέσεων που τελικά εγκρίνονται. Απαιτείται συνεννόηση με λεπτομερή χαρτογράφηση όχι μόνο της ζήτησης αλλά και των απαιτούμενων δεξιοτήτων. Αυτό συνεπάγεται αφενός ενεργοποίηση του μη-

χανισμού της ΔΥΠΙΑ, του υπουργείου Εργασίας, των εργοδοτικών και τοπικών φορέων, αφετέρου δημιουργία ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) με πληροφορίες από τις αιτήσεις μετάκλησης έως τις οριστικές άδειες διαμονής.

- Ανομοιομορφία ως προς το χρονικό διάστημα που η Αποκεντρωμένη Διοίκηση χρειάζεται για να επεξεργαστεί μια αίτηση από την εργοδοτική πλευρά. Στην Αττική, συνήθως η επεξεργασία διαρκεί ένα μήνα, ενώ σε άλλες αστικές περιοχές μπορεί να διαρκέσει και οκτώ μήνες, οπότε η μετάκληση είναι απίθανο να προχωρήσει μέσα στο έτος που έγινε η αίτηση. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η πρόθεση των συναρμόδιων υπουργείων που βρίσκονται σε συνεκτικές συσκέψεις για αναδιοργάνωση των υπηρεσιών που εμπλέκονται.

- Προβλήματα στη διαδικασία που αφορά τη διαμονή, τόσο ως προς την έκδοση της απαιτούμενης βίζας, όσο και

σε αυτήν καθυστερήσει την παραμονή στη χώρα μας, καθώς δεν υπάρχουν σπίτια για να στεγάσουν τους μετακλήτους εργαζόμενους, με αποτέλεσμα οι ξένοι εργαζόμενοι να επιθυμούν να εργαστούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παρά στη χώρα μας. Για τον λόγο αυτό εξετάζονται αλλαγές στη διαδικασία έκδοσης άδειας διαμονής, κυρίως στις περιπτώσεις εποχικών εργαζομένων. Και αυτό γιατί είναι διαφορετικές οι προϋποθέσεις εισόδου, ανάλογα με το αν η είσοδος είναι μακροχρόνια (τουλάχιστον ενός έτους) ή θα έχει προσωρινό χαρακτήρα (εποχική εργασία) αλλά και ανάλογα με τον κλάδο της απασχόλησης, το αν αφορά ενδοεταίρική μετάθεση ή υψηλή ειδίκευση κ.λπ. Καθώς μάλιστα οι διαδικασίες είναι εκτός από χρονοβόρες και κοστοβόρες, προγραμματίζεται, για παράδειγμα, το ενδεχόμενο να επιτραπεί η παραμονή των εργαζομένων 18 συνεχόμενους μήνες και στη συνέχεια να επιστρέψουν στη χώρα τους για συνεχόμενους έξι μήνες. Σύμφωνα με το ΕΛΙΑΜΕΠ, θα μπορούσε επίσης να ληφθούν μέτρα, όπως η στρατηγική επιλογή των χωρών-εταίρων, όχι μόνο σε σχέση με την «ευκολία» με την οποία μπορεί να εκδοθεί η βίζα, αλλά και σε σχέση με τις ευρύτερες μεταναστευτικές προτεραιότητες της Ελλάδας, αλλά και το σύνολο των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι χώρες.

Τι κάνουν άλλες χώρες

Παράλληλα, θα μπορούσαν να ακολουθηθούν οι βέλτιστες πρακτικές άλλων χωρών. Για παράδειγμα, τον Απρίλιο του 2024 υπογράφηκε ένα μνημόνιο συνεννόησης από τις εργατικές μοσπονδίες της Σικελίας και του Μαρόκου, δίνοντας τη δυνατότητα στους Μαροκινούς εργαζόμενους να υποβληθούν σε επαγγελματική κατάρτιση στη χώρα να είναι επιλέξιμοι για εποχική απασχόληση στη Σικελία. Η Μάλτα προσφέρει διαδικτυακές συνεντεύξεις, οι οποίες επιτρέπουν στους εργοδότες να γνωρίσουν τους δυνητικούς εργαζομένους. Η Ολλανδία έχει δημιουργήσει μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων για την πρόσληψη προσωπικού στον γεωργικό τομέα. Οι πληροφορίες παρέχονται σε κείμενο, εικόνες και βίντεο σε διάφορες γλώσσες, κάνοντάς τις έτσι προσβάσιμες.

Η Ισπανία δημιουργεί κέντρα κατάρτισης σε χώρες όπου έχει αποφασιστεί να δοθεί έμφαση στις προσλήψεις.

Την τελευταία 5ετία άλλαξε ριζικά η αγορά εργασίας

Σχεδόν

τεκτονικές αλλαγές χαρακτηρίζονται οι αλλαγές που συντελέστηκαν στην αγορά εργασίας την τελευταία πενταετία, από την αύξηση της τηλεργασίας έως και την άνοδο της Generative AI (Γενετικής τεχνητής νοημοσύνης). Πρόκειται για μια πενταετία, που όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο όμιλος Adecco σημειώθηκε μια άνευ προηγουμένου μεταμόρφωση της αγοράς εργασίας, η οποία ανάγκασε τις επιχειρήσεις και τις ηγεσίες τους να αναπτύξουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα για να πορευτούν σε ένα αβέβαιο μέλλον.

Με βάση τις 82.800 συνεντεύξεις που πραγματοποίησε σε 25 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, η Adecco καταγράφει τις αλλαγές αυτές ως εξής:

- 2020: Το μέλλον είναι ευέλικτο.

Η πανδημία επέβαλε έναν διαρκή οργανωτικό μετασχηματισμό. Η ευέλικτη εργασία ήταν η βασική τάση, με το 75% των εργαζομένων να πιστεύει ότι θα ωφεληθεί τους ίδιους και το 73% να πιστεύει ότι θα ωφεληθεί τις επιχειρήσεις. Η συντριπτική πλειονότητα των διευθυντών συμφώνησε. Ωστόσο, τα νέα πρότυπα εξ αποστάσεως και υβριδικής εργασίας δημιούργησαν προκλήσεις. Οι μισοί από τους εργαζομένους φοβήθηκαν, ενώ τα τρία τέταρτα δήλωναν ότι ένας συνδυασμός εργασίας στο γραφείο και εξ αποστάσεως εργασίας ήταν το καλύτερο μοντέλο. Τα διευθυντικά στελέχη διερευνούσαν τρόπους αξιολόγησης της παραγωγικότητας πέρα από τις συνολικές ώρες εργασίας.

- 2021: Η μεγάλη επαναδιολόγηση. Το δεύτερο έτος της πανδημίας προκάλεσε ακόμη μεγαλύτερες προκλήσεις στον χώρο εργασίας από το πρώτο, καθώς οι παρατεταμένες σωματικές και ψυχικές πιέσεις επηρέασαν τους εργαζομένους, με την εξουθένωση να αποτελεί σημαντικό ανησυχία για σχεδόν 4 στους 10 από αυτούς. Η υβριδική εργασία έγινε ο κανόνας, με 8 στους 10 να πιστεύουν ότι ωφελεί τόσο τους εργαζομένους όσο και τους εργοδότες. Πολλοί άνθρωποι ήθελαν επίσης μια μικρότερη εργάσιμη εβδομάδα και το 73% είπε ότι οι συμβάσεις πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στο αν ο εργαζόμενος καλύπτει τις ανάγκες του ρόλου και όχι

τις ώρες εργασίας. Την ίδια στιγμή άλλαξαν και οι προτεραιότητές τους, αναβάθμισαν τις δεξιότητές τους και επαναδιολόγησαν την καριέρα τους.

- 2022: Η μεγάλη παύση. Το 2022 ήταν μια χρονιά παρατήσεων και νέων ξεκινήσεων. Σχεδόν το ένα τρίτο (27%) των εργαζομένων δήλωσε ότι σχεδίαζε να εγκαταλείψει την τρέχουσα εργασία του εντός 12 μηνών. Ετσι, η αγορά εργασίας ξεκίνησε να ορίζεται και να καθοδηγείται όλο και περισσότερο από τους υποψηφίους. Ο μισθός ήταν το βασικότερο κίνητρο για την αλλαγή εργασίας. Ωστόσο, οι εταιρείες που προσφέρουν ευέλικτες πρακτικές εργασίας και ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων προηγήθηκαν στη διακράτηση ταλέντων.

Τα νέα πρότυπα εξ αποστάσεως και υβριδικής εργασίας δημιουργήσαν μεγάλες προκλήσεις στις επιχειρήσεις.

- 2023: Η άνοδος της τεχνητής νοημοσύνης. Η αυτοματοποίηση της εργασίας και ο αντικαταστάς της τεχνητής νοημοσύνης στους εργαζομένους ήταν κυρίαρχες τάσεις. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι (63%) πίστευαν ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα είχε θετικό αντίκτυπο στην εργασία τους και μόλις το 7% θεώρησε ότι συνιστά απειλή. Ετσι, οι διευθυντές άρχισαν να εξετάζουν τις δεξιότητες που θα μπορούσαν πιο εύκολα να αντικατασταθούν από την τεχνολογία, αλλά και τις πιο χαρακτηριστικές ανθρώπινες δεξιότητες—όπως ηγεσία, ενσυναίσθηση και συναίσθηματική νοημοσύνη—που θα παραμείνουν περιζήτητες.

- 2024: Η έλλειψη δεξιοτήτων. Οι εργοδότες αναζητούν τρόπους ώστε να ξεπεράσουν το πρόβλημα έλλειψης δεξιοτήτων. Η Adecco θα διερευνήσει το εύρος των δράσεων προκειμένου οι επιχειρήσεις να καταγράψουν πρόοδο και να αντεπεξέλθουν στο πρόβλημα της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ενας στους τρεις φορολογούμενους που προσφεύγει στη ΔΕΔ δικαιώνεται

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Επιτυχής ήταν η έκβαση της προσφυγής για το 30% των φορολογούμενων που αμφισβήτησαν πράξεις της φορολογικής διοίκησης στο δίδυμο Ιανουαρίου - Ιουλίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ. Για όσους δεν κατάφεραν να δικαιωθούν από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών υπάρχει μια δεύτερη ευκαιρία, καθώς έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν στα διοικητικά δικαστήρια.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι το 40,65% των φορολογούμενων των οποίων η υπόθεση απορρίπτεται από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ) προσφεύγει στα δικαστήρια.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΑΑΔΕ, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2024 κατατέθηκαν συνολικά 4.186 ενδικοφανείς προσφυγές από φορολογούμενους που διαφωνούσαν με τις αποφάσεις των φορολογικών ελέγχων.

Από αυτές, εξετάστηκαν οι 4.062 υποθέσεις και οι 1.306 περιπτώσεις οι φορολογούμενοι δικαιώθηκαν, επιτυ-

Πέτυχαν είτε ολική είτε μερική διαγραφή των καταλογισθέντων φόρων, προσυζητήσεων και προστίμων.

χάνοντας είτε ολική είτε μερική διαγραφή των καταλογισθέντων φόρων, προσυζητήσεων και προστίμων. Το ποσοστό επιτυχίας των προσφυγών ανήλθε στο 32,16%, με περίπου έναν στους τρεις φορολογούμενους να γλιτώνει τις χρεώσεις που του επιβλήθηκαν από τις ελεγκτικές αρχές.

Αντιθέτως, 2.756 προσφυγές απορρίφθηκαν από τη ΔΕΔ. Επιπλέον, 117 προσφυγές απορρίφθηκαν σωτηρία, καθώς η ΔΕΔ δεν εξέδωσε απόφαση εντός του προβλεπόμενου χρονικού διαστήματος των 120 ημερών, ενώ 7 υποθέσεις τέθηκαν στο αρχείο λόγω παραίτησης των προσφυγόντων.

Με βάση τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, πολλοί από αυτούς που δεν δικαιώθηκαν

Οι φορολογούμενοι έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν ηλεκτρονικά προσφυγή στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών για λάθη και παραλείψεις στους ελέγχους της εφορίας.

από τη ΔΕΔ αποφάσισαν να προσφύγουν στα διοικητικά δικαστήρια.

Από τα συνολικά στατιστικά στοιχεία της ΑΑΔΕ, από το 2013 έως και τον Αύγουστο του 2024 προκύπτει ότι έχουν υποβληθεί 92.670 ενδικοφανείς προ-

σφυγές. Από αυτές, η ΔΕΔ έχει εκδικάσει τις 88.605 υποθέσεις. Σε 21.859 περιπτώσεις η ΔΕΔ ακύρωσε τις αποφάσεις των φοροελεγκτικού μηχανισμού, δικαιώνοντας τους φορολογούμενους και διαγράφοντας τους καταλογισθέντες

φόρους και τα πρόστιμα. Αυτό σημαίνει ότι περίπου το 25% των υποθέσεων είχε θετική έκβαση για τους προσφυγόντες. Ταυτόχρονα, στα δικαστήρια έχουν καταληξει συνολικά 35.671 υποθέσεις φορολογικών διαφορών.

Στα θετικά της διαδικασίας είναι ότι πλέον η προσφυγή γίνεται ηλεκτρονικά. Δηλαδή, οι φορολογούμενοι έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν ηλεκτρονικά προσφυγή προς την εφορία για λάθη και παραλείψεις στους ελέγχους. Ο υπόπλοκος, ταυτόχρονα με την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής, επισυνάπτεται στην αρμόδια φορολογική αρχή και τα έγγραφα και δικαιολογητικά, τα οποία υποβάλλονται μόνο σε ψηφιακή μορφή (αρχεία .pdf ή .zip) μέσω της εφορίας. Η ψηφιακή υποβολή ενδικοφανούς προσφυγής πραγματοποιείται μέσω του δικτυακού τόπου της ΑΑΔΕ, ήτοι www.aade.gr, με τη χρήση των προσωπικών κωδικών πρόσβασης Taxisnet.

Όταν ο υπόπλοκος είναι νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, σε περίπτωση

που η ενδικοφανής προσφυγή υποβάλλεται ψηφιακά από τον νόμιμο εκπρόσωπό τους, τότε η υποβολή γίνεται με χρήση των προσωπικών κωδικών πρόσβασης του τελευταίου. Ειδικότερα, είναι απαραίτητο να περιλάβει τα ακόλουθα:

- Τα ακριβή στοιχεία του υπόπλοκου.
- Την προσβαλλόμενη πράξη.
- Τους λόγους, τους ισχυρισμούς και τα έγγραφα στα οποία ο υπόπλοκος βασίζει το αίτημά του.
- Τη διεύθυνση στην οποία θα πραγματοποιούνται οι κοινοποιήσεις των αποφάσεων, των πράξεων και των λοιπών εγγράφων της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τα εν γένει στοιχεία επικοινωνίας του υπόπλοκου.

Παράλληλα, τα στοιχεία της ΑΑΔΕ δείχνουν την αύξηση της εισπραξιμότητας των τεσσάρων βασικότερων φόρων (ΦΠΑ, φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και ΕΝΦΙΑ), οι οποίοι άγγιξε το 82%.

των συνδικάτων και η ανεπάρκεια της αντιπολίτευσης δημιουργούν στην κρατική διαπλοκή την εντύπωση πως «όλα είναι υπό έλεγχο». Αυτά είναι τα πάντα. Η αίσθηση της αδίκιας και ο θυμός ήδη αφήνουν πολιτικό αποτύπωμα με τη ρευστοποίηση του κομματικού συστήματος (προηγήθηκε ως πιο εύληπτος ο ΣΥΡΙΖΑ, παίρνει σειρά η Ν.Δ...) και τη σταθερή άνοδο των κομμάτων του παραλόγου και του μίσους. Αν δεν αλλάξουν η κατεύθυνση και ο βηματισμός στα δημόσια πράγματα, οι τυφλές κοινωνικές εκρήξεις (με όσα φαινόμενα ιστορικά τις συνοδεύουν...) ίσως είναι απλώς θέμα χρόνου. Το δάπεδο είναι πλημμυρισμένο με βενζίνη, περμιονοντας τον ανόητο που θα ανάψει τσιγάρο και θα πετάξει κάτω το σπέρμα.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΙΤΗΣ

Πριν πέσει το σπίρτο...

Δραστικές μειώσεις ΦΠΑ και αύξηση φόρων στον πλούτο και στα μεγάλα εισοδήματα.

Λέιτε τι γίνεται στην άλλη Ευρώπη: Στη Βρετανία, οι Συντηρητικοί έφυγαν τρέχοντας από τη μαύρη τρύπα που δημιούργησαν στα δημοσιονομικά της χώρας, διά της προκήρυξης εκλογών—κάπως σαν την κυβέρνηση της Ν.Δ. το 2009. Πώς σκέπτεται να αντιμετωπίσει το πρόβλημα η Ρέιτσελ Ρίβς, πρώτη γυναικα υπουργός Οικονομικών της χώρας; Αυτοί που έχουν τους ισχυρότερους ώμους—είπε—θα σπρώξουν τα μεγαλύτερα βάρη, δεν θα αυξηθούν οι φόροι στην εργασία αλλά οι φόροι στους πλούσιους. Και καλά—ρώτήθηκε—δεν φοβάστε μή-

πως οι πλούσιοι φύγουν; «Οποιοι θέλει η Βρετανία να είναι το σπίτι του, θα πρέπει να πληρώνει τους φόρους του. Με την κυβέρνηση των Εργατικών αυτό θα γίνει πράξη», ήταν η απάντηση που έδωσε με τρόπο κατηγορηματικό, που έδειχνε ότι το θέμα είχε εξεταστεί και οι κυβερνητικές αποφάσεις είχαν ληφθεί μετά λόγω γνώσεων.

Τη Γαλλία την τρομάζει το δημόσιο χρέος, που 'χει φτάσει περί στο 110% του γαλλικού ΑΕΠ—παρεμπιπτόντως, καθ' ημάς είναι 158% του ΑΕΠ και, καθώς εκθύνων, θα πέσει στο 131% στα τέλη της 10ετίας. «Το χρέος είναι κολλοσσίο, θα ήταν κυνικό και μοιραίο να το αγνοήσουμε», δήλωσε ο επί των Οικονομικών, Αντουάν Αρμάν, της κεντροδεξιάς κυβέρνησης Μπαρνιέ.

Προς τούτο ανακοίνωσε, μεταξύ άλλων, επιπλέον φόρους 12 δισ. ευρώ στις

440 μεγαλύτερες κερδοφόρες γαλλικές εταιρείες, επιπλέον 2 δισ. φόρους στις 65.000 πλουσιότερες οικογένειες και 800 εκατ. ευρώ φόρους στη ναυτιλία—εκεί δηλαδή, όπου, εδώ και δύο χρόνια, βγαίνουν τα μεγαλύτερα «ουρανοκατέβαρα» κέρδη που έχουν υπάρξει ποτέ στην ιστορία του κόσμου.

Και στη γειτονική μας Ιταλία, ο υπουργός Οικονομικών, Τζιανκάρλο Τζιρτζέτι, ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει να επιβάλει νέο φόρο 3,5 δισ. ευρώ στις τράπεζες και στις ασφαλιστικές εταιρείες, να αναστείλει προσωρινά το καθεστώς του αναβαλλόμενου φόρου για τις τράπεζες και να αυξήσει τον φόρο στα μόνους με stock options, για να δώσει λεφτά στα δημόσια νοσοκομεία και να βελτιώσουν τις υπηρεσίες τους προς αυτούς που τις έχουν ανάγκη, τους πιο αδύναμους. Καθ' ημάς, η κατερείπιση

ταξίδια

**ΤΟΣΟ
ΜΑΚΡΙΑ,
ΤΟΣΟ
ΚΟΝΤΑ**

*10 weekends
στην ελληνική φύση
9 ταξίδια
στις 5 ηπείρους*

Κυριακή
27/10

Τα ψιλὰ γράμματα στα στεγαστικά δάνεια

Κόστη όπως η προσημείωση του ακινήτου και τα έξοδα νομικού και τεχνικού ελέγχου ενσωματώνονται σε μια δανειακή σύμβαση

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Σημασία στα ψιλὰ γράμματα ενός στεγαστικού δανείου θα πρέπει να δώσουν όσοι ενδιαφέρονται να χρηματοδοτήσουν την αγορά ή την επισκευή κατοικίας μέσω δανεισμού, καθώς οι επιβαρύνσεις που συνοδεύουν ένα δάνειο, είτε με προσημείωση είτε χωρίς, θα πρέπει να προσμετρηθούν στο συνολικό κόστος εξόφλησης του δανείου. Πρόκειται για επιμέρους δαπάνες, όπως τα έξοδα εξέτασης της αίτησης, τα έξοδα νομικού και τεχνικού ελέγχου, και φυσικά το κόστος της προσημείωσης, που θα πρέπει κάποιος να αναλάβει όταν υπογράψει μια δανειακή σύμβαση.

Όλα αυτά αφαιρούνται από τα χρήματα που θα λάβει κάποιος στον χέρι εάν καταφύγει σε δανεισμό.

Αρκετές τράπεζες καθιέρωσαν τους προηγούμενους μήνες την απαλλαγή του δανειολήπτη από τα έξοδα εξέτασης του αιτήματος.

Η προσημείωση του ακινήτου αποτελεί τη βασικότερη ανελαστική δαπάνη και αντιπροσωπεύει περίπου το 1% του δανείου που κάποιος εκταμιεύει από την τράπεζα. Έτσι, για ένα δάνειο 100.000 ευρώ τα συνολικά έξοδα της προσημείωσης υπολογίζεται κοντά στα 1.000 ευρώ και περιλαμβάνουν τόσο τα έξοδα υποθηκοφυλακείου και κτηματολογίου όσο και τα έξοδα παράστασης δικηγόρου.

Μια δεύτερη βασική κατηγορία εξόδων αποτελεί η δαπάνη για την εξέταση αιτήματος, που ποικίλλει ανά τράπεζα και διαμορφώνεται κατά μέσον όρο κοντά στα 400-450 ευρώ και τα οποία ακόμη και αν η αίτηση απορριφθεί δεν επιστρέφονται στον αιτούντα.

Ακολουθεί η δαπάνη για τον τεχνικό και νομικό έλεγχο του ακινήτου, που κυμαίνεται επίσης κοντά στα 400 ευρώ, αλλά προσauζάνεται ανάλογα με την τοποθεσία του ακινήτου, τον αριθμό των επισκέψεων του μηχανικού και καταβάλλεται τμηματικά με την παραλαβή δηλαδή της οικονομικής προέγκρισης του δανείου και το υπόλοιπο κατά την εκταμίευση του δανείου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 9μήνου, οι εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες ανήλθαν στο 1,3 δισ. ευρώ από 1,3 δισ. ευρώ που ήταν οι συνολικές εκταμιεύσεις το 2023.

Το ποσό της προκαταβολής δεν επιστρέφεται ακόμη και στην περίπτωση που δεν καταρτιστεί η σύμβαση, καθώς όπως αναφέρεται στα συμβατικά έγγραφα των τραπεζών, πρόκειται για δαπάνη που η τράπεζα καταβάλλει ούτως ή άλλως στον δικηγόρο ή στον μηχανικό, που συνήθως δεν ανήκει στο προσωπικό της τράπεζας. Αρκετές τράπεζες καθιέρωσαν τους προηγούμενους μήνες την απαλλαγή

του δανειολήπτη από τα έξοδα εξέτασης του αιτήματος, είτε αυτά αφορούσαν δάνειο για πρώτη κατοικία είτε όχι. Π.χ. η Eurobank απαλλάσσει τον δανειολήπτη από τα έξοδα εξέτασης αιτήματος και τα έξοδα νομικού και τεχνικού ελέγχου, που συνολικά ανέρχονται στα 750 ευρώ, για δσες αιτήσεις υποβληθούν έως τα τέλη Οκτωβρίου, ανεξάρτητα από το δάνειο αν αφορά πρώτη κατοικία (το πρό-

γραμμα δεν αποκλείεται να επεκταθεί). Η Alpha Bank απαλλάσσει τον δανειολήπτη εφόσον είναι έως 40 ετών από τα έξοδα εξέτασης αιτήματος που διαμορφώνονται στα 430 ευρώ για δσα αιτήματα αφορούν την πρώτη κατοικία. Το πρόγραμμα της Alpha Bank είναι σε ισχύ έως τα τέλη του χρόνου, ενώ τα έξοδα νομικού και τεχνικού ελέγχου διαμορφώνονται στα 420 ευρώ. Αντίστοιχα, η

Εθνική μέσα από το πρόγραμμα «Το πρώτο μου σπίτι» απαλλάσσει τους ενδιαφερόμενους δανειολήπτες από τα έξοδα εξέτασης αιτήματος εφόσον είναι έως 50 ετών και η αίτηση αφορά την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Το σχετικό έξοδο διαμορφώνεται στα 490 ευρώ, αλλά η τράπεζα παρέχει ειδικές εκπτώσεις από 30% έως 50% σε δικαιούχους συγκεκριμένων λογαριασμών. Στόχος είναι

η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος για την αγορά κατοικίας, που σύμφωνα με τα στοιχεία είναι υποτονικό εν αναμονή του προγράμματος «Σπίτι μου 2», στις αρχές του 2025.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 9μήνου, οι εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες ανήλθαν σε 1,3 δισ. ευρώ από 1,3 δισ. ευρώ που ήταν οι συνολικές εκταμιεύσεις το 2023. Από αυτά τα 440 εκατ. ευρώ είναι δάνεια μέσα από το πρόγραμμα «Σπίτι μου 1», επιβεβαιώνοντας ότι το πρόγραμμα έχει δώσει διέξοδο σε σημαντική μερίδα ενδιαφερομένων, κινητοποιώντας και δανειακά κεφάλαια από τις τράπεζες που με το νέο πρόγραμμα αναμένεται να φτάσουν στο 1 δισ. ευρώ.

Πρόγραμμα «Αναβαθμίζω»

Τα κρατικά προγράμματα στέγασης και ενεργειακής αναβάθμισης λειτουργούν συμπληρωματικά με τα στεγαστικά ή τα «πράσινα» δάνεια των τραπεζών και εκτός από το «Σπίτι μου» και το «Εξοικονομώ», ισχυρό εκτιμάται ότι θα είναι το ενδιαφέρον για το πρόγραμμα «Αναβαθμίζω», που θα «τρέξει» επίσης από την αρχή του χρόνου με συνολικά κονδύλια 400 εκατ. ευρώ. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι θα είναι ανοικτό σε όλα τα φυσικά πρόσωπα που θέλουν να αναβαθμίσουν ενεργειακά το σπίτι τους, είτε πρόκειται για την κύρια είτε τη δευτερεύουσα κατοικία. Το ποσό του δανείου θα είναι έως 25.000 ευρώ και θα είναι κατά 75% άτοκο, ενώ για το υπόλοιπο 25% θα προβλέπεται σταθερό επιτόκιο, το οποίο αναμένεται να καθοριστεί.

Το δάνειο θα είναι χωρίς προσημείωση ακινήτου και χωρίς έξοδα εξέτασης αιτήματος, απαλλάσσοντας τον δανειολήπτη από επιπλέον επιβαρύνσεις, ενώ για την υποβολή των αιτήσεων δεν θα υπάρχει κανένα εισοδηματικό ή κριτήριο περιουσίας. Η βασική του διαφορά με το «Εξοικονομώ» είναι ότι θα επιτρέπει μεμονωμένες εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης, όπως η τοποθέτηση θερμομόνων, η αντικατάσταση κουφωμάτων, η τοποθέτηση πλακούς θέρμης, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ή συστημάτων ψύξης - θέρμανσης, χωρίς δηλαδή να απαιτεί δέσμη εργασιών με μετρήσιμη βελτίωση της ενεργειακής κατάταξης του ακινήτου.

Το επιτόκιο ενός τυπικού επισκευαστικού δανείου ξεκινάει από 5,5% όταν υπάρχει προσημείωση του ακινήτου και φθάνει έως και 10% χωρίς προσημείωση. Σε συνδυασμό με τις επιβαρύνσεις που συνοδεύουν ένα δάνειο, λειτουργεί αποτρεπτικά για το μέσο νοικοκυριό που θέλει να ανακαινίσει την κατοικία του.

Με υψηλά επιτόκια τα επισκευαστικά δάνεια

Παρόμοια προγράμματα όπως το «Εξοικονομώ» και το «Αναβαθμίζω» λειτουργούν ανταγωνιστικά με τα παραδοσιακά πράσινα δάνεια των τραπεζών ή τα επισκευαστικά δάνεια, που λόγω των υψηλών επιβαρύνσεων που τα συνοδεύουν, όπως το κόστος προσημείωσης, των εξόδων εξέτασης αιτήματος και των εξόδων πιστοποίησης εργασιών, δεν προτιμώνται από μεγάλη μερίδα ενδιαφερομένων. Το επιτόκιο ενός τυπικού επισκευαστικού δανείου ξεκινά από 5,5% όταν υπάρχει προσημείωση του ακινήτου (η Εθνική δίνει τη δυνατότητα και σταθερού επιτοκίου από 2,9% για τρία χρόνια) και φθάνει έως και 10% όταν πρόκειται για επισκευαστικό δάνειο χωρίς προσημείωση. Έτσι, σε συνδυασμό με τη δαπάνη για την προσημείωση (κοντά στο 1% επί του

Ενα ποσοστό της τάξης του 15%-20% των καταναλωτικών δανείων προορίζεται σήμερα για την ανακαίνιση κατοικίας.

ποσού του δανείου), τα έξοδα εξέτασης αιτήματος, τεχνικού και νομικού ελέγχου ή τα έξοδα προόδου εργασιών οδηγούν σε αρκετές περιπτώσεις στην εκτίναξη του συνολικού κόστους του δανεισμού, λειτουργώντας αποτρεπτικά για ένα μέσο νοικοκυριό που θέλει να ανακαινίσει την κατοικία του.

Το φαινόμενο οι ενδιαφερόμενοι να καταφεύγουν σε καταναλωτικά δάνεια

όταν θέλουν να κάνουν εργασίες ανακαίνισης στην κατοικία τους είναι αρκετά συχνό, καθώς σύμφωνα με στοιχεία των τραπεζών ένα ποσοστό της τάξης του 15%-20% των καταναλωτικών δανείων προορίζεται σήμερα για την ανακαίνιση κατοικίας.

Αν και το επιτόκιο των καταναλωτικών δανείων (κυμαίνεται κοντά στο 12%-14%) είναι υψηλότερο από το επιτόκιο ενός επισκευαστικού δανείου και το μέσο ποσό (διαμορφώνεται μεταξύ 7.000 έως 10.000 ευρώ) δεν επαρκεί για ριζικές επισκευαστικές εργασίες, το γεγονός ότι τα καταναλωτικά δάνεια δεν συνοδεύονται με υψηλά έξοδα, όπως αυτά της προσημείωσης ή του τεχνικού και νομικού ελέγχου του ακινήτου, τα καθιστά σε ορισμένες περιπτώσεις πιο προσίτα από τα τυπικά επισκευαστικά

δάνεια, ιδίως όταν πρόκειται για μικρές εργασίες ανακαίνισης.

Δεν είναι τυχαίο ότι συμπληρωματικά στο πρόγραμμα «Σπίτι μου 1», οι τράπεζες διέθεσαν καταναλωτικά δάνεια με φθηνότερο επιτόκιο κοντά στο 10% χωρίς μάλιστα να χρεώνουν δαπάνη για την εξέταση του αιτήματος, προκειμένου να βοηθήσουν τα νοικοκυριά που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα να ανακαινίσουν την κατοικία, που ήταν εξορισμού μεγάλος παλαίολογος.

Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί το επόμενο διάστημα, καθώς οι τράπεζες προσαρμόζουν τα στεγαστικά και τα επισκευαστικά προγράμματα ώστε να «κουμπώνουν» με τα προγράμματα του Δημοσίου, που φαίνεται ότι θα καθοδηγούν την αγορά απόκτησης και αναβάθμισης κατοικίας.

Εκτινάχθηκαν τα έσοδα από ΦΠΑ

Το 2024 θα εισπραχθούν πάνω από 25 δισ. ευρώ, όταν το 2020 δεν ξεπερνούσαν τα 13 δισ.

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Νέα μείωση του «κενού ΦΠΑ» στην Ελλάδα, αυτή τη φορά αισθητά κάτω από το όριο των τριών δισ. ευρώ αναμένεται να ανακοινώσει τις επόμενες μέρες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η αύξηση της κατανάλωσης και των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η ακρίβεια και οι υψηλοί συντελεστές που εφαρμόζει η χώρα στην έμμεση φορολογία, διασφαλίζουν ότι θα παραμείνουμε στη 2η θέση της Ευρώπης στην κατάταξη με τις μεγαλύτερες εισπράξεις έμμεσων φόρων, αναλογικά με το ΑΕΠ. Η εισπρακτική επιτυχία από τους έμμεσους φόρους αυξάνει πάντως και τον βαθμό... εξάρτησης, καθώς, πλέον, η οποία προσέθετα εξορθολογισμού των πολύ υψηλών συντελεστών (μεγαλύτερη επιβάρυνση στα καύσιμα διεθνώς, 4ος υψηλότερος συντελεστής ΦΠΑ παγκοσμίως κ.λπ.) θα «σκορπίζει» στο πολύ μεγάλο δημοσιονομικό κόστος που θα προκαλέσει η όποια μείωση.

Το 2024 αναμένεται να κλείσει με εισπραξη άνω των 25 δισ. ευρώ αποκλειστικά από τον ΦΠΑ. Ποτέ στο παρελθόν δεν έχει εισπραχθεί τόσο μεγάλο ποσό.

Η Ελλάδα θα παραμείνει στη 2η θέση της Ευρώπης στην κατάταξη με τις μεγαλύτερες εισπράξεις έμμεσων φόρων, αναλογικά με το ΑΕΠ.

Η πανδημία λειτούργησε καταλυτικά. Το 2020, το Δημόσιο εισέπραττε λίγο λιγότερα από 13 δισ. ευρώ τη χρονιά που η οικονομία είχε... καταβασμένα ρολά. Εμελλε όμως το καταναλωτικό κοινό να εξοικειωθεί –αναγκαστικά– με τις ηλεκτρονικές πληρωμές. Σε ένα περιβάλλον πολύ υψηλών συντελεστών υπολογισμού της έμμεσης φορολογίας (ο.σ. αυτό είναι και το μοναδικό πεδίο της φορολογικής πολιτικής στο οποίο δεν έχει γίνει καμία ουσιαστική μείωση τα τελευταία χρόνια) η εκτόξευση των ηλεκτρονικών συναλλαγών παράλληλα με την αύξηση της κατανάλωσης μετά την επανεκκίνηση της οικονομίας, ήταν επόμενο να οδηγήσει σε εισπρακτική επιτυχία ειδικά εν μέσω πληθωριστικής κρίσης. Τα 12,925 δισ. ευρώ των εισπράξεων του 2020 από ΦΠΑ έγιναν 15,16

δισ. ευρώ το 2021, 18,6 δισ. ευρώ το 2022, 23,4 δισ. ευρώ το 2023 και τουλάχιστον 25 δισ. ευρώ το 2024 ανάλογα με το πώς θα εξελιχθούν οι εισπράξεις στη διάρκεια του δ' τριμήνου.

Πέρυσι, τέτοιο καιρό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολόγιζε το κενό του ΦΠΑ στην Ελλάδα περίπου στα 3,2 δισ. ευρώ. Με δεδομένη την αύξηση της εισπραξιμότητας του ΦΠΑ από το 2022 στο 2023, αυτό που αναμένεται είναι η περαιτέρω συρρίκνωση του «κενού» ακόμη και κάτω από τα 3 δισ. ευρώ.

Έμμεσοι φόροι δεν είναι μόνον ο ΦΠΑ. Είναι και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, στους οποίους επίσης υιοθετούνται πολύ υψηλοί συντελεστές στην Ελλάδα. Οι εισπράξεις το 2023 και το 2024 εκτιμώνται σε περίπου 7 δισ. ευρώ χωρίς αναμενόμενη ουσιαστική αύξηση καθώς η εισπραξη επηρεάζεται κυρίως από τον όγκο και όχι από την τιμή. Ο «ευρωπαϊκός χάρτης» (ο.σ. ο οποίος στηρίζεται σε απολογιστικά στοιχεία της χρήσης του 2022) ανεβάζει το ποσοστό των έμμεσων φόρων στην Ελλάδα στο 19,4% του ΑΕΠ και αυτό κατατάσσει την Ελλάδα στη δεύτερη θέση πανευρωπαϊκά. Δεν είναι ο ΦΠΑ ο παράγοντας εκείνος που μας φέρνει στην πρώτη θέ-

ση. Για την ακρίβεια, η αναλογία των εισπράξεων ΦΠΑ προς ΑΕΠ μας κατατάσσει στην 11η θέση. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης όμως μας φέρνουν στην 1η θέση. Η εικόνα δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί με την ενσωμάτωση των δεδομένων του 2023 και του 2024 καθώς οι εισπρακτικές επιδόσεις τα δύο συγκεκριμένα έτη ήταν υψηλότερες των προϋπολογισθέντων.

Η αύξηση του δείκτη «έμμεσοι φόροι προς ΑΕΠ» είναι εντυπωσιακή τα τελευταία χρόνια. Το 2010 ήμασταν στο 12,8%, λίγο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (13,1%), και το 2018 μετά το μαρράζ των αυξήσεων συντελεστών, η αναλογία είχε εκτοξευθεί στο 18%. Το 2022 κλείισε στο 19,4%, περίπου 6 μονάδες πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, και τη Σουηδία να αποτελεί τη μοναδική χώρα με επίδοση μεγαλύτερη της Ελλάδας.

Ο πρωταθλητισμός στην έμμεση φορολογία έχει και τις συνέπειές του. Στην άμεση φορολογία, η οποία εμπεριέχει το στοιχείο της αναλογικότητας ως προς το εισόδημα και γι' αυτό θεωρείται ότι ενέχει περισσότερη δικαιοσύνη, η Ελλάδα δεν έχει να επιδείξει ανάλογα καλές επιδόσεις. Με βάση την αναλογία

Η αύξηση του δείκτη «έμμεσοι φόροι προς ΑΕΠ» είναι εντυπωσιακή τα τελευταία χρόνια. Το 2010 ήμασταν στο 12,8%, λίγο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (13,1%), και το 2022 κλείισε στο 19,4%, με τη Σουηδία να αποτελεί τη μοναδική χώρα με επίδοση μεγαλύτερη της Ελλάδας.

του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων ως προς το ΑΕΠ (περίπου 5,5% με βάση τα στοιχεία του 2022) καταλαμβάνουμε τη 18η χειρότερη θέση στην Ε.Ε., ενώ στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων (ο.σ. εκεί υπάρχει και σημαντική μείωση του φορολογικού συντελεστή τα τελευταία χρόνια, από το 28% στο 22%), είμαστε στην 22η θέση της Ευρώπης με την α-

ναλογία των φόρων ως προς το ΑΕΠ να περιορίζεται στο 2,5%. Στο συγκεκριμένο πεδίο, παραμένει οξύ το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Στα νομικά πρόσωπα δεν υπάρχουν «ελάχιστα τεκμαρτά εισόδημα», ενώ είναι διαρκές και έντονο το φαινόμενο η μεγάλη πλειονότητα των νομικών προσώπων να δηλώνει ζημιές επί σειράν ετών ή κέρδη στα επίπεδα του κατώτατου μισθού.

«Μπόνους» στις συντάξεις από την υψηλότερη ανάπτυξη το 2023

Θα δοθεί μεγαλύτερη αύξηση μετά την αναθεώρηση της ΕΛΣΤΑΤ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Υψηλότερες κατά 0,15% θα είναι οι αυξήσεις των συντάξεων που θα δοθούν από τον Ιανουάριο του 2025, μετά την αναθεώρηση από την ΕΛΣΤΑΤ του ρυθμού ανάπτυξης του 2023 από το 2% στο 2,3%. Εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν κοντά στο 2,5%. Επίσης, το υψηλότερο κατά 5 δισ. ευρώ ΑΕΠ, σύμφωνα με τη δεύτερη εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ που δημοσιοποιήθηκε χθες, συμβάλλει στην εξουδετέρωση της αύξησης του χρέους που θα επέφερε η αναδρομική επιβάρυνσή του με τους αναβαλλόμενους τόκους δανείου του ΕFSF του 2013, η οποία έχει δρομολογηθεί.

Σε ό,τι αφορά τις αυξήσεις των συντάξεων, ο νόμος προβλέπει διορθώσεις εκ των υστέρων σε περίπτωση απόκλισης των οριστικών στοιχείων (για πληθωρι-

Ενώ τυπικά οι αυξήσεις στις συντάξεις αφορούν το σύνολο των 2,5 εκατ. συνταξιούχων, πραγματικές αυξήσεις στις τσέπες τους θα δουν περίπου 1,73 εκατ. συνταξιούχοι, αφού υπάρχουν και 670.000 που έχουν προσωπική διαφορά. Από αυτούς, με μια πιθανή αύξηση κοντά στο 2,5%, εκτιμάται ότι θα μηδενίσουν την προσωπική τους διαφορά και θα δουν αυξήσεις από την επόμενη του 2025 χρονιά περίπου 100.000 συνταξιούχοι.

Η μέση αύξηση που θα δοθεί από τον Ιανουάριο του 2025 θα είναι κοντά στα €20-25.

σμό και ΑΕΠ) από αυτά στα οποία βασίστηκε ο υπολογισμός τους. Έτσι, το 2025 αντί για αύξηση 2,45% (βάσει της εκτίμησης για ρυθμό ανάπτυξης 2,2% και πληθωρισμό 2,7% το 2024), θα έπρεπε να περιοριστεί αυτή στο 2,2%, λόγω διόρθωσης αναδρομικά για το 2023. Με την αναθεώρηση όμως του ρυθμού ανάπτυξης του 2023 από το 2% στο 2,3% προστίθεται ένα ποσοστό 0,15% κι έτσι η αύξηση της σύνταξης του Ιανουαρίου διαμορφώνεται στο 2,35%. Το ποσό μπορεί να «στρογγυλοποιηθεί» στο 2,5%, αναφέρονται αρμόδιες πηγές. Να σημειωθεί βέβαια ότι ενώ τυπικά οι αυξήσεις στις συντάξεις αφορούν το σύνολο των 2,5 εκατ. συνταξιούχων, πραγματικές αυξήσεις στις τσέπες τους θα δουν περίπου 1,73 εκατ. συνταξιούχοι, αφού υπάρχουν και 670.000 που έχουν προσωπική διαφορά. Από αυτούς, με μια πιθανή αύξηση κοντά στο 2,5%, εκτιμάται ότι θα μηδενίσουν την προσωπική τους διαφορά και θα δουν αυξήσεις από την επόμενη του 2025 χρονιά περίπου 100.000 συνταξιούχοι. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι για όσους λάβουν αύξηση, αυτή θα ξεκινάει

από τα 12-15 ευρώ και σε περιπτώσεις πολύ υψηλών συντάξεων μπορεί να φθάνει τα 60 ευρώ. Η μέση αύξηση θα είναι κοντά στα 20-25 ευρώ. Η αναθεώρηση του ΑΕΠ γίνεται στο πλαίσιο ευρωπαϊκών κανονισμών κάθε 5 χρόνια, ώστε να ενσωματώνονται μεθοδολογικές βελτιώσεις και επικαιροποιημένα στοιχεία. Σύμφωνα με τη μέχρι χθες εκτίμηση, που είχε αποτυπωθεί και στο προσχέδιο του προϋπολογισμού, το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές το 2023 ήταν 220,303 δισ. ευρώ. Η χθεσινή αναθεώρηση της ΕΛΣΤΑΤ το τοποθέτησε στα 225,197 δισ. ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι το χρέος, που ήταν 356,695 δισ. ευρώ το 2023 δεν αντιστοιχεί πλέον στο 161,9% του ΑΕΠ, όπως είχε υπολογιστεί στο προσχέδιο του προϋπολογισμού, αλλά στο 158,39% του ΑΕΠ. Το κέρδος είναι περίπου 3,5% του ΑΕΠ. Άλλη τόση περίπου θα είναι η μείωση λόγω της προεξόφλησης χρέους των διμερών δανείων ύψους 7,9 δισ. τον προ-σεχά Δεκέμβριο. Έτσι, αναμένεται να εξουδετερωθεί η αύξηση του χρέους κατά περίπου 13 δισ. ευρώ από την αναδρομική προσθήκη των τόκων του ΕFSF. Με

αυτά τα δεδομένα, στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών εκτιμούν ότι δεν θα αλλάξει σχεδόν καθόλου η πρόβλεψη του Μεσοπρόθεσμου Σχεδίου για το φετινό χρέος στο 153,7% του ΑΕΠ. Υψηλότερη εμφανίζεται, εξάλλου, η αύξηση των επενδύσεων του 2023, μετά την αναθεώρηση. Τοποθετείται στο 6,6%, αντί για προηγούμενη εκτίμηση 4%. Έτσι, πλησιάζει την πρόβλεψη του προϋπολογισμού του 2024 για ρυθμό αύξησης επενδύσεων 7,1% το 2023, παραμένοντας βεβαίως μακριά από την πρόβλεψη του προϋπολογισμού του 2023 για αύξηση 15,5%.

Επίσης, σε ανακοίνωση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών επισημαίνονται τα εξής:

- **Οι επενδύσεις** ειδικά την περίοδο 2019-2023 αυξήθηκαν σε σταθερές τιμές κατά 53,4% έναντι 41,4% που ήταν η προηγούμενη εκτίμηση. Σε τρέχουσες τιμές το 2023 ανέρχονταν σε 34,2 δισ. ευρώ έναντι 30,6 δισ. ευρώ που ήταν η προηγούμενη εκτίμηση, κατά 3,6 δισ. ευρώ υψηλότερες. Η αύξηση των επενδύσεων είναι ούτως ή άλλως η μεγαλύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- **Σωρευτικά** είχαμε 6,8% ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ 2019-23 έναντι 5,8% προηγούμενως. Σημειώνεται ότι η Ευρωζώνη είχε ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ 3,5% το ίδιο διάστημα, δηλαδή λιγότερο από το μισό της Ελλάδας, και η Ε.Ε.-27 είχε ρυθμό 4%.
- **Αναθεωρήθηκε** προς τα πάνω η ανάπτυξη για κάθε ένα από τα έτη 2019-2023 με μέσο ρυθμό ανάπτυξης 2% έναντι 1,7% προηγούμενως.
- **Αναθεωρήθηκε** προς τα πάνω η ανάπτυξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ για το διάστημα 2022-23 στο 2,8% από 2,5%, η δεύτερη καλύτερη επίδοση στην Ε.Ε.-27. Η σωρευτική ανάπτυξη του κατά κεφαλήν πραγματικού ΑΕΠ αναθεωρήθηκε προς τα πάνω στο 8,7% από 7,8% για το διάστημα 2019-23.

«Η ανοδική αναθεώρηση των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ έρχεται να ενισχύσει την εικόνα μιας οικονομίας σε τροχιά δυναμικής ανάπτυξης, με ρυθμούς μεγέθυνσης που βρίσκονται σταθερά ανάμεσα στους υψηλότερους της Ευρώπης», σχολίασε ο κ. Χατζηδόκας.

– **Σωρευτικά** είχαμε 6,8% ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ 2019-23 έναντι 5,8% προηγούμενως. Σημειώνεται ότι η Ευρωζώνη είχε ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ 3,5% το ίδιο διάστημα, δηλαδή λιγότερο από το μισό της Ελλάδας, και η Ε.Ε.-27 είχε ρυθμό 4%.

– **Αναθεωρήθηκε** προς τα πάνω η ανάπτυξη για κάθε ένα από τα έτη 2019-2023 με μέσο ρυθμό ανάπτυξης 2% έναντι 1,7% προηγούμενως.

– **Αναθεωρήθηκε** προς τα πάνω η ανάπτυξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ για το διάστημα 2022-23 στο 2,8% από 2,5%, η δεύτερη καλύτερη επίδοση στην Ε.Ε.-27. Η σωρευτική ανάπτυξη του κατά κεφαλήν πραγματικού ΑΕΠ αναθεωρήθηκε προς τα πάνω στο 8,7% από 7,8% για το διάστημα 2019-23.

«Η ανοδική αναθεώρηση των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ έρχεται να ενισχύσει την εικόνα μιας οικονομίας σε τροχιά δυναμικής ανάπτυξης, με ρυθμούς μεγέθυνσης που βρίσκονται σταθερά ανάμεσα στους υψηλότερους της Ευρώπης», σχολίασε ο κ. Χατζηδόκας.

Στο 3,1% ο πληθωρισμός τον Σεπτέμβριο στην Ελλάδα, στο 1,7% για Ευρωζώνη

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ακόμη μεγαλύτερη από αυτήν που είχε ανακοινωθεί την 1η Οκτωβρίου είναι τελικά η απόκλιση του εγχώριου εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή από αυτόν της Ευρωζώνης. Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία για τον πληθωρισμό Σεπτεμβρίου που ανακοίνωσε χθες η Eurostat, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο σε 3,1% και όχι 3%, όπως αρχικά είχε ανακοινωθεί, ενώ στην Ευρωζώνη σε 1,7%, αντί για 1,8%. Μετά και την ανακοίνωση των οριστικών στοιχείων, η απόκλιση διαμορφώνεται σε 1,40 μονάδα με την Ελλάδα να έχει τον τέταρτο υψηλότερο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη, μετά το Βέλγιο (4,3%), την Ολλανδία (3,3%) και την Εσθονία (3,2%).

Τα τρόφιμα, παρά τη μερική αποκλιμάκωση των τιμών σε ορισμένες βασικές κατηγορίες, εξακολουθούν να αποτελούν αδύναμο κρίκο, με την Ελλάδα να καταγράφει μεγάλες αυξήσεις τιμών σε

Στην Ελλάδα καταγράφηκε η τέταρτη μεγαλύτερη αύξηση στις τιμές των τροφίμων.

σύγκριση με τις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωζώνης, ενώ το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται –ξανά– και στην ενέργεια, αλλά και στα ενοίκια. Ειδικότερα, από τα αναλυτικά στοιχεία της Eurostat προκύπτει ότι στην Ελλάδα καταγράφηκε τον Σεπτέμβριο η τέταρτη μεγαλύτερη αύξηση στις τιμές των τροφίμων, 3,2% έναντι 2% στην Ευρωζώνη, με τη μεγαλύτερη αύξηση να σημειώνεται στη Λετονία (4,6%). Μάλιστα, σε μερικά τρόφιμα η Ελλάδα κατείχε την «πρωτιά» στις ετήσιες αυξήσεις, όπως για παράδειγμα στα ψάρια, 6,7% έναντι ανόδου στην Ευρωζώνη μόλις 1,9%.

Κατά 8% αυξήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2024 σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2023 οι τιμές των νωπών φρούτων στην Ελλάδα, αύξηση που αποτελεί την

Τον Σεπτέμβριο του 2024 στην Ελλάδα σημειώθηκε η δεύτερη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος.

Επίδομα θέρμανσης πολλών ταχυτήτων βάσει ρύπων

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

«**Επιστροφή** στα καθαρά καύσιμα» είναι το μήνυμα που στέλνει η κυβέρνηση μέσω της ΚΥΑ για το επίδομα θέρμανσης, που αναμένεται να δημοσιευθεί το αργότερο μέχρι την άλλη εβδομάδα. Για πρώτη φορά φέτος το επίδομα θέρμανσης δεν θα είναι οριζόντιο για όλα τα καύσιμα, αλλά θα κλιμακώνεται αυξητικά από το πιο βρώμικο που είναι το πετρέλαιο θέρμανσης, στο πιο καθαρό που είναι η ηλεκτρική ενέργεια. Η απόκλιση του επιδόματος μεταξύ ηλεκτρικής ενέργειας και πετρελαίου θέρμανσης θα είναι της τάξης του 20%-25%.

Την αμέσως μεγαλύτερη επιδότηση θα έχουν τα πέλετ και ακολούθως το φυσικό αέριο, με το πετρέλαιο θέρμανσης να επιδοτείται με τα χαμηλότερα ποσοστά ως κίνητρο για τη στροφή των νοικοκυριών στα καθαρότερα καύσιμα και μεσομακροπρόθεσμα στον πλήρη ηλεκτρισμό, με βάση και τους στόχους στο αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας για το Κλίμα (Ε-ΣΕΚ), που παρουσιάστηκε προχθές στη Βουλή. Η διεύθυνση των ΑΠΕ στον εξηλεκτισμό των κτιρίων για ψύξη και θέρμανση, σύμφωνα με τους στόχους του ΕΣΕΚ, προβλέπεται να φτάσει στο 67% το 2030 και στο 95% το 2050. Οι αντλίες θερμότητας στον οικιακό και τριτογενή τομέα αναμένεται να διπλασιαστούν το 2030 σε σχέση με το 2022 και στο πλαίσιο αυτό το ΥΠΕΝ αναμένεται να βγάλει στον «αέρα» το αμέσως επόμενο διάστημα ένα πρόγραμμα «Εξοικονομώ» αποκλειστικά για αντλίες θερμότητας.

Η αναμενόμενη ΚΥΑ εισαγάγει από φέτος μία ακόμη καινοτομία για το ύψος του επιδόματος θέρμανσης. Στο εξής θα λαμβάνεται υπόψη η πραγματική βαθμιομερία κάθε μιας από τις 12.000 περιοχές στις οποίες έχει χωριστεί η χώρα με κριτήριο τις βαθμιομέρες βάσει ιστορικών μοντέλων για τις κλιματολογικές συνθήκες.

Για πρώτη φορά φέτος θα ληφθούν υπόψη οι καιρικές συνθήκες του χειμώνα που θα αξιολογηθούν στο τέλος της περιόδου. Στο πλαίσιο αυτό, στην έναρξη της περιόδου θα καταβληθεί το 60% του επιδό-

ματος, ενώ το υπόλοιπο 40% θα δοθεί στο τέλος της χειμερινής περιόδου, αφού αξιολογηθεί το κρύο που έκανε σε όλη τη διάρκεια του χειμώνα ανά περιοχή. Το συνολικό κονδύλι που θα διατεθεί για τη φετινή περίοδο θέρμανσης από τον κρατικό προϋπολογισμό θα είναι γύρω στα 250-260 εκατ. ευρώ. Ως προς τα εισοδηματικά κριτήρια, δεν προβλέπονται αλλαγές σε σχέση με πέρυσι, όπως και ως προς το εύρος του επιδόματος, που θα κυμαίνεται από 100 έως 1.000 ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τις τιμές των καυσίμων θέρμανσης, τα σκίπτρα του φθηνότερου καυσίμου κρατάει και φέτος το φυσικό αέριο με τιμή 13% χαμηλότερη από πέρυσι τον Οκτώβριο, στα 0,07 ευρώ/κιλοβατώρα από 0,08 ευρώ/κιλοβατώρα πέρυσι.

Δεν θα είναι οριζόντιο, αλλά θα κλιμακώνεται. Χαμηλότερο θα είναι το πιο βρώμικο –το πετρέλαιο θέρμανσης– και υψηλότερο το πιο καθαρό –η ηλεκτρική ενέργεια.

Ελαφρά αυξημένη σε σχέση με πέρυσι τον Οκτώβριο (2,95%) διαμορφώνεται φέτος η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας. Η τελική τιμή (συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιζόμενων χρεώσεων και των φόρων) διαμορφώνεται τον Οκτώβριο φέτος σε 0,245 ευρώ/κιλοβατώρα από 0,238 ευρώ/κιλοβατώρα πέρυσι.

Το πετρέλαιο θέρμανσης έκανε φέτος πρεμιέρα στις 15 Οκτωβρίου με τιμή χαμηλότερη κατά περίπου 14% σε σχέση με την περυσινή τιμή έναρξης. Στα 1,17 ευρώ/λίτρο διαμορφώνεται η τιμή του πετρελαίου θέρμανσης στις αστικές περιοχές της χώρας και στα 1,21 ευρώ/λίτρο στην περιφέρεια. Η πορεία των τιμών κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου παραμένει για όλους ένας άγνωστος «X», λόγω της αβεβαιότητας που έχει προκαλέσει στην παγκόσμια αγορά ενέργειας η ένταση των πολεμικών συγκρούσεων στη Μέση Ανατολή.

τρίτη υψηλότερη στην Ευρωζώνη, όπου συνολικά η αύξηση για αυτή την κατηγορία προϊόντων ήταν μόλις 2,1%. Σε ένα άλλο βασικό τρόφιμο, το οποίο μάλιστα από τα χρόνια της οικονομικής κρίσης έχει καταλάβει περίοπτη θέση στη διατροφή των ελληνικών νοικοκυριών, το κοτόπουλο και εν γένει τα πουλερικά, οι αυξήσεις τιμών στην Ελλάδα ήταν οι δεύτερες υψηλότερες στην Ευρωζώνη (2,8% έναντι μείωσης 0,4% στην Ευρωζώνη). Σε διψήφια ποσοστά παρέμεινε βεβαίως η αύξηση της τιμής του ελαιολάδου, 38,9%, που αποτελεί την πέμπτη υψηλότερη στην Ευρωζώνη. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στην Κύπρο (61,3%) ενώ στην Ευρωζώνη ήταν 21,4%.

Από την άλλη, πάντως, υπάρχουν τρόφιμα των οποίων οι τιμές εμφανίζουν κάμψη στην Ελλάδα, η οποία ακόμη δεν έχει οδηγήσει τις τιμές στα προ του 2022 επίπεδα. Στο φρέσκο γάλα η τιμή υποχώρησε κατά 2,1% έναντι αύξησης 0,7% στην Ευρωζώνη, στα τυριά μειώθηκε κατά 1,5% έναντι αύξησης 0,5%

στην Ευρωζώνη, ενώ στις βρεφικές τροφές καταγράφηκε επίσης μείωση τιμών τον Σεπτέμβριο του 2024 σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν της τάξης του 2,2% έναντι αύξησης 0,7% στην Ευρωζώνη.

Πέραν των τροφίμων, ωστόσο, υπάρχει και η ενέργεια, όπου δυστυχώς η Ελλάδα καταγράφει πάλι πολύ υψηλές αυξήσεις τιμών. Τον Σεπτέμβριο του 2024 στην Ελλάδα σημειώθηκε η δεύτερη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, 11,3% έναντι μείωσης 0,6% στην Ευρωζώνη, ενώ στο φυσικό αέριο καταγράφηκε η τρίτη μεγαλύτερη αύξηση, 20,2% έναντι 3% στην Ευρωζώνη. Σημαντικές ανατιμήσεις πλέον καταγράφονται και σε άλλα αγαθά, όπως τα είδη ένδυσης – υποδημάτων, όπου στην Ελλάδα σημειώθηκε η δεύτερη υψηλότερη τον Σεπτέμβριο, 4,6% έναντι 1,1% στην Ευρωζώνη, ενώ το γνωστό ζήτημα των ενοικίων επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της Eurostat, καθώς στην Ελλάδα καταγράφηκε η τέταρτη μεγαλύτερη αύξηση, 5,4% έναντι 3% στην Ευρωζώνη.

Εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ρύπων με ψηφιακές τεχνολογίες

Από την τεχνητή νοημοσύνη και το Διαδίκτυο των πραγμάτων μέχρι τη ρομποτική αυτοματοποίηση διαδικασιών και τη μηχανική μάθηση. Πρόκειται για έξυπνες ψηφιακές τεχνολογίες που δεν συμβάλλουν απλώς στην παραγωγή καινοτομίας ή στη βελτίωση των λειτουργιών μιας επιχείρησης, αλλά η αξιοποίησή τους δύνανται να βοηθήσει ακόμη και στη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματός τους.

Σύμφωνα με τον οδηγό του ΣΕΒ που περιλαμβάνει 5+1 πρακτικές πληροφορίες για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των επιχειρήσεων, οι έξυπνες ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να μειώσουν έως και 30% τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στον κύκλο ζωής των προϊόντων τους, έως και 90% τα παραγόμενα απόβλητα και έως 15% το συνολικό αποτύπωμα του μεταφορικού στόλου τους. Παράλληλα, η αξιοποίησή τους από τις επιχειρήσεις μπορεί να συμβάλει στη μείωση των α-

Σε ποσοστό 20% οι επιχειρήσεις συνδέουν τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος με την αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας.

πωλειών ενέργειας σε εμπορικά κτίρια έως 25% και στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε ποσοστό 50%. Σήμερα στην Ελλάδα οι επιχειρήσεις σε ποσοστό 20% συνδέουν τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος με την αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητάς τους, τη στιγμή που το 44% των επιχειρήσεων παγκοσμίως απαιτεί συγκεκριμένα κριτήρια περιβαλλοντικής βιωσιμότητας από προμηθευτές και συνεργάτες. Όπως αναφέρει ο οδηγός του ΣΕΒ, οι ψηφιακές τεχνολογίες και η ευ-

Η τεχνητή νοημοσύνη, μία από τις πιο δημοφιλείς αναδυόμενες τεχνολογίες, υπολογίζεται πως μπορεί να περιορίσει κατά 5%-10% τις παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030.

ρεία εφαρμογή τους μπορούν να μειώσουν έως 20% τις παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2050 σε κλάδους υψηλών εκπομπών, όπως η ενέργεια, τα υλικά αλλά και οι μεταφορές. Ειδικά για την τεχνητή νοημοσύνη, μία από τις πιο δημοφιλείς αναδυόμενες τεχνολογίες, υπολογίζεται πως μπορεί να περιορίσει κατά 5%-10% τις παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030.

Πάντως και οι ίδιοι οι καταναλωτές έχουν αρχίσει να δίνουν ψήφο εμπιστοσύνης σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν πολιτικές περιβαλλοντικής υπευθυνότητας. Στις ΗΠΑ, τα συσκευασμένα προϊόντα που παρήχθησαν με περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνους τρόπους εμφάνισαν μέσα ετήσια άνοδο πωλήσεων 6,4% την περίοδο 2018-2022, έναντι 4,7% για τα προϊόντα που παρήχθησαν χωρίς τέτοιες μεθόδους. Μάλιστα, ένα μεγάλο ποσοστό των καταναλωτών (κοντά στο 80%) θε-

ωρεί σημαντικό ή πολύ σημαντικό για τις επιχειρήσεις να σχεδιάζουν περιβαλλοντικά βιώσιμα προϊόντα, ενώ την ίδια στιγμή σχεδόν 7 στους 10 εργαζόμενους προτιμούν ως εργοδότες επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τέτοιες πολιτικές. Η πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΣΕΒ, Ράνια Αικατερινιάρη, δήλωσε πως «ο συγκεκριμένος του ψηφιακού και του πράσινου μετασχηματισμού στη διαδρομή της βιομηχανίας προς τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% μέχρι το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας το 2050, δημιουργεί σημαντικές δυνατότητες και ευκαιρίες. Ταυτόχρονα θα προσδιορίσει, σε μεγάλο βαθμό, την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στο παρόν και στο μέλλον». Όπως προσθέτει, «ειδικά για τη βιομηχανία, τα κριτήρια ESG που σχετίζονται με το περιβάλλον είναι πολλά και σύνθετα, απαιτούν δράσεις και σημαντικές επενδύσεις».

Αυξήσεις στα ακίνητα έφερε το νέο «Σπίτι μου»

Υπερτιμημένες και άνω των 30 ετών
οι κατοικίες που ταιριάζουν στο πρόγραμμα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στο ανώτατο ύψος δανείου μέσω του επερχόμενου νέου κύκλου του προγράμματος «Σπίτι μου», θα πρέπει να φτάσουν οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι προκειμένου να αυξήσουν τις διαθέσιμες επιλογές κατοικιών, χωρίς κι αυτό να αποτελεί εγγύηση, με δεδομένο ότι ήδη έχουν καταγραφεί σοβαρές ανατιμήσεις των ζητούμενων τιμών, με την προσδοκία ότι οι αξίες θα αυξηθούν λόγω της μεγάλης ζήτησης.

«Αυτή την περίοδο, βλέπουμε ότι τόσο οι πιθανοί δικαιούχοι του νέου προγράμματος, όσο και οι υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι αγοραστές, που ενδεχομένως να μην μπορούν να συμμετάσχουν, βρίσκονται ήδη στην αγορά σε αναζήτηση ακινήτου, προσπαθώντας να προλάβουν τις εξελίξεις και τον μεγάλο ανταγωνισμό που θα δημιουργηθεί από τις αρχές του 2025, όταν θα ξεκινήσει να τρέχει το πρόγραμμα», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Ηλίας Παπαγεωργιάδης, σύμβουλος επιχειρήσεων και επικεφαλής του ομίλου MORE Group, με δραστηριότητα και στην ανάπτυξη κατοικιών. Σύμφωνα με τον ίδιο, η εξέλιξη αυτή έχει ήδη προκαλέσει στρεβλώσεις στην αγορά, καθώς έχει δημιουργηθεί τεχνητή αύξηση των ζητούμενων τιμών, που φτάνει έως το 20% σε ορισμένες περιπτώσεις. «Πολλά ακίνητα, που δεν είναι επιλέξιμα μέσω του προγράμματος, δηλαδή είναι νεότερα του 2007, μεγαλύτερης επιφάνειας και ακριβότερα, έχουν επίσης ανατιμηθεί κατά τη λογική ότι αφού το παλιό κοστίζει 200.000 ευρώ, το δικό μου σπίτι, που είναι και νεότερο, γιατί να μην κοστίζει 250.000 ευρώ;», τονίζει ο κ. Παπαγεωργιάδης.

Ουσιαστικά, αυτό που παρατηρείται ήδη στην αγορά είναι ότι έχουν προεξοφληθεί οι αυξημένες των τιμών και τα ακίνητα που «ταιριάζουν» στο πρόγραμμα έχουν ήδη υπερτιμηθεί. Αυτό έχει προκαλέσει κι άλλες παρενέργειες, καθώς ακόμη και ακίνητα που δεν είναι επιλέξιμα μέσω του προγράμματος, α-

Το κόστος απόκτησης ενός σπιτιού στο ανώτατο ύψος του δανείου θα είναι πιο κοντά στις 220.000-230.000 ευρώ, υπολογίζοντας και τα υπόλοιπα έξοδα.

ποτιμώνται σε τιμές αρκετά υψηλότερες των πραγματικών τους, με αποτέλεσμα να υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι τραπεζικοί εκτιμητές αρνούνται να εγκρίνουν την απαιτούμενη χρηματοδότηση, ακριβώς λόγω της μεγάλης απόκλισης. Σύμφωνα με τον κ. Παπαγεωργιάδη, τουλάχιστον έως το τέλος του έτους, όσες πράξεις προχωρήσουν, θα γίνουν σε τιμές όχι πολύ υψηλότερες από εκείνες του καλοκαιριού.

Πάντως, με βάση τα σημερινά δεδομένα είναι εφικτή η αγορά κατοικίας, έστω και μεγάλης ηλικίας (π.χ. 30-40 ετών) σε διάφορες περιοχές της Αττικής. Στους Αμπελοκήπους, 200.000 ευρώ αγοράζουν σήμερα 102 τ.μ., στο Περιστέρι 130 τ.μ., στη Νέα Σμύρνη 87 τ.μ., στην Καλλιθέα 110 τ.μ. και στο Μαρούσι 77 τ.μ. Η πρόκληση που θα αντιμετωπίσουν οι ενδιαφερόμενοι είναι τόσο η εύρεση ακινήτων που να καλύπτουν τις ανάγκες τους, αλλά και σπιτιών τα οποία να βρίσκονται σε κατάσταση που να μπορούν να κατοικηθούν και να μην απαιτούν σωρεία επισκευών και αναβαθμίσεων. Ειδικά το δεύτερο αυτό στοιχείο είναι και το δυσκολότερο, καθώς τα ανακαινισμένα ακίνητα είναι ακριβότερα, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκονται συχνά σε κακή κατάσταση, που ίσως να απαιτούν κι ένα πρόσθετο δάνειο (π.χ. επισκευαστικό), ή το συμμετοχή σε κάποιο άλλο επιδοτούμενο πρόγραμμα (π.χ. Εξοικονομώ), για να γίνουν οι απαραίτητες εργασίες όσο το δυνατόν πιο οικονομικά.

Τα κόστη μεταβίβασης

Επίσης, θα πρέπει να υπολογιστούν και τα κόστη μεταβίβασης. Το θετικό

είναι ότι για αγορά πρώτης κατοικίας ισχύει αφορολόγητο όριο για τα πρώτα 275.000 ευρώ. Επομένως, δεν καταβάλλεται φόρος μεταβίβασης. Στη συνέχεια όμως οι δικαιούχοι θα πρέπει να υπολογίζουν 5.000 ευρώ (με ΦΠΑ) για το 2% της μεσιτικής αμοιβής, περίπου 1.500 ευρώ για τη συμβολαιογραφική αμοιβή, 1.000 ευρώ για έξοδα δανείου και μηχανικού τραπέζης (υπάρχουν πάντως και ειδικές προσφορές από τις τράπεζες που μειώνουν το κόστος αυτό), ενώ το τέλος εγγραφής στο κτηματολόγιο υπολογίζεται σε 1.173 ευρώ. Άλλα τόσα θα χρειαστούν και για την εγγραφή της προσημείωσης από την τράπεζα, ποσό που ασφαλώς καταβάλλει ο δανειολήπτης. Αν στην αγοραπωλησία παραστεί και δικηγόρος από την πλευρά του δανειολήπτη, στα παραπάνω υπολογίζονται άλλα 1.000 ευρώ, ξεπερνώντας τις 10.000 ευρώ.

Παράλληλα, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν και χρήματα για τη μετακόμιση, τον εξοπλισμό του ακινήτου και τυχόν επισκευές που θα χρειαστούν στο νέο σπίτι, με δεδομένο ότι θα πρόκειται για ακίνητο άνω των 17 ετών (τουλάχιστον), με το πιθανότερο να είναι πολύ μεγαλύτερης ηλικίας. Επομένως, όσοι προχωρήσουν σε αναζήτηση ακινήτου, θα πρέπει να είναι ενήμεροι για τα συνολικά έξοδα και να διαμορφώσουν αντιστοίχα τις προσδοκίες τους και φυσικά τον συνολικό τους προϋπολογισμό, ώστε να κινηθούν και ανάλογα

στην αγορά. Δεν είναι δηλαδή εύκολο να προχωρήσει κανείς στην απόκτηση ακινήτου 200.000 ευρώ, καθώς το τελικό ποσό θα είναι πιο κοντά στις 220.000-230.000 ευρώ, υπολογίζοντας και τα υπόλοιπα έξοδα.

Πάντως, στην αγορά εκτιμούν ότι με το πρόγραμμα «Σπίτι μου» δεν επι-

Αλλαγές στα κριτήρια

Το νέο πρόγραμμα «Σπίτι μου» θα εισαγάγει αρκετές και σημαντικές αλλαγές, αρχής γενομένης από το μέγεθός του, καθώς πλέον θα είναι ύψους 2 δισ. ευρώ, με την προσδοκία να ωφεληθούν συνολικά 20.000 δικαιούχοι. Παράλληλα, έχει διευρυνθεί το όριο ηλικίας των δικαιούχων, έως τα 50 έτη, από 39 έτη που ήταν προηγουμένως. Επιπλέον, αυξήθηκαν και τα εισοδηματικά κριτήρια, φτάνοντας τα έως 20.000 ευρώ εισόδημα για άγαμους, έως 28.000 ευρώ για ζευγάρια συν 4.000 ευρώ ανά παιδί, έως 31.000 ευρώ για μονογονεϊκή οικογένεια και 5.000 ευρώ επιπλέον για κάθε παιδί. Όσον αφορά τα επιλέξιμα ακίνητα, αυτά θα πρέπει να έχουν αξία συμβολαίου έως 250.000 ευρώ, να είναι επιφάνειας έως 150 τ.μ. και να έχουν κατασκευαστεί έως και το 2007 και όχι μεταγενέστερα.

λύεται η στεγαστική κρίση, καθώς με τον τρόπο που υλοποιείται δημιουργούνται στρεβλώσεις. Ουσιαστικά, όπως τονίζει ο κ. Παπαγεωργιάδης, «θα γίνουν όλα τα ακίνητα δυσπρόσιτα, επιπλέον και όσους αγοραστές είναι μη επιλέξιμοι για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα. Δηλαδή, από τη μία πλευρά θα βοηθήσουμε κάποιες χιλιάδες δικαιούχους να αγοράσουν ένα ίσως ακριβότερο απ' ό,τι θα έπρεπε σπίτι και ταυτόχρονα θα κάνουμε πιο δύσκολη τη ζωή για τους υπόλοιπους εκατοντάδες χιλιάδες ενδιαφερόμενους».

Ο ίδιος καταθέτει μια ενδιαφέρουσα εναλλακτική πρόταση για μελλοντικές αντιστοίχιες πρωτοβουλίες. «Αν ένας κυβερνητικός φορέας πήγαινε απευθείας στις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων και τα funds, με ρευστότητα 1 δισ. ευρώ, θα αγοράζε ακίνητα ελάχιστης αξίας 2,5-3 δισ. ευρώ. Βγάζοντάς τα στην αγορά και προσφέροντας εγγυήσεις 1 δισ. ευρώ στις τράπεζες για να δώσουν χαμηλότοκα δάνεια, θα υπήρχε ο δανεισμός για τους δικαιούχους. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιζαμε αύξηση της προσφοράς, θα παίρναμε (φθηνά) ακίνητα από το λιμνάζον στοκ και θα τα προσθέταμε στην αγορά. Επίσης, τα δάνεια θα δίνονταν σε χαμηλές αξίες, αποφεύγοντας τον κίνδυνο να δοθούν εγγυήσεις δανείων σε τιμές πολύ μεγαλύτερες από τις σημερινές! Άλλο να δώσεις δάνειο στα 80.000 ευρώ για ένα σπίτι και άλλο στα 150.000-200.000 για

το ίδιο σπίτι». Σύμφωνα με τον κ. Παπαγεωργιάδη, «με τον τρόπο αυτό και θα βοηθήσαμε όσους συμπολίτες μας δεν έχουν άλλη πρόσβαση για αγορά στέγης και δεν θα στρεβλώναμε την αγορά και το κυριότερο από όλα: Οι πολίτες θα πλήρωναν υποπολλαπλάσια δόση δανείου, σε τιμή κάτω από την αγορά. Με την πρόταση αυτή ή άλλες παρόμοιες θα προσθέταμε προσφορά ακινήτων στην αγορά και στη συνέχεια θα την απορροφούσαμε, με το κράτος να κερδίζει ή τουλάχιστον να μη χάνει, την ώρα που οι πολίτες θα ανακουφίζονταν. Προσωρινά θα ρίχναμε τις αξίες σε κάποιες στενές περιοχές, όμως δεκάδες χιλιάδες συμπολίτες μας θα είχαν και φθηνό σπίτι και φθινό δάνειο, αν τελικά αυτός είναι ο στόχος».

Μια άλλη πρόταση είναι να επιτραπεί και η χρηματοδότηση αγοράς ημιτελών κατασκευών, ή ακόμη και οικοπέδων που θα έχουν οικοδομική άδεια, καθώς και με τον τρόπο αυτό θα αυξανόταν η διαθεσιμότητα επιλέξιμων ακινήτων, χωρίς να μειώνεται η προσφορά από το συνολικό απόθεμα. Παράλληλα, είναι σημαντικό να μην υπάρχει «κόφτης» ηλικίας, με όριο το 2007, καθώς το πρόγραμμα δεν απευθύνεται μόνο στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη. Σε πολλές περιοχές της περιφέρειας, με τα χρήματα αυτά μπορεί κανείς να αγοράσει νεόδμητο σπίτι, που κοστίζει λίγο πάνω από ένα σπίτι του 1960 και του 1970 στο κέντρο της Αθήνας.

Υπεραποδίδουν τα πράσινα ακίνητα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης της αξίας των κατοικιών, είτε πρόκειται για πώληση είτε για ενοικίαση, εξελίσσεται η ενεργειακή απόδοση, μια και εξασφαλίζει χαμηλότερο λειτουργικό κόστος. Ωστόσο, δεν λείπουν και οι στρεβλώσεις, διότι το έλλειμμα κατοικιών και η προτίμηση της πλειονότητας των εγχώριων αγοραστών σε οικονομικές και προσιτές επιλογές έχουν δώσει μεγαλύτερη του αναμενόμενου ώθηση στις τιμές πώλησης και ενοικίασης ακόμη και ακινήτων που κατατάσσονται στις χαμηλότερες κλίμακες του ενεργειακού πιστοποιητικού.

Για παράδειγμα, το τελευταίο 12μηνο η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης τέτοιων ακινήτων στο κέντρο της Αθήνας, στα ανατολικά και στα δυτικά προάστια της Αττικής έχει αυξηθεί με ταχύτερο ρυθμό σε σχέση με τα πράσινα ακίνητα των ίδιων περιοχών. Σε αυτό έχει συμβάλει βεβαίως και η πολύ μικρή προσφορά τέτοιων ακινήτων στις περιοχές

Αλμα 36% στη μέση ζητούμενη τιμή των ενοικίων για ενεργειακά αποδοτικές κατοικίες στα νότια προάστια από το 2021 έως το 2024.

αυτές. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με σχετική ανάλυση του Spigotatos.gr, με βάση τα στοιχεία του δείκτη τιμών SPI προκύπτει ότι η μέση αύξηση των τιμών ενοικίασης κατοικιών χαμηλής ενεργειακής απόδοσης στα ανατολικά ήταν 19,9% έναντι αύξησης 12,3% των ακινήτων με ενεργειακή κλάση από Α+ έως Β. Αντιστοίχως στα δυτικά η αύξηση των ενοικίων των κατοικιών χαμηλής ενεργειακής απόδοσης ήταν 9,1% έναντι 7,1% εκείνων με υψηλή, ενώ στο κέντρο η αντίστοιχη αύξηση ήταν 9,9% και 8,3%, αντιστοίχως. Ωστόσο, στις περιοχές όπου η προσφορά κατοικιών υψηλής ενεργειακής απόδοσης είναι υψηλότερη,

όπως τα νότια και τα βόρεια προάστια, η εικόνα αντιστρέφεται, με τα πράσινα ακίνητα στα νότια να καταγράφουν ετήσια αύξηση κατά 12,7% έναντι 8,6% εκείνων με χαμηλή ενεργειακή απόδοση. Αντιστοίχως, στα βόρεια η αύξηση των πράσινων κατοικιών ήταν 5,8% έναντι 5%.

Όσον αφορά την προσφορά πράσινων κατοικιών προς ενοικίαση, στα νότια διαμορφώνεται σε 42%, στα βόρεια και στο κέντρο σε 22%, στα δυτικά προάστια σε 9% και στα ανατολικά σε μόλις 5%. Στα νότια προάστια εντοπίζεται και η υψηλότερη μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης κατοικιών με υψηλή ενεργειακή κλάση, φτάνοντας τα 15,3 ευρώ/τ.μ., ενώ η χαμηλότερη καταγράφεται στα δυτικά προάστια με 8,9 ευρώ/τ.μ.

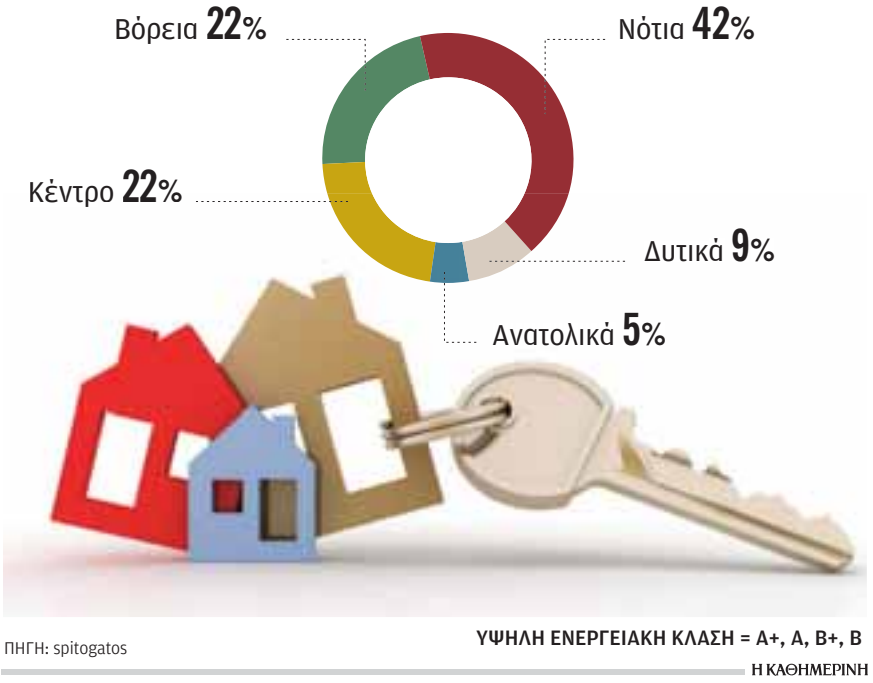
Εντυπωσιακή είναι η αύξηση 36% στη μέση ζητούμενη τιμή των ενοικίων για ενεργειακά αποδοτικές κατοικίες στα νότια από το 2021 έως το 2024. Στη μεσαία ενεργειακή κλάση (C, D, E) η μεγαλύτερη αύξηση τιμών εντοπίζεται στα ανατολικά με 28,2%, ενώ στις κα-

τοικίες χαμηλής ενεργειακής κλάσης η μεγαλύτερη άνοδος τα τρία τελευταία χρόνια παρατηρείται στα ανατολικά προάστια με 38,2%, ξεπερνώντας ακόμη και την αύξηση των κατοικιών υψηλής ενεργειακής απόδοσης. Μάλιστα, μόνο κατά το τελευταίο 12μηνο παρατηρείται αύξηση κατά 20%.

Σχετικά με τα πωλούμενα ακίνητα, η υψηλότερη μέση τιμή των πράσινων ακινήτων εντοπίζεται στα νότια προάστια με 4.636 ευρώ/τ.μ., ενώ αντίστοιχων προδιαγραφών κατοικίες στα ανατολικά κοστίζουν 2.800 ευρώ/τ.μ., αν και η μέση ζητούμενη τιμή εκεί έχει αυξηθεί κατά 52,4% από το 2021 μέχρι σήμερα. Σε σχέση με πέρυσι, η μεγαλύτερη αύξηση τιμών των πράσινων κατοικιών παρατηρείται στο κέντρο της Αθήνας με 20%. Ωστόσο, όπως δείχνουν τα στοιχεία, οι κατοικίες με την υψηλότερη ενεργειακή απόδοση σημειώνουν σε όλες τις περιοχές τις μεγαλύτερες αυξήσεις. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι, κατά κανόνα, πρόκειται για νεόδμητα ακίνητα.

Προσφορά κατοικιών προς ενοικίαση στην Αθήνα

ΥΨΗΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΛΑΣΗ, 2024

ΠΗΓΗ: spigotatos

ΥΨΗΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΛΑΣΗ = Α+, Α, Β+
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

WE DELIVER WHAT WE PROMISE

Ζήσε στην Καρδιά της Λευκωσίας

8000 57 57 www.cyfieldgroup.com   @cyfieldgroup

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ FREDERICK

Πρόγραμμα Κυκλοφοριακής Αγωγής

Το Πανεπιστήμιο Frederick υλοποιεί πρόγραμμα Κυκλοφοριακής Αγωγής με θέμα «Ασφάλεια στην κοινότητα», στο πλαίσιο του μαθήματος της Αγωγής Υγείας, που παρακολουθούν μαθητές και μαθήτριες Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης. Η έναρξη του προγράμματος ξεκίνησε την Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου και υλοποιείται από το Laboratory of Safety in the Community (LSC) του Πανεπιστημίου Frederick, σε συνεργασία με το Τμήμα Τροχαίας Αρχηγείου και με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. Μέχρι το τέλος της χρονιάς, αναμένεται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα 20 Γυμνάσια της επαρχίας Λευκωσίας. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος, οι μαθητές/μαθήτριες εκπαιδεύονται σε προσομοιωτή αυτοκινήτου, που διαθέτει το Πανεπιστήμιο, αλλά και σε διαδραστικές ασκήσεις μέσα από τις οποίες αναμένεται να αποκτήσουν δεξιότητες και να αναγνωρίσουν συναισθήματα που μπορεί να επηρεάσουν τη θετική συμπεριφορά τους ως χρήστες του οδικού δικτύου, με οποιαδήποτε ιδιότητα: πεζών, ποδηλατών, συνεπιβατών, οδηγών, μοτοσυκλετιστών.

Το πρόγραμμα στοχεύει, ακριβώς, στην αναγνώριση συναισθημάτων που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των χρηστών του οδικού δικτύου, στην αναγνώριση λαθών σε σχέση με τη συναισθηματική κατάσταση των ατόμων στο οδικό δίκτυο, στη συσχέτιση της συναισθηματικής κατάστασης με τη χρήση του οδικού δικτύου, και στην καλλιέργεια ορθής και ασφαλούς συμπεριφοράς κατά τη διακίνηση στο οδικό δίκτυο.

BBF

5 βραβεία στα European Property Awards

Η **BBF**, κορυφαία εταιρεία ανάπτυξης οικιστικών και εμπορικών ακινήτων με βάση την Κύπρο, διακρίθηκε με 5 βραβεία στα υψηλού κύρους και φήμης European Property Awards. Η απονομή πραγματοποιήθηκε σε μια τελετή που συγκέντρωσε καταξιωμένους ηγέτες και επαγγελματίες του κλάδου, όπως και πρωτοπόρους στον χώρο της καινοτομίας και συνδύασε τη λάμψη και τους εορτασμούς με την αναγνώριση και επιβράβευση των καλύτερων στον τομέα της ανάπτυξης ακινήτων στην Ευρώπη. Για την **BBF**, τα βραβεία συνιστούν ορόσημο, καθώς έρχονται να προστεθούν σε μία ευρεία σειρά διακρίσεων και αποτελούν αναγνώριση της προσήλωσής της στην αριστεία.

Οι επιβραβεύσεις σε κατηγορίες με τόσο δυνατό ανταγωνισμό εδραιώνουν τη θέση της **BBF** ως καινοτόμα δύναμη, η οποία θέτει νέα πρότυπα και επαναπροσδιορίζει το τοπίο

των ακινήτων προσφέροντας κατοικίες και χώρους γραφείων παγκόσμιας κλάσης. Η εταιρεία αναδείχθηκε ως νικήτρια σε 5 κατηγορίες στα 2024-2025 European Property Awards: Office Architecture Award για το **bbf: benchmark**, Apartment

/ Condominium Development Award για το **bbf: eden roc**, Residential Development 2-9 units Award για το **bbf: Montebello**, Residential High-Rise Development Award για το **bbf: sky tower**, και Residential Development 10-

19 units Award για το **bbf: marco polo**.

«Μας χαροποιεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι αποσπάσαμε όχι ένα, αλλά πέντε βραβεία από αυτόν τον διακεκριμένο θεσμό», δήλωσε ο Βαντίμ Ρομάνοφ, CEO της **BBF**. «Αυτά τα βραβεία δίνουν κίνητρο σε μας και την ομάδα των αρχιτεκτόνων συνεργατών μας από την **UHA**, και μας ωθούν να συνεχίσουμε να διαμορφώνουμε τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα και το τοπίο ανάπτυξης γης και ακινήτων στην Κύπρο, επαναπροσδιορίζοντας τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη με μοναδικά αναπτυξιακά έργα. Το κοινό μας όραμα παραμένει ακλόνητο και περιλαμβάνει τη δημιουργία χώρων που χαρακτηρίζονται όχι μόνο από εξαιρετική ποιότητα σχεδιασμού και κατασκευής, αλλά και από τον σκοπό τους να προσφέρουν στους πελάτες μας έναν άνετο μεσογειακό τρόπο διαβίωσης και εργασίας».

TELETHON

30 χρόνια δράσης

Μέσα σε κλίμα έντονων συγκινήσεων και επιβράβευσής της προσφοράς, πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο η επετειακή εκδήλωση που διοργάνωσε το **TELETHON**, για τα 30 χρόνια δράσης του φιλανθρωπικού θεσμού στην Κύπρο. Η εκδήλωση, είχε ως σκοπό την αναγνώριση της συνεισφοράς δεκάδων προσωποτήτων, επιχειρήσεων, φορέων και άλλων οργανωμένων συνόλων προς το **TELETHON**, που στην 30ετή πορεία του, υπήρξαν συμπαραστάτες στο έργο του θεσμού για τη στήριξη ασθενών με μυοπάθειες, αλλά και την έρευνα προς εξεύρεση κατάλληλων και αποτελεσματικών θεραπειών για νευρομυϊκές, γενετικές και άλλες νευρολογικές ασθένειες.

Το **TELETHON**, αποτελεί μια πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου και του Συνδέσμου Μυοπαθών Κύπρου, και από το 1994, όταν πρωτοξεκίνησε στην Κύπρο, έχει μετατραπεί σε έναν φάρο ανθρωπιάς, στηρίζοντας τους ασθενείς, την έρευνα, την ενημέρωση και κυρίως προσφέροντας φροντίδα.

Στην εισαγωγική της ομιλία, η πρόεδρος της Επιτροπής του **TELETHON**, κυρία Μαριάννα Τσαππή-Λεπτού, τόνισε τη σημασία του θε-

σμού, υπογραμμίζοντας πως «η πρωτοβουλία αυτή έχει εξελιχθεί σε ένα σύμβολο αλληλεγγύης, αγάπης, εθελοντικής αφοσίωσης και ελπίδας». Το **TELETHON**, ανέφερε, «για τρεις δεκαετίες, αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε εθελοντές και υποστηρικτές, όπως εσείς, που στέκεστε στο πλευρό ανθρώπων που δίνουν καθημερινά τη μάχη τους με μυϊκές και νευρομυϊκές παθήσεις. Μέσα από προσωπική δέσμευση, ο κάθε ένας που συμμετέχει, είτε ως εθελοντής, χορηγός ή συνεργάτης, έχει βάλει το δικό του λιθαράκι στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής αυτών των ανθρώπων». Κάνοντας έναν απολογισμό της δράσης του θεσμού, η κα Λεπτού ανέφερε πως όλα αυτά τα χρόνια, «οι εκδηλώσεις του **TELETHON** έχουν γίνει σύμβολο αλληλεγγύης και προσφοράς, ενώνοντας ανθρώπους από κάθε γωνιά της Κύπρου».

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την απονομή τιμητικών διπλωμάτων σε προσωπικότητες, επιχειρήσεις, φορείς και άλλα οργανωμένα σύνολα που έχουν στηρίξει το **TELETHON** όλα αυτά τα χρόνια, αναγνωρίζοντας τη σημαντική συνεισφορά τους προς το φιλανθρωπικό έργο του θεσμού.

FORD EXPLORER

Πρώτη εμφάνιση στην Κύπρο

Το νέο αμιγώς ηλεκτρικό Ford Explorer έκανε την πρώτη του εμφάνιση στην Κύπρο, σε μια ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Παλιά Μαρίνα Λεμεσού, σηματοδοτώντας την έναρξη μιας νέας εποχής ηλεκτρικών οχημάτων της Ford στην Ευρώπη.

Σχεδιασμένο στην Ευρώπη και κατασκευασμένο στο Κέντρο Ηλεκτρικών Οχημάτων της Ford στη Γερμανία, το πενταθέσιο SUV προσφέρει αυτονομία έως και 600 χιλιόμετρα και δυνατότητα ταχείας φόρτισης από 10% σε 80% σε μόλις 26 λεπτά, καθιστώντας το ιδανικό τόσο για καθημερινές μετακινήσεις όσο και για περιπέτειες.

Ο Στέλιος Ασημένιος, διευθυντής Λειτουργιών της Michaels Automotive Limited, δήλωσε: «Αυτό δεν είναι απλώς ένα ακόμη SUV, είναι ένα ορόσημο στην εξέλιξη των ηλεκτρικών οχημάτων. Το Explorer συνδυάζει τον αμερικανικό σχεδιασμό με τη γερμανική μηχανολογία, προσφέροντας εντυπωσιακή αυτο-

νομία έως και 602 χιλιόμετρα».

Το Explorer πληροί τις προϋποθέσεις για την κρατική επιδότηση των 9.000 ευρώ, με τις τιμές να ξεκινούν από 30.900 ευρώ για τη standard μπαταρία και από 38.500 ευρώ για την έκδοση με μπαταρία εκτεταμένης εμβέλειας με αυτονομία μέχρι 602 χιλιόμετρα. Το νέο Explorer βρίσκεται σε όλες τις πόλεις της Michaels Automotive Limited σε όλες τις πόλεις της Κύπρου, περιμένοντας τους πελάτες να το δουν από κοντά και να το οδηγήσουν.

Η Ford συνεχίζει τη δέσμευσή της προς το μέλλον με την επίκαιμη κυκλοφορία του αμιγώς ηλεκτρικού Carpi αργότερα φέτος και την ηλεκτρική έκδοση του δημοφιλούς Puma το 2025.

των. Το Explorer συνδυάζει τον αμερικανικό σχεδιασμό με τη γερμανική μηχανολογία, προσφέροντας εντυπωσιακή αυτο-

16TH ANNUAL CHARITY WALK

I'D RATHER WALK THAN DRINK AND DRIVE

Register online now until 1.11.2024

SUNDAY 3.11.2024 - AMATHOUNTA (OPPOSITE THEAMA) - 9AM

www.dancingqueenfoundation.com

16th ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΠΡΟΤΙΜΩ ΝΑ ΠΕΡΠΑΤΗΣΩ ΠΑΡΑ ΝΑ ΠΙΩ ΚΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΩ

Συμμετοχές μέχρι 1.11.2024

Dr Yiota Demetriou THE DANCING QUEEN FOUNDATION

25 81 81 40

Freedom 24

Gold Sponsors

Silver Sponsors

Bronze Sponsors

Media Sponsors

Sponsors

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ παρουσιάζει

ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΜΕ ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Σύντομα σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία

«Βουτιά» σε τράπεζες και blue chips, πτώση 1,67% στο Χρηματιστήριο

Στις 1.414,65 μονάδες έκλεισε ο Γενικός Δείκτης, στα 133,99 εκατ. ο ιζήρος

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ισχυρή πτώση σημειώθηκε στο Χρηματιστήριο Αθηνών, με όλα τα blue chips να κλείνουν στο «κόκκινο» και τις τράπεζες να πρωταγωνιστούν στις ρευστοποιήσεις των επενδυτών, με αποτέλεσμα ο Γενικός Δείκτης να διαγράψει πλήρως την άνοδο που είχε καταγράψει τις τελευταίες ημέρες. Ειδικότερα, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 1.414,65 μονάδες με πτώση 1,67%, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 133,99 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με απώλειες της τάξης του 2,02% στα 3.432,18 μονάδες, ενώ πτώση 1,11% σημείωσε ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης, κλείνοντας στις 2.293,42 μονάδες. Στα πιο τραπέζια blue chips, με πτώση 4,09% έκλεισε η ΔΕΗ, ακολουθώντας με απώλειες 3,80% και 3,15% οι Βιοκάλλο και Cenergy, αντίστοιχα, ενώ πάνω από 2% ήταν η απώστει στο Ελλάδατορ, ΟΤΕ, Metlen και Aegean. Με απώλειες άνω του 1% έκλεισαν ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Coca-Cola, Motor Oil, Jumbo, Lamda Development, ΟΠΑΠ, ΕΛΒΑΛΧαλκόρ και Autohellas.

Ο τραπεζικός δείκτης κατέγραψε

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε χθες με απώλειες της τάξης του 2,02% στις 3.432,18 μονάδες, ενώ ο τραπεζικός δείκτης κατέγραψε «βουτιά» της τάξης του 2,29% κλείνοντας στις 1.197,92 μονάδες.

«βοηθία» της τάξης του 2,29% κλείνοντας στα 1.197,92 μονάδες, με την Τράπεζα της Ελλάδας να σημειώνει πτώση 3,79%, η Eurobank να κλείνει στο -2,99%, την Alpha Bank στο -2,40% και την Εθνική Τράπεζα στο -0,91%. Σύμφωνα με πληροφορίες οι επόμενες μέρες της αγοράς, οι κινήσεις των Morgan Stanley και Goldman Sachs, οι οποίες το τελευταίο διήμερο προχώρησαν σε μείωση των τιμών-στόχων για τις μετοχές των ελληνικών τραπεζών, βάρυναν το κλίμα στο X.A. H Goldman, μετά τη

Μorgan Stanley τη Δευτέρα, αναθεώρησε τις εκτιμήσεις της για τις ελληνικές τράπεζες με αφορμή τις νέες προβλέψεις για τη ν πορεία των επιτοκίων της ΕΚΤ. Πλέον εκτιμά ότι τα επιτόκια θα διαμορφωθούν στο 3% στο τέλος του 2024 από 3,25% που έβλεπε πριν, και στο 2% στο τέλος του 2025 και το 2026 από 2,25% πριν. Αυτή η αναθεώρηση αντανακλάται σε πτωτικά αναθεωρημένα έσοδα (NII) για τα καθαρά επιτοκιακά έσοδα (NII) και για τα κέρδη ανά μετοχή των ελληνικών τραπεζών.

κτών τραπεζών, όπως σημείωσε, γεγονός που την οδήγησε να μειώσει κατά 6% σε μέσο όρο τις τιμές-στόχους των μετοχών τους. Έτσι, για την Τράπεζα Πειραιώς η τιμή-στόχος διαμορφώνεται στα 5,40 ευρώ από 5,90 ευρώ, για την Εθνική στα 10,60 ευρώ από 11 ευρώ, για τη Eurobank στα 2,50 ευρώ από 2,70 ευρώ και για την Alpha Bank στα 1,90 ευρώ από 2 ευρώ πριν. Με τα διαδραστικά χρηματία από τις αλυσίδες εκδόσεις και placements να μην έχει ακόμη ολοκληρωθεί, η ΑΜΚ της Τράπεζας Αττικής είναι σε εξέλιξη με τις διακυμάνσεις της τιμής της μετοχής να οδηγούν σε ανισορρολία υψηλές αποτιμήσεις, προκαλώντας εύλογα ερωτήματα στην επενδυτική κοινότητα, σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος διοίκησης στην Κύκλος Χρηματοοικονομική. Έτσι, οι πωλητές απέχτησαν ξανά τον υπεριορίλα, με τη ριζόχτη της ελληνικής αγοράς να οδηγεί τον Γενικό Δείκτη πάλι προς το 1.400 μονάδες, επαναφέροντας έτσι στο προεκκίνητο την ανάγκη για αντιμετώπιση του υψηλού βαθμού εδάρτησης από τις συναλλαγές των διεθνών επενδυτών.

[illegible]

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.414,65	1.438,72	-24,07	-1.67%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.432,18	3.503,08	-70,90	-2.02%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	14.492,27	14.681,32	-189,05	-1.29%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.904,37	3.952,35	-47,98	-1.21%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.293,42	2.319,10	-25,68	-1.11%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	819,34	835,35	-16,01	-1.92%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Χ.Α.	360,19	367,53	-7,34	-2.00%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	1.611,83	1.644,60	-32,77	-1.99%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	5.888,18	6.009,81	-121,63	-2.02%
FTSE/Χ.Α. MID CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.140,57	3.175,74	-35,17	-1.11%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	2.032,76	2.064,91	-32,15	-1.56%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.668,55	2.713,95	-45,40	-1.67%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.197,92	1.226,05	-28,13	-2.29%
FTSE/ATHEX ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	5.735,48	5.821,63	-86,15	-1.48%
FTSE/ATHEX ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.624,70	5.756,64	-131,94	-2.29%
FTSE/ATHEX ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.872,48	4.917,79	-45,31	-0.92%
FTSE/ATHEX ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.066,91	5.136,15	-69,24	-1.35%
FTSE/ATHEX ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	6.549,52	6.583,89	-34,37	-0.52%
FTSE/ATHEX ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	6.388,65	6.473,60	-84,95	-1.31%
FTSE/ATHEX ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	4.761,77	4.887,93	-126,16	-2.58%
FTSE/ATHEX ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.846,53	4.954,30	-107,77	-2.18%

* Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοινώνουν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές θα ισχύουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	74.385.229,46
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	8.351.860,36
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	8.265.811,75
ΠΟΛΥΑΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	6.865.418,60
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	6.631.973,11
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	6.014.356,02
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	5.483.226,24
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.728.736,03
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.368.649,58
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	2.178.183,60
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2.119.358,71
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.533.891,17
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.281.736,99
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	835.029,36
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	754.549,78
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	728.040,00
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	717.594,17
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	647.049,70
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	350.033,04
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	294.324,20
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	225.853,70
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	207.989,96
ΥΔΡΕΥΣΗ	203.896,64
ΤΡΟΦΙΜΑ	199.584,72
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	178.446,29
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	168.572,23
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	112.688,29

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,57	-3,8
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	8,62	-3,15
ΤΙΤC (ΤΙΤΑΝ)	33	-0,75
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	33,2	-1,6
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	15,72	-2,12
ΑΡΑΓΓ (ΑEGEAN AIRLINES)	10,3	-2
TENERG (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	19,65	-0,05
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	10,96	-0,54
ΔΑΑ (ΔΙΕΘΝ. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΑΘ.)	7,578	-0,55
ΕΛΛΑΚΤΟΡ (ΕΛΛΑΚΤΟΡ)	1,8	-2,39
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	17,44	-1,58
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	33,26	-2
ΛΑΜΔΑ (LAMDΑ DEVELOPMENT)	7,19	-1,51
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,812	-1,95
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,466	-2,4
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	25,48	-1,62
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	7,376	-0,91
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	3,73	-3,74
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,95	-2,99
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7	-0,28
ΟΤΟΕΛ (ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ)	11,1	-1,6
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	5,63	0
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	15,83	-1,06
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	20,66	-1,99
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	11,72	-4,09

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	5,760	3,78%	PERFORMANCE TECHNOLOGIES (ΚΟ)	6,180	-4,19%
KPI - KPI (ΚΟ)	13,450	1,89%	ΔΕΗ (ΚΟ)	11,720	-4,09%
ΕΛΒΕ (ΚΟ)	5,550	1,83%	VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	5,570	-3,80%
BANK OF CYPRUS HOLDINGS PLC	4,250	0,71%	ΡΕΒΟΙΛ (ΚΟ)	1,650	-3,79%
ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗΣ (ΚΟ)	2,300	0,44%	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	3,730	-3,74%
ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	2,620	0,38%	ΑΛΟΥΜΥΛ (ΚΟ)	3,110	-3,72%
ΜΠΛΕ ΚΕΑΡΟΣ ΑΕΕΑΠ (ΚΟ)	3,650	0,27%	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	2,880	-3,52%
ORILINA PROPERTIES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	0,824	0,24%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,281	-3,28%
			CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	8,620	-3,15%
			UNIBIOS (ΚΟ)	1,550	-3,13%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	27.502.673,09
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	16.108.484,90
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	16.050.659,77
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	12.377.795,04
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	7.904.185,37
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	7.823.477,12
METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ)	6.865.418,60
ΟΤΕ (ΚΟ)	6.014.356,02
ΔΕΗ (ΚΟ)	5.836.057,67
JUMBO (ΚΟ)	5.483.226,24
ΕΥΡΟΧΧ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ (ΚΟ)	3.38%
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	0,42%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,41%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,36%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,34%
ΒΙΟΤΕΡ (ΚΟ)	0,34%
ΕΥΡΟΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,30%
GALAXY COSMOS MEZZ PLC (ΚΟ)	0,29%
ΑΛΟΥΜΥΛ (ΚΟ)	0,29%
CAIRO MEZZ PLC (ΚΟ)	0,29%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

3/10/24	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	254	1.251	5.572
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	7	25	1.655
FTSE/Χ.Α. Large Cap	246	1.225	3.907
MSCI GREECE REBASED	1	1	10
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.490	27.864	454.227
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	39	1.075	28.924
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	14	27	3.277
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	247	11.397	182.181
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	0	0	765
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	1	1	113
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	1	2	1.287
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	2	6	135
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	79	358	4.904
ΕΛΛΑΚΤΟΡ (ΚΟ)	31	192	3.663
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	16	148	4.171
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	130	2.098	18.359
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	6	30	4.047
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3	11	976
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	63	446	11.558
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	6	16	3.654
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	7	85	5.161
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	41	248	7.563
INTRAKAT (ΚΟ)	51	210	1.937
JUMBO (ΚΟ)	7	17	139
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	37	231	6.078
MIG (ΚΟ)	45	168	4.617
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	2	10	119
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	44	273	6.613
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	114	1.412	20.764
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	2	4	884
ΤΡΑΠΕΖΑ OPTIMA BANK (ΚΟ)	1	1	72
ΟΤΕ (ΚΟ)	9	29	2.644
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	74
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	336	8.418	86.791
ΔΕΗ (ΚΟ)	101	751	21.333
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	18	37	204
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	0	0	16.627
TITAN CEMENT (ΚΑ)	8	23	429
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	29	140	4.164
Δικαιώματα σε Δείκτες	3	11	514
FTSE/Χ.Α. Large Cap	3	11	514
Δικαιώματα σε Μετοχές	4	11	433
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1	3	345
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	51
ΟΤΕ (ΚΟ)	1	2	0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	2	6	37
Συνολική Δραστηριότητα	1.751	29.137	460.746

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 22 Οκτωβρίου 2024

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΜΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	3,8900	4,0400	3,9811	4,4990	442.321	4,0200	4,0300	4,0300	0,75
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	4,2000	4,2800	4,2471	-0,6070	90.893	4,2400	4,2500	4,2500	0,00
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	1,7050	1,7550	1,7322	0,7110	80.217	1,7250	1,7400	1,7400	-0,57
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,1250		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,0470	0,0485	0,0480	0,0680	26.251	0,0475	0,0490	0,0485	1,04

Τεχνολογία										
ΛΟΥΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2,8800	2,9000	2,8963	5,2680	6.400	2,8400	2,9000	2,9000	0,00

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	2,2800	2,2800	2,2800	0,0000	3.400	2,2800	2,3000	2,2800	0,00
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0,1550	0,0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ	0,0215	0,0215	0,0215	0,0780	1.112	0,0190	0,0215	0,0215	2,38
ΑΙΕΠ	ΑΙΛΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΕΜ, Σ)	0,0500	0,0500	0,0500	0,0000	4.000	0,0500	0,0540	0,0500	0,00
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΠΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0600	0,0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,4700		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0330		
ΙΣΕΠ	ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΕΜ, Σ)						0,0355	0,0000		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0090	0,0110		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)	0,0040	0,0040	0,0040	0,0000	750	0,0040	0,0000	0,0040	0,00
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0,0025	0,0025	0,0025	0,0000	7.000	0,0025	0,0030	0,0025	0,00
ΦΑΕΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0005		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0175		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC	0,0195	0,0195	0,0195	-0,1000	10.000	0,0200	0,0215	0,0195	-4,88
ΑΓΡΟ	*ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ *ΤΗ ΠΡΟΒΟΔΩΤ* ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ *	1,4600	1,4600	1,4600	23,9000	358	1,4600	0,0000	1,4600	19,67
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD	0,0185	0,0185	0,0185	0,0350	680	0,0185	0,0190	0,0185	2,78
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0,0900	0,0900	0,0900	0,0230	20.800	0,0860	0,0990	0,0900	0,00
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALLYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0,0550	0,0550	0,0550	0,5000	20.500	0,0500	0,0000	0,0550	10,00
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,7600	0,8250		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						3,2600	3,4000		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,1490	0,0000		

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΔΑΜΠΕΡΤΟ ΜΑΡΕΣΚΑ

Οι σχέσεις Μέσης Ανατολής και Λατινικής Αμερικής

Η **διαφοροποίηση** είναι η λέξη-κλειδί για να περιγράψει τις ανάγκες της Λατινικής Αμερικής, η οποία αναζητεί συνεργασίες εκτός του Παγκόσμιου Βορρά, γεγονός που καθιστά τη Μέση Ανατολή φυσικό πόλο έλξης. Εν τω μεταξύ, το Ιράν, η Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) και η Τουρκία –αν θεωρήσουμε την τελευταία μέρος της Μέσης Ανατολής– επιδιώκουν συνεχώς να ενισχύσουν την παρουσία τους εκεί. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δύο περιοχών είναι απτή απόδειξη του σημαντικού πολυπολικού κόσμου. Στην παράνοιά τους για την Κίνα οι ΗΠΑ ανταμείβονται τη Λατινική Αμερική απλώς ως ασφαλή προμηθευτρια πρώτων υλών και αντίβαρο στην κινεζική επιρροή. Αναφορικά με την Ε.Ε., η πρόσφατη έκθεση του Μάριο Ντράγκι περί ανταγωνιστικότητας επιβεβαίωσε το στρατηγικό πεδίο της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, ήτοι την αναζήτηση ενέργειας και φυσικών πόρων. Τα σχέδια της Κίνας, εν τω μεταξύ, είναι ακόμη ασφαλή. Δεδομένου ότι οι Λατινοαμερικανικές κυβερνήσεις απορρίπτουν τις πολιτικές εντολές που συνήθως επιβάλλουν οι χώρες του Παγκόσμιου Βορρά ως μέρος οικονομικών εταιρικών σχέσεων, η Μέση Ανατολή αναδεικνύεται ως η μόνη δύναμη που μπορεί να προσεγγίσει τη Λατινική Αμερική με σεβασμό και ελάχιστες προϋποθέσεις, προσφέροντας δικαιο εμπόριο.

Επί παραδείγματι, οι δυτικές κυρώσεις κατά της Κούβας, της Νικαράγουας και της Βενεζουέλας είναι η ουσία της παρουσίας του Ιράν στη Λατινική Αμερική. Μετά το 1979, όταν συνέπεσαν η Ιρανική Επανάσταση και η εξέγερση των Σαντινίστας στη Νικαράγουα, η Τεχεράνη άρχισε να παρέχει πετρέλαιο και άλλους ενεργειακούς πόρους στην Κούβα και τη Νικαράγουα ως εναλλακτική πηγή. Από την προεδρία του Ούγκο Τοάβες το 1999 στη Βενεζουέλα οι αμοιβαίες υποστηρίζουν επίσης στρατιωτικά και εμπορικά έργα για το Καράκας, τα οποία έχουν αποκτήσει πρόσθετη

σημασία υπό το φως των σημερινών κυρώσεων της Ουάσινγκτον κατά της χώρας. Αν και οι ΗΠΑ και η Ευρώπη διατηρούν επιζήμιες σχέσεις με αυτές τις χώρες, στις οποίες μπορούμε να προσθέσουμε και τη Βολιβία, το Ιράν οργανώνει συνεχείς επισκέψεις υψηλού επιπέδου με επίκεντρο την ενεργειακή συνεργασία, το εμπόριο και την άμυνα.

Ισως ένα ακόμη πιο εντυπωσιακό παράδειγμα αφορά τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η αρχή έγινε το 2005, στη σύνοδο κορυφής των λατινοαμερικανικών - αραβικών χωρών υπό την αιγίδα του Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα, τότε προέδρου της Βραζιλίας. Σήμερα τα ΗΑΕ έχουν υπογράψει μια ισορροπημένη και σημαντική οικονομική συμφωνία τόσο με την Κολομβία όσο και με την Κόστα Ρίκα. Η ικανότητα των ΗΑΕ να πείσουν όχι μόνο τις αρχές των δύο χωρών, αλλά και τον ντόπιο πληθυσμό, δεν είναι απλώς τύχη. Η Κολομβία, σύμμαχος των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, εξακολουθεί να υποφέρει από τις δυσμενείς επιπτώσεις της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου με την Ουάσινγκτον και είναι πρόθυμη να τη διαπραγματευθεί εκ νέου. Η έντονη επιρροή παραγόντων της Μέσης Ανατολής στη Νότια Αμερική θα πρέπει να αμφισβητήσει την Ε.Ε. Η Mercosur, ένας περιφερειακός οργανισμός που περιλαμβάνει την Αργεντινή, τη Βολιβία, τη Βραζιλία, την Παραγουάη, την Ουρουγουάη και τη Βενεζουέλα (αν και έχει ανασταλεί η συμμετοχή της), επιδιώκει μία περίφημη εμπορική συμφωνία με την Ε.Ε. επί 20 και πλέον χρόνια, αλλά προς το παρόν υπάρχει αδιέξοδο από την ευρωπαϊκή πλευρά. Τέλος, οι προσπάθειες της Αγκυρας αξίζουν ιδιαίτερης προσοχής. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν επισκέφθηκε το Μεξικό, την Κολομβία και την Κούβα το 2015, οι επαφές συνεχίστηκαν τα επόμενα χρόνια στη Νότια Αμερική και ιδρύθηκαν νέες πρεσβείες και πολιτιστικά ιδρύματα.

• Το άρθρο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Φρίντριχ Εμπέρτ <https://www.ips-journal.eu/>.

Οι τόκοι, σταθερή πηγή ισχυρών κερδών για τις ελληνικές τράπεζες

Ενισχύονται από την αύξηση των δανείων και τις προθεσμιακές καταθέσεις

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Παρά τις μειώσεις επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τα καθαρά έσοδα από τόκους των ελληνικών τραπεζών θα παραμείνουν ανθεκτικά στηρίζοντας την κερδοφορία τους, όπως εκτιμά η Eurobank Equities, χάρη στην αύξηση των δανείων, τις στρατηγικές αντιστάθμισης, τα ενισχυμένα επενδυτικά χαρτοφυλάκια και τη σταθεροποίηση των προθεσμιακών καταθέσεων.

Οι ελληνικές τράπεζες, όντας ιδιαίτερα ευαίσθητες στα επιτόκια, σημείωσαν μία από τις πιο απότομες αυξήσεις στα καθαρά έσοδα από τόκους (NII) και στα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια (NIM) σε ετήσια βάση το 2023 (+90 μονάδες βάσης), υπεραποδίδοντας σημαντικά των τραπεζών της περιφέρειας.

Ωστόσο είναι πιθανό να επηρεαστούν περισσότερο από τις μειώσεις επιτοκίων, με την αγορά να τιμολογεί συνολικά μείωση κατά 175 μονάδες βάσης τα επόμενα δύο χρόνια. Όπως επισημαίνει η χρηματοπιστωτική, ενώ η πίεση στα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια (NIM) έχει ξεκινήσει, εκτυλίσσεται με βραδύτερο ρυθμό από τον αναμενόμενο, οδηγώντας σε ανοδικές αναθεωρήσεις των εκτιμήσεων των διοικήσεων για τα ΝΠ του 2024, οι οποίες υποδεικνύουν ότι αυτή η ανθεκτικότητα θα μπορούσε να διατηρηθεί και στη συνέχεια.

Κατά την Eurobank Equities, το «κλειδί» που αναμένεται να στηρίξει τα καθαρά επιτοκιακά έσοδα είναι η σταθεροποίηση των προθεσμιακών καταθέσεων, οι οποίες παρέμειναν αμετάβλητες το δεύτερο τρίμηνο, στο 25% του συνόλου των καταθέσεων. Αυτή η σταθερότητα διατηρήθηκε για τέσσερα συνεχόμενα τρίμηνα, διαδραματίζοντας κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη της ανθεκτικό-

Σύμφωνα με τη Eurobank Equities, το «κλειδί» που θα στηρίξει τα καθαρά επιτοκιακά έσοδα είναι η σταθεροποίηση των προθεσμιακών καταθέσεων, οι οποίες ήταν αμετάβλητες το δεύτερο τρίμηνο, στο 25% του συνόλου των καταθέσεων. Η χρηματοπιστωτική εκτιμά ότι θα παραμείνουν κοντά σ' αυτά τα επίπεδα και τα επόμενα χρόνια.

Τα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια θα κινηθούν περίπου στο 2,37% έως το 2026, από 2,60% το 2023, σημειώνει η Eurobank Equities.

τητας των καθαρών επιτοκιακών περιθωρίων. Οι τράπεζες έχουν επισημάνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της ανατιμολόγησης των καταθέσεων είναι πλέον πίσω, καθώς εισερχόμαστε σε έναν κύκλο μείωσης των επιτοκίων με τον ανταγωνισμό των καταθέσεων να πα-

ραμένει υποτονικός λόγω των περιορισμένων αναγκών ρευστότητας του κλάδου.

Η χρηματοπιστωτική εκτιμά πως οι προθεσμιακές καταθέσεις θα διαμορφωθούν στο 23% του συνολικού μείγματος το 2024 και θα παραμείνουν κοντά σε αυτά τα επίπεδα τα επόμενα χρόνια.

Ενας άλλος βασικός παράγοντας που συμβάλλει στις πιο αισιόδοξες προοπτικές για τα καθαρά έσοδα από τόκους είναι η αύξηση των δανείων. Επειτα από ένα σχετικό αδύναμο πρώτο τρίμηνο, οι εκταμιεύσεις δανείων αυξήθηκαν στο δεύτερο τρίμηνο (+3 δισ. ευρώ έναντι 0,1 δισ. ευρώ στο α' τρίμηνο) και οι τράπεζες εμφανίζονται αισιόδοξες για τον

εταιρικό δανεισμό, ο οποίος αναμένεται να παραμείνει εύρωστος κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Συνολικά, η Eurobank Equities προβλέπει σωρευτική επέκταση του δανειακού χαρτοφυλακίου περίπου 16,3 δισ. ευρώ για τις τρεις τράπεζες που καλύπτει (Alpha Bank, Εθνική, Πειραιώς) το 2024-2026, που συνεπάγεται μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης περίπου 5,7%.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν επίσης εφαρμόσει εκτεταμένες στρατηγικές αντιστάθμισης (hedging) για να προστατεύσουν τα έσοδα από την αναμενόμενη μείωση των επιτοκίων. Ενώ το κόστος τους επιβαρύνει επί του παρόντος τα καθαρά έσοδα από τόκους, αυτές οι στρα-

τηγικές αναμένεται να δημιουργήσουν κέρδη στη συνέχεια καθώς τα επιτόκια μειώνονται. Με βάση τις προβλέψεις της χρηματοπιστωτικής για το Euribor, οι δραστηριότητες αντιστάθμισης κινδύνου θα μπορούσαν να προσθέσουν περίπου 4% στα ΝΠ το 2025 και 6% έως το 2026.

Επιπλέον, οι ελληνικές τράπεζες έχουν αυξήσει τα χαρτοφυλάκια επενδυτικών τίτλων σε περίπου 22% του συνόλου του ενεργητικού, από κάτω του 20% το 2023, μετριάζοντας περαιτέρω την ευαισθησία τους στις διακυμάνσεις των επιτοκίων.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurobank Equities, με βάση τα παραπάνω, τα καθαρά έσοδα από τόκους των ελληνικών τραπεζών αναμένεται να αυξηθούν κατά 1% σε ετήσια βάση το 2024, ενώ το 2025 θα μειωθούν κατά 6% και το 2026 κατά 2% περαιτέρω. Συνεπώς, το 2026, τα καθαρά έσοδα από τόκους προβλέπεται να είναι μόλις 7% κάτω από το επίπεδο του 2023, καθώς η επέκταση των δανείων, οι διαρθρωτικές αντισταθμίσεις, τα ενισχυμένα επενδυτικά χαρτοφυλάκια σταθερού επιτοκίου και η σταθεροποίηση των προθεσμιακών καταθέσεων θα αντισταθμίσουν εν μέρει.

1) Τη μείωση των spreads δανεισμού, ιδιαίτερα στον εταιρικό τομέα, έπειτα από την αναβάθμιση της Ελλάδας σε επενδυτική βαθμίδα και τον αυξανόμενο ανταγωνισμό.

2) Τις συνεχιζόμενες εκδόσεις MREL.

3) Τον αντίκτυπο των μειώσεων επιτοκίων.

Ως αποτέλεσμα, αναμένει ότι τα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια θα κινηθούν περίπου στο 2,37% έως το 2026, από 2,60% το 2023, ωστόσο θα εξακολουθούν να είναι σημαντικά υψηλότερα από το επίπεδο του 1,73% που επιτεύχθηκε το 2022.

Σημαντική μείωση του ελληνικού χρέους προβλέπει η Fitch

Της **ΚΟΡΙΝΑΣ ΣΑΜΑΡΚΟΥ**

Η **Ελλάδα** έχει υπεραποδώσει δημοσιονομικά τα τελευταία χρόνια και αναμένεται να συνεχίσει τις καλές δημοσιονομικές πολιτικές το 2024 και τουλάχιστον έως το 2026 που είναι ο ορίζοντας των προβλέψεων της, σημειώνει η Fitch Ratings, προβλέποντας πρωτογενή πλεονάσματα πάνω από το 2,5% του ΑΕΠ για τα επόμενα τρία χρόνια και μείωση του χρέους πάνω από 50 ποσοστιαίες μονάδες, από το υψηλό του 206% του ΑΕΠ που καταγράφηκε το 2020 και έως το 2026.

Πρόκειται, όπως σημειώνουν οι αναλυτές του οίκου αξιολόγησης, για μια από τις μεγαλύτερες μειώσεις χρέους ανάμεσα σε όλες τις χώρες που καλύπτουν. Η Fitch Ratings μιλάει για μια σταθερή μακροοικονομική εικόνα, με την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας να συνεχίζει να ξεπερνάει εκείνη των περισσότερων χωρών της Ευρωζώνης, καθώς το οικονομικό momentum στηρίζεται από τον ισχυρό τουρισμό και τις επενδυτικές εισροές. Οι δημόσιες επενδύσεις που σχετίζονται με τα κοινικά κονδύλια προσφέρουν πρόσθετο momentum, ενώ

Η **Fitch** εκτιμά ότι το ελληνικό χρέος θα υποχωρήσει στο 143,6% το 2026.

Ο διεθνής οίκος αξιολόγησης περιμένει ανάπτυξη 2,3% για φέτος στην Ελλάδα, 2,4% για το 2025 και 1,9% για το 2026.

η αγορά εργασίας επίσης δίνει ώθηση στην οικονομία, καθώς η ανεργία αναμένεται να πέσει κάτω από τα προ κρίσης επίπεδα έως

το 2025-2026. Τα επίμονα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών θα χρηματοδοτηθούν από τις αυξανόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις και τις κεφαλαιακές εισροές, εκτιμάται.

Στο πλαίσιο αυτό, η Fitch περιμένει ανάπτυξη 2,3% για φέτος, 2,4% για το 2025 και 1,9% για το 2026. Στο δημοσιονομικό μέτωπο, ο οίκος περιμένει έλλειμμα στο 1% του ΑΕΠ φέτος, στο 0,8% για το 2025 και στο 0,9% για το 2026, με το χρέος να μειώνεται στο 153,9% του ΑΕΠ φέτος, στο 147,7% το 2025 και στο 143,6%

το 2026. Άλλωστε, οι αναλυτές μιλούν για φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της εισπράξης εσόδων, που εστιάζουν κυρίως στη μείωση της φοροδιαφυγής, αν και σημειώνουν ότι κάποιος κίνδυνος επιμένουν στο κομμάτι των δαπανών. Έτσι, παρότι το ελληνικό χρέος παραμένει τριπλάσιο του μέσου όρου των χωρών που αξιολογούνται με BB, οι κίνδυνοι χρηματοδότησης του χαρακτηρίζονται περιορισμένοι, καθώς μεγάλο μέρος οφείλεται προς τους πιστωτές του επίσημου τομέα, η χώρα απολαμβάνει σταθερές χρηματοδοτικές

συνθήκες, ενώ διαθέτει και ένα σημαντικό «μαξιλάρι» ταμειακών διαθεσίμων που αντιστοιχεί στο 14% του ΑΕΠ.

Σημειώνεται ότι η Fitch αξιολογεί την Ελλάδα με BBB- και σταθερές προοπτικές και το επόμενο review της έχει προγραμματιστεί για τις 22 Νοεμβρίου 2024. Όπως επισημαίνουν οι αναλυτές, θετικά στην ελληνική αξιολόγηση θα μπορούσε να επιδράσει η επιμονή και σημαντική μείωση του χρέους, με τη βοήθεια της δημοσιονομικής προσαρμογής σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Επίσης, η βελτίωση των μεσοπρόθεσμων προοπτικών ανάπτυξης και επενδύσεων, όπως για παράδειγμα μέσω των υψηλότερων επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων, θα μπορούσε να επιδράσει θετικά στην αξιολόγηση.

Αρνητικά θα μπορούσε να επιδράσει μια νέα αύξηση του χρέους, εάν υπάρξει δημοσιονομική χαλάρωση, αδύναμη ανάπτυξη ή εμφάνιση σημαντικών υποχρεώσεων. Βαριδί θα ήταν επίσης ένα σοβαρό αρνητικό σοκ, που θα επιβάρυνε τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη και θα επιδείνωνε την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Deloitte.

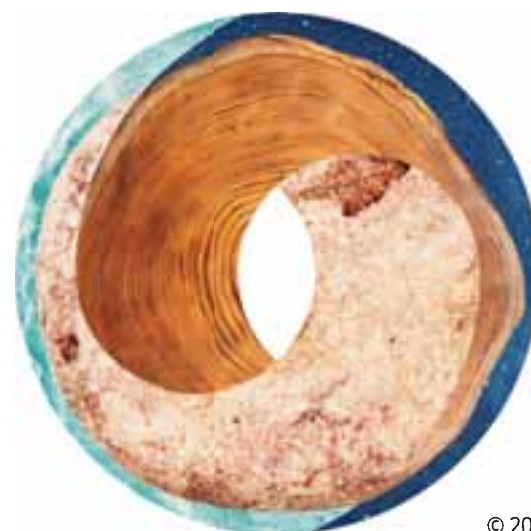
2024 CxO Sustainability Report

Επιχειρηματική στρατηγική γύρω από την κλιματική αλλαγή

Απόψεις από 2,100+ στελέχη από 27 χώρες

Μάθετε περισσότερα

© 2024 Deloitte Limited